

„Az emberi közösség és az egyén egyaránt a múltban mélyen gyökerező jelen és a számára kívánatos jövő feszültségében éli életét.”
(Hársing László)

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Sály Község Önkormányzata

2013.

Tartalom

Bevezetés.....	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	11
Célok.....	12
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	15
1. Jogszabályi háttér bemutatása	15
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	15
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	17
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	50
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	73
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	85
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	94
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	102
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	103
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	104
1. A HEP IT részletei	104
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	104
A beavatkozások megvalósítói	105
Jövőképünk.....	105
Az intézkedési területek részletes kifejtése	108
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	117
3. Megvalósítás	125
A megvalósítás előkészítése.....	125
A megvalósítás folyamata.....	125
Monitoring és visszacsatolás	127
Nyilvánosság	127
Érvényesülés, módosítás.....	128
4. Elfogadás módja és dátuma	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Sály Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Sály község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Mezőkövesdi kistérségben. A Bükk hegység déli lábánál fekszik, a 3-as főúttól 6 kilométerre egy völgyben.

Sály és környéke a bronzkor óta lakott vidék. A falu körüli domb- és hegytetőkön máig egykori romok, föld- és kőépítmények maradványai látszanak vagy sejthetők.

Az országnak ezt a vidékét, amelyet a Nyárad- és az Eger-patak ölel körül honfoglalás kori hagyományaink Örsúr földjeként tartják számon.

Erről Anonymus így fogalmazott a Gesta Hungarorumban:

„Azután Árpád vezér és nemesei innen felkerekedve a Nyárad vizéig vonultak, s tábort ütöttek a patakok mellett attól a helytől kezdve, amelyet most Kácsnak mondanak. Árpád itt nagy földet adott Ócsádnak, Örsúr apjának. Örsúr, a fiú aztán ott, annak a folyónak a forrásánál várat épített, amelyet most Örsúr várának hívnak”.

A vidéket az Örsúr nemzetség Váraljai ága lakta. A falu határában állt egykor Váralja település, melyet az itt végzett ásatások is alátámasztanak. Az első lakóházak már a 10. században álltak, s attól kezdve folyamatosan használták a települést. Valószínűleg a török korban pusztult el.

Az Örsúr nemzetség leszármazottainak nemzetségfői központja Sály határában, a Lator-patak forrásától (amelyet ma is Vizfőnek neveznek) körülbelül háromszáz méterre levő hegy tetején azonosították. A nemzetség monostora Kácson épült fel, de a nemzetségi ágak egy-egy vára Kácson és Sályban található.

Sály nevét az oklevelek 1348-ban említik először.

1596-ban, Eger elestekor Sály is a török pusztítás áldozatává vált, akik felégették a falut. A megmaradt lakosság a Tarizsa hegy oldalába vágott pincelakásokban húzódott meg, s a környéken portyázó törökök támadásai miatt sokáig nem tértek vissza a lerombolt faluba.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

Az 1700-as években Szepessy Pál volt Sály birtokosa.

1713-ban Szepessy Pál itteni birtokát Szepessy János kapta meg örökségként, s övék volt egészen a 20. századig.

A 20. század elején a volt Eötvös birtok földesura Gorove László, és (a Seckendorf, előtte Négyesy, Szepessy birtok) Knöpl Anna birtoka volt.

Hírességek:

- Itt járt három évig elemi iskolába Gárdonyi Géza, akinek az édesapja az 1848–49-es forradalom és szabadságharc honvédjeinek készített fegyvert, később uradalmi gépész lett. Ide Sályba is gépésznek és kovácsmesternek szegődött.

A Gárdonyi család 1860-1873 között itt lakott a faluban. Az író később több művében is megörökítette Sályt.

- Eötvös József író, államférfi itt élt és dolgozott a faluban 1837 végén és 1838-ban. Itt nagyapja birtokán kezdte el írni A karthauzi című regényét is.
- Solymossy Sámuel irodalomtanár itt született 1817-ben.
- Balla Károly színművész, író, lapszerkesztő 1803-ban itt született Sályban.

A település lakónépességének, állandó lakosságának bemutatása, korcsoportok szerinti megoszlása, öregedési index, természetes szaporodás alakulása.

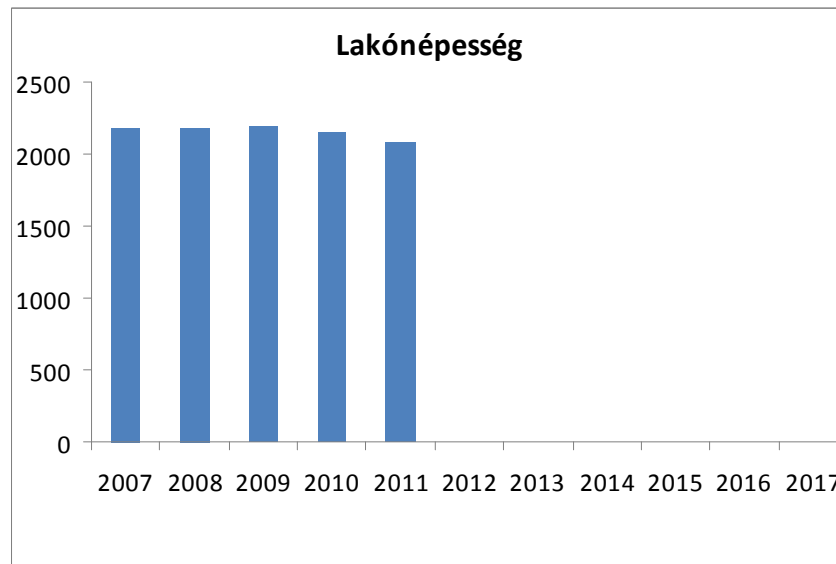
Lakónépesség:

Amint az a táblázatból is kitűnik a lakónépesség száma, ha nem is nagy arányban, de csökken. Összevetve a 4. sz. táblázattal, ennek oka magyarázható a folyamatos elvándorlással.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

	Fő	Változás
2007	2186	n.a.
2008	2187	100%
2009	2200	101%
2010	2147	98%
2011	2085	97%
2012	n.a.	#ÉRTÉK!
2013	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A magyar népesedési helyzetet hosszabb idő óta kedvezőtlen demográfiai mutatók, negatív tendenciák jellemzik. A népesség létszámának közel harminc éve tartó csökkenése alapvetően a születések igen alacsony számára és az európai viszonylatban kiemelkedően magas halandóságra vezethető vissza. A kedvezőtlenül alacsony gyermekvállalási mutatók összefüggésben vannak azokkal a változásokkal, amelyek a *párkapcsolatok* pluralizálódása terén az elmúlt évtizedekben végbementek. A változás röviden a házasságkötések számának visszaesésével és a házasság nélküli együttélések terjedésével jellemezhető. A házasságkötések száma húsz év alatt 47%-kal csökkent és a jelenlegi arányszámok alapján a nőknek várhatóan csak 40%-a fog házasságot kötni, míg 60%-uk *de jure* hajadonként fogja leélni az életét. A házasságkötések csökkenésével párhuzamosan egyre több pár választja az együttélés lazább, tartós kötelezettség-vállalást elkerülő formáját, az élettársi kapcsolatot. Míg korábban a házasság nélküli együttélések az idősebb, korábbi házasságukat felbontó férfiakat és nőket jellemezte, addig a 90-es évektől kezdődően elsősorban a nőtlen és hajadon fiatalok tartós párkapcsolati formájává vált.

A településünkön még 2007. évben 2.186 fővel számolhattunk, 2011. évre 101 fővel csökkent a népességszám, ez közel 5 %-os csökkenést jelent.

A fiatalok körében egyre népszerűbbé váló együttélési forma azonban nem jelent végleges életforma választást, inkább „próbaházasságnak” fogható fel, vagyis az együttélést hosszabb-rövidebb idő után a kapcsolat legalizálása, a házasság megkötése követ.

A házassodási hajlandóság csökkenése, a válással végződő házasságok növekvő aránya, az élettársi kapcsolatok terjedése több szempontból is kedvezőtlenül hat mind a népesedési mutatókra, mint a társadalom értékrendjére, működőképességére, jövőjére.

A házasságkötések számának drasztikus visszaeséséből adódó hiányt az élettársi kapcsolatban élők száma nem kompenzálja, következésképp emelkedik azoknak a férfiaknak és nőknek az aránya, akik egyedül, tartós párkapcsolat nélkül élnek. Az élettársi kapcsolatok nagyobb valószínűséggel bomlanak fel, mint a házasságok. A házasságkötés nélküli együttélések terjedése következésképp fokozza a családok instabilitását, növeli a párkapcsolatok felbomlásának valószínűségét. Az élettársi kapcsolatokból született gyermekek száma messze elmarad a házasságban élő párok termékenységetől. A házassodási kedv visszaesése, az együttélések terjedése tehát önmagában is hozzájárul a kedvezőtlenül alacsony születésszám kialakulásához és fennmaradásához.

A házasságon kívüli születések számának meredek emelkedése településünkre is jellemző, elsősorban az élettársi kapcsolatok terjedésével függ össze. A nem házasságban születések nagyobb bomlékonysága miatt emelkedik az egyszülős családok részaránya.

Az így kialakult helyzet nemcsak a gyermek fejlődését, az egyedül maradt szülő munkaerő-piaci lehetőségeit, pszichikai és anyagi helyzetét érinti hátrányosan, de a társadalomból is jelentős szociális, anyagi ráfordítást igényel.

A gyermekvállalási hajlandóság országos színte csökkenő tendenciát mutat.

Napjainkban a magyar nők átlagosan 29,1 éves korukban vállalnak gyermeket, ami több mint 4 évnyi emelkedést jelent az 1970-1980-as évek gyermekvállalási gyakorlatához képest. Az átlagéletkor kitolódása magában hordja a lehetőségét annak, hogy az idősebb életkorban sor kerül a fiatalabb életkorban lemaradt szülések bepótlására, de az adatok alapján ennek egyre kisebb a valószínűsége. Prognosztizálható, hogy a tervezett szülések egy része véglegesen meghiúsul, a kívánt gyermekek egy része soha nem születik meg.

Az alacsony születésszámnak a korösszetételre, a népesség öregedésére, a nyugdíj és egészségügyi kiadásokra, a munkaerőpiacra és végső soron a gazdasági növekedésre gyakorolt negatív hatása miatt kényszerültek a családoknak nyújtott állami támogatások számottevő növelésére.

A demográfiai öregedés legfontosabb társadalmi kihívása az, hogy a nyugdíjrendszer fenntartható legyen, hogy az idősök anyagi helyzete tükrözze a korábbi munkaerő-piaci pályafutás eredményeit, ugyanakkor széles rétegek számára biztosítva legyen egy minimális jóléti szint, illetve az idősök hozzáférjenek azokhoz az egészségügyi, szociális és egyéb szolgáltatásokhoz, amelyekre szükségük van.

A nyugdíjrendszer fenntarthatóságának feltétele, hogy a lehető legtöbbször a nyugdíjkorhatár elérése után kerüljenek a rendszerbe, illetve, hogy az aktív korú korosztályoknak minél nagyobb aránya legyen a munkaerőpiac aktív tagja.

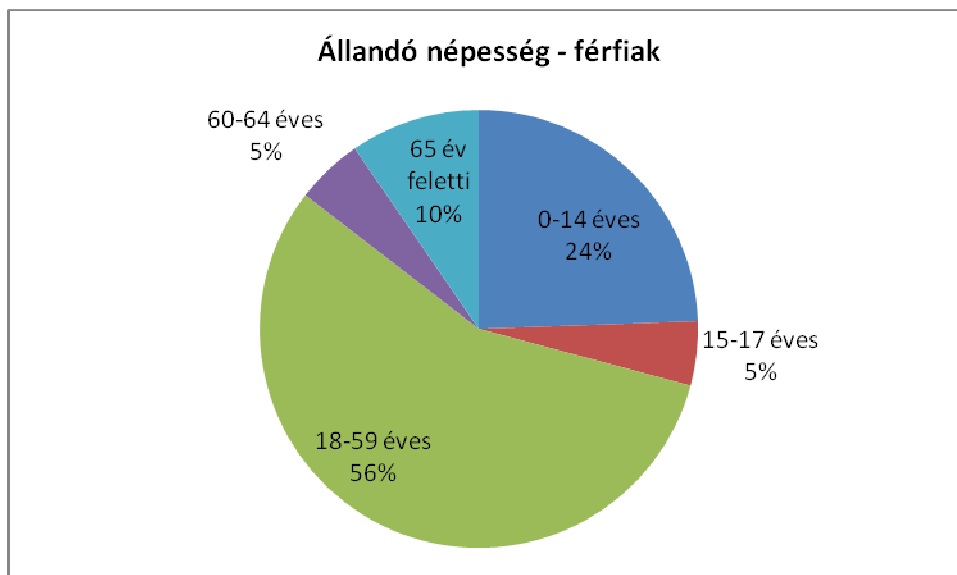
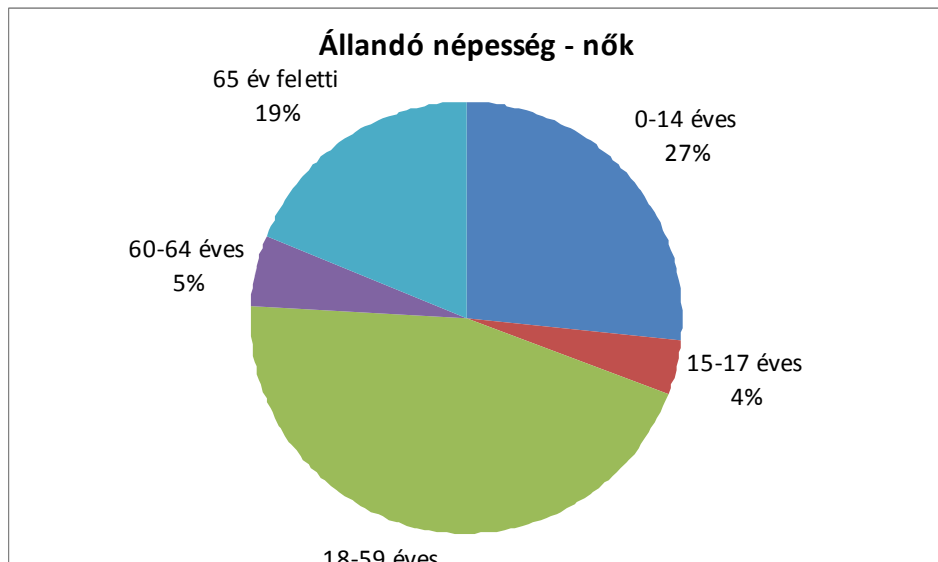
Az egyének minél hosszabb munkaerő-piaci pályafutása értelemszerűen nem csupán társadalmi, hanem egyéni érdek is, hiszen a nyugdíjak összege a keresetektől és a munkaerő-piaci pálya hosszától is függ. (Forrás: NFFT Műhelytanulmányok)

Állandó népesség:

2. számú táblázat - Állandó népesség

	Fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
Nő	1005	929	1934	52%	48%
0-2 évesek			n.a.		
0-14 éves	251	227	478	53%	47%
15-17 éves	38	44	82	46%	54%
18-59 éves	425	523	948	45%	55%
60-64 éves	50	46	96	52%	48%
65 év feletti	177	89	266	67%	33%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A lakónépesség a településen a kedvező öregedési index mellett is fogyó tendenciát mutat, ez a közel 15-20 éve elkezdődött elvándorlásokból tevődik össze, mivel a településen munkalehetőség nincs, a közösségi közlekedéssel is problémák voltak.

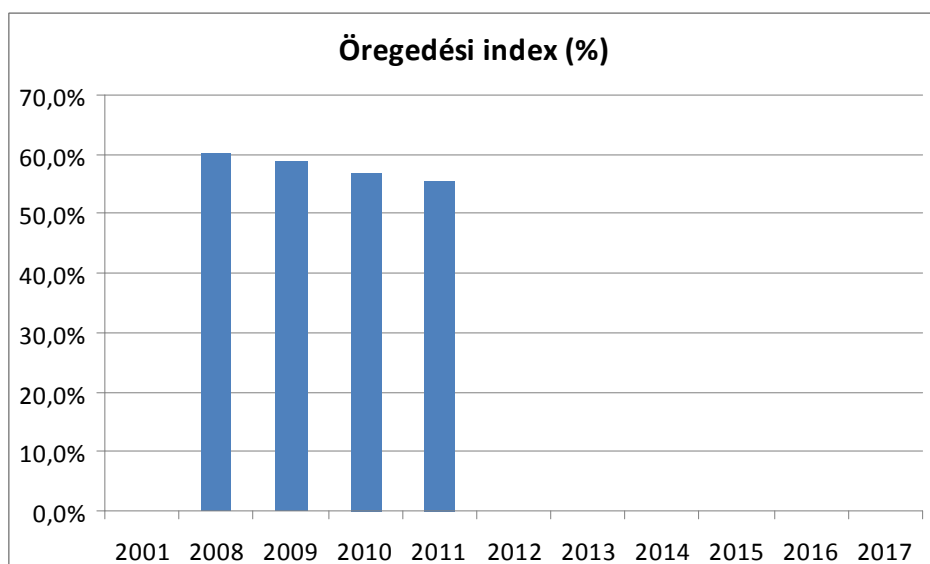
Az idősebbek különböző korosztályaiban a férfiak és a nők aránya eltérő, ami alapvetően a nemek közötti eltérő halandósággal magyarázható. Az elmúlt évtizedekre tekintve a legjelentősebb változás az, hogy a nők aránya minden korosztályban egyre nagyobb lett, és minél idősebb korosztályt nézünk, annál dinamikusabb ez a növekedés.

Öregedési index:

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2008	271	450	60,2%
2009	277	471	58,8%
2010	267	469	56,9%
2011	266	478	55,6%
2012	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2013	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index praktikus mutatószám, mert időben, térben könnyen összehasonlíthatóan fejezi ki a népességben történő változást. Ugyanakkor a változások okait további elemzésekkel kell feltárni. Így például az öregedési index növekszik, ha az össznépességen belül emelkedik az időskorúak száma, az index csökken, ha emelkedik a születések száma és a 14 év alatti korosztály száma, például a termékenység növekedésével.

Egy adott területi egység népességének korösszetételében, és így az öregedési indexében is, változást okoznak a ki- és beköltözések, a lakóhely változtatások is. Többnyire a fiatal, magasabb termékenységgű korosztály költözik el, és az idősebbek maradnak helyben

A társadalmi öregedés jelensége európai és hazai szinten is jól dokumentált jelenség. Magyarországon 1990-ben a 65 éves és idősebb népesség aránya 13,2 százalékot tett ki, és ez 2009-re 16,4 százalékra növekedett. A népesség előreszámítások szerint 2050-re 29,4 százalék, 2060-ra 31,9 százalék lesz az idősebb korosztályok aránya, ami hasonló az Európai Unióban összesített számarányokhoz. Az EU 27 tagállamában 2008-ban 17,1 százalék volt a 65 éves és idősebb népesség aránya, 2050-re 28,8 százalékra, 2060-ra pedig 30 százalékra becsülik azt. Magyarország öregedési indexe az EU27 országaihoz viszonyítva átlagosnak mondható, szélsőséges értékeket Írország és Olaszország esetében figyelhetünk meg.

Magyarország öregedési indexe 1990-ben 64,5% volt, mely 2009-re 109,9%-ra növekedett. Ehhez a romláshoz az egyes régiók eltérő mértékben járultak hozzá.

Az észak-magyarországi régió értékei elmaradnak az országos átlagtól, szélső értékeit BAZ megyében és Heves megyében mérték ahol az öregedési indexek rendre 85 és 110 százalék volt az utolsó méréseknél.

Hazánk népessége a legtöbb területen öregszik. Az öregedési indexek értékelése, elemzése segíti az adott területek (megyék, kistérségek) ellátásának tervezését, így az egészségügyi ellátás szervezését is. Fontos szem előtt tartani az öregedési index jelentőségét és támogató tanulmányok, elemzések valamint mérések szponzorálásával lehetővé tenni a helyi ellátások szervezését, tervezését a korösszetételnek megfelelően.

A fentiekhez viszonyítottna a települési, 55,6 – 62,5 %-os öregedési index igen kedvező településünkön.

Ahogy fentebb is említettük, a demográfiai öregedésnek, az idősekben belül a korosztályok és a nemek közötti megoszlások átstrukturálódásának egyik oka a várható élettartam változásában keresendő. Mind a születéskor, mind pedig a különböző életkorokban várható élettartam is jelentős javuláson ment keresztül az elmúlt évtizedekben.

A várható élettartam hazai emelkedése azonban elmarad a legtöbb európai országtól, és ennek nyilvánvalóan nem a már eleve magas várható élettartam az oka, hiszen a Magyarországon élő lakosok közismerten az egyik legrövidebb élettartamra számíthatnak Európában.

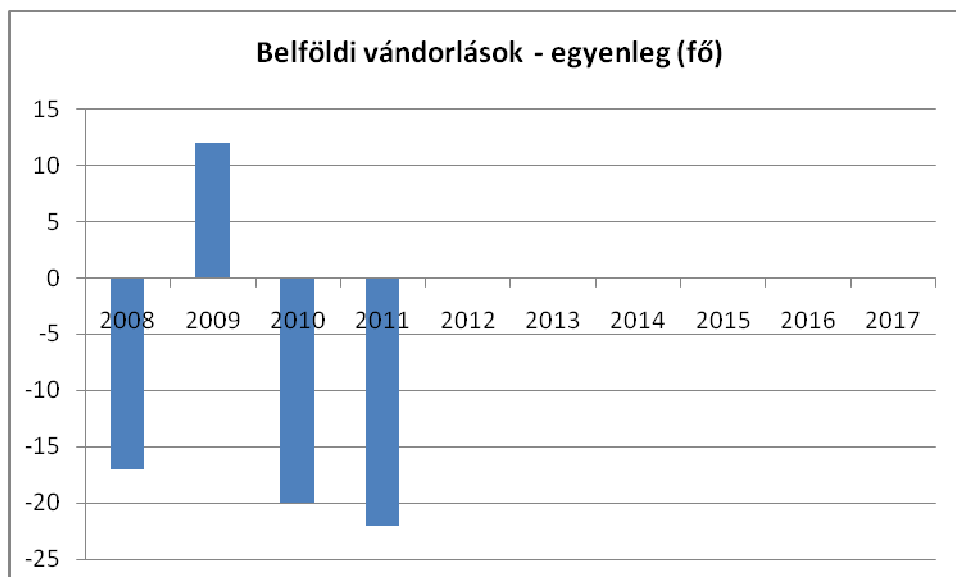
Belföldi vándorlások:

A táblázatból kitűnik, hogy a településről az elvándorlások száma növekvő tendenciát mutat, az odavándorlások száma változó, azonban így is negatív egyenleggel számolhatunk. A település népességmegtartó erejének növelésének esélyeit javítani kell.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	Elvándorlás	egyenleg
2008	36	53	-17
2009	40	28	12
2010	15	35	-20
2011	24	46	-22
2012	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2013	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Természetes szaporodás

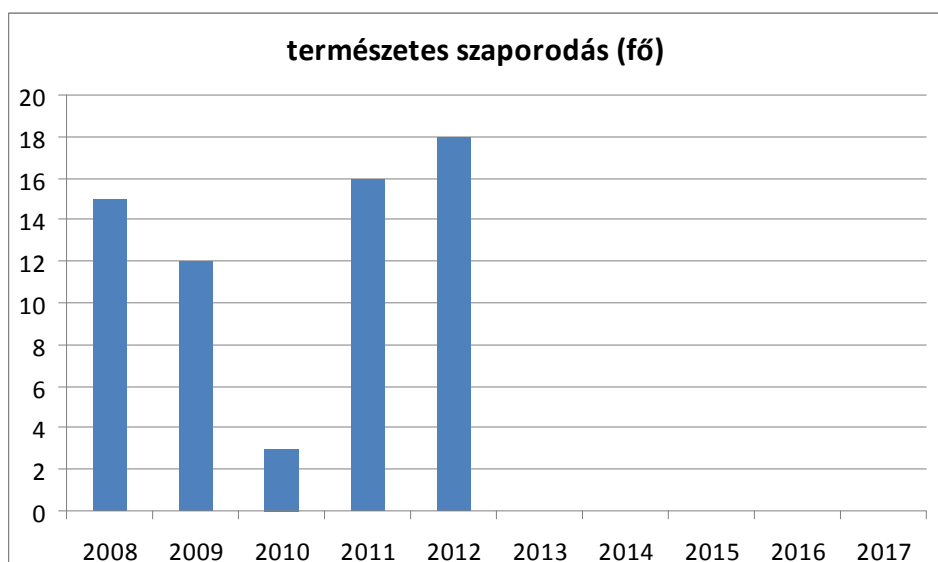
Középtávon reális cél lehet a születések számának növelése, a halandóság csökkentése és ennek eredményeként a népességfogyás mérséklése, lelassítása. Hosszú távon nem irreális a népességszám csökkenésének megállítása, de a lakosság öregedésével hosszú távon is számolni kell.

A község népessége az elvándorlás miatt csökken. Az elvándorlások száma nő, mely összevethető a lakónépesség számának csökkenésével. A természetes szaporodás évente növekvő, melyet az alábbi táblázat mutat. A település lakosságszám arányához viszonyítottan az élve születések aránya 1,8 %-os, a halálozás 1 % körüli.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	35	20	15
2009	38	26	12
2010	29	26	3
2011	33	17	16
2012	39	21	18
2013	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Községünkben az óvodai nevelés, általános iskolai oktatás biztosított. Több éve elindult azonban egy folyamat, mely évről-évre erősödött, hogy az óvodai nevelés és az általános iskolai oktatás tekintetében sok helyi lakos a környező települések általános iskoláiba, illetve óvodáiba íratta gyermekét. Ez az önkormányzatnak nehézséget okozott, hiszen csökkent az oktatási intézményekben a gyermeklétszám, s kevesebb pénzüsszezből kellett ellátni a feladatot ugyanolyan színvonalon.

A községünkben a közszolgáltatási intézményhálózat megfelelően kiépült. Önkormányzatunk a gyermeket és családokat érintő közszolgáltatások szintjén biztosítja az óvodai, iskolai gyermekorvosi ellátást, védőnői szolgálatot, családsegítő és gyermekjóléti szolgálat szolgáltatásait. Közszolgáltatásaink a szociális alapellátás terén az étkezés, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás és a nappali ellátás biztosítása (idősek klubja) közösségi ellátás. Az önkormányzat az egészségügyi alapellátás keretében vállalkozó háziorvossal biztosítja az ellátást.

A településen az alapvető közösségi közlekedéshez való hozzáférés biztosított. Problémaként jelentkezett, hogy a BORSOD VOLÁN Zrt. autóbuszjáratok leg több esetben csak a szomszédos településig közlekednek. A megyeszékhelyre nincs közvetlen közlekedés, a kistérségi központba pedig egy járat biztosított.

A községben ipari tevékenység nincs. Az 1990-es években felszámolásra került a helyi termelőszövetkezet, mely a munkanélküliség kialakulásának főforrása volt a településen. Mezőgazdasági tevékenységet vállalkozók folytatnak, számuk nem jelentős. Sok a parlag, kihasználatlan földterület. Építőipari vállalkozók versenyképessége alacsony, mivel az Észak-keleti régióban az ország egyéb területeihez viszonyítottan kevesebb beruházás valósul meg, illetve a multinacionális cégek térhódítása nagyobb.

Értékeink, küldetésünk

Sály Önkormányzata Képviselő-testülete és szervei döntéseinek keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl civil szerveződésekkel, egyházaival, egyesületeivel közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőséget a társadalmi élet minden területén.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Sály település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.
- A köznevelési intézményeket, érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

• 1. Családbarát körülmények megteremtése, erősítése települési szinten

A fogalom legszűkebb értelmezése szerint a családbarát intézkedések elsősorban a kisgyermeket nevelő szülőket hivatottak segíteni abban, hogy mind munkájukat, mind családi-háztartási kötelezettségeiket el tudják látni. A gyermekek társadalmi helyzetének javítása, a gyermekszegénység elleni küzdelem és a családjukból kiemelt gyermekek integrációja kulcsfontosságú a szegénység és a kirekesztődés újratermelődési folyamatainak megállításában. Az oktatásban is szükséges a szegregációs iskolai gyakorlatok elleni küzdelem és a hátrányos helyzetű tanulók oktatási esélyeinek növelése.

A gyermeket nevelő családok jövedelemteremtő képességének támogatása és anyagi biztonságának megőrzése miatt különös hangsúlyt kell helyezni a gyermekjóléti és a családokat segítő-támogató szolgáltatásokra. Ahhoz, hogy a szülők munkaerőpiacra történő visszatérését elősegítsük, fokozott hangsúlyt kell helyezni a gyermekek napközbeni ellátására. Szintén fontos terület még a gyermekbántalmazás elleni küzdelem és a gyermekek jogainak figyelembevétele.

• 2. Nemek (férfiak és nők) közti esélykülönbségek csökkentése

A nők teszik ki a népesség felét, és sajátos problémáik alapvető társadalmi kérdéseket érintenek. 2003-ban Magyarországon a 15-64 éves nők 51%-a, a férfiak 63%-a volt foglalkoztatott. A nők munkahelyi hierarchiában elfoglalt helye úgy jellemezhető, hogy minél lejjebb megyünk a foglalkozások rangsorában, annál több nőt találunk az alacsonyabb keresetet jelentő és alacsonyabb presztízssű állások betöltői között, a vertikális szegregáció erősödésére utal a női vezetők rendkívül alacsony aránya. A nők és a férfiak munkaerő-piaci esélyegyenlőségének alapvető feltételei közé tartoznak a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását lehetővé tevő családtámogatási ellátások, az elérhető és megfelelő minőségű gyermekgondozási, illetve a gondozásra szoruló családtag ellátását segítő szolgáltatások, valamint a családi kötelezettségeket rugalmasan figyelembe vevő munkaszervezetek és foglalkoztatási formák elterjesztése.

- **3. A fogyatékkal élők életminőségének javítása, az akadálymentesítés előrehaladása**

A fogyatékos népességen belül továbbra is a mozgássérülteké a legnagyobb csoport, a társadalom életének szinterein való megjelenésük alapfeltétele az akadálymentesítés.

Rajtuk kívül haszonélvezői az akadálymentes környezetnek a kisgyermekes, babakocsival közlekedő szülők, a beteg és idős emberek is.

Az esélyegyenlőség szempontjainak vizsgálatánál fontos - az építési beruházások esetében a fizikai akadálymentesítés, a többi fejlesztés esetében a fogyatékkal élők számára biztosított információk hozzáférése az eszközök, szolgáltatások használatához (könnyen érthető kommunikáció, stb.).

Magyarországon az 1990-es évtizedben jelentősen visszaesett a foglalkoztatottság, és ez a fogyatékos emberek munkaerő-piaci helyzetére is hatással volt. A foglalkoztatottak aránya Magyarországon a fogyatékkal élők körében 2001. évi népszámlálás adatai szerint 9 százalékra csökkent.

Fogyatékos személy: aki érzékszervi, így különösen látásszervi, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során (lásd A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. §-át).

- **4. Romák életminőségének és munkapiaci esélyeinek javítása**

Azt a személyt tekintjük romának, aki annak vallja magát. Valamely nemzetiséghez való tartozás kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga, ezért nemzetiséghez való tartozás kérdésében nyilatkozatra senki sem kötelezhető, kivétel, amennyiben törvény vagy a végrehajtására kiadott jogszabály egyes nemzetiségi jogok gyakorlását az egyén nyilatkozatához köti - lásd „A nemzetiségi jogairól” szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 11. § (1)-(2) bekezdését.

- **5. Más sajátos élethelyzetű csoportok társadalmi esélyeinek javítása**

A fő esélyegyenlőségi célcsoportok mellett a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok esélyegyenlőségének elősegítése tartozik a program fő céljai közé. Az egyik ilyen fő veszélyeztetett csoport a gyermekek. A gyermekek szegénységének kockázatát növelő tényező közé tartozik a szülő kereső foglalkozásának hiánya, a nagycsaládban való nevelkedés, illetve a nem megfelelő, egészségtelen lakóhely. A gyermekszegénység kezelésének egyik kulcskérdése a szülők foglalkoztatási esélyeinek növelése, de természetesen további eszközt jelentenek a pénzügyi és természetbeni támogatások, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatások.

A másik kiemelt társadalmi csoport az idős emberek csoportja. A magyar társadalom előregedő társadalom. Az előregedés kihívásaira adott válaszok az „aktív öregedés” ezért nálunk is egyre inkább a figyelem középpontjába kerül. Az aktív és méltó időskor érdekében szükséges az idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése, ennek érdekében idősbarát fizikai és társadalmi környezet megteremtése.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása:

Biztosítja a fogyatékossgal élők számára, hogy a kistérség lakójaként ugyanazokkal a jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezzenek, mint mindenki más. Biztosítsa az egyenlő bánásmódról szóló törvény szerint a helyben élő, hátrányos helyzetű csoportok helyzetének javítását. Elősegítse a fogyatékos személyek önálló életvitelét és a társadalmi életben való aktív részvételét.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

- Sály Község Önkormányzata Településrendezési Terve, 12/2006.(XI.30.) Kt. sz. Rendelet
- Sály Község Önkormányzata Településszerkezeti Terve, 65/2006./XI. 30./Kt. sz. határozat
_Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény célja, hogy meghatározza az ország egyes térségei terület felhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A fentebb említett törvény és az épített környezet alakításáról és védelméről szóló

többször módosított 1997. évi LXXVIII. törvény 6. §-a szerint került megalkotásra az önkormányzat Településrendezési Terve, illetőleg a településszerkezeti terv: a települési önkormányzat az épített környezet, a település tervszerű alakítása és védelme érdekében e törvény és végrehajtási rendeleteinek keretei között településfejlesztési és településrendezési feladatokat lát el.

- Sály Község Önkormányzata 2013. évi költségvetési koncepciója, elfogadásra került: 90/2012.(XI.28.) sz. önkormányzati határozattal: Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 24. § (1) bekezdése, valamint az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011.(XII.31.) Korm. rendelet 26. § (1)-(3) bekezdéseiben foglalt előírások alapján került sor a költségvetési koncepció elfogadására.

• Sály Község Önkormányzata 2013. évi költségvetése, 1/2013.(II.14.) sz. önkormányzati rendelet
Az önkormányzat képviselő-testülete az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 23. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazása alapján alkotta meg az önkormányzat 2013. évi költségvetéséről szóló rendeletét.

- Sály Község Önkormányzatának közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási terve, Elfogadásra került a 7/2013.(II.13.) sz. önkormányzati határozattal.
Az Alaptörvényben, valamint a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCV. törvény 7. § (2) bekezdésében meghatározott rendeltetése biztosításának céljából
Sály Község Önkormányzatának közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási tervét a képviselő-testület megalkotta és elfogadta.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása:

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) 87. §-ában foglaltak szerint, jogi személyiséggel rendelkező többcélú kistérségi társulás jött létre, Mezőkövesdi Többcélú Kistérségi Társulás elnevezéssel és működik egyes önkormányzati közszolgáltatások közös ellátására.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 146. § (1) bekezdése értelmében a törvény hatálybalépése előtt kötött önkormányzati társulási megállapodásokat a képviselő-testületek felülvizsgálják és az Mötv. rendelkezéseinek megfelelően módosítják. Az Mötv. 93. § rendelkezései alapján Sály Község Önkormányzata 42/2013.(VI.21.) sz. önkormányzati határozattal elfogadta a Mezőkövesdi Többcélú Kistérségi Társulás megállapodás módosítását.

A Társulás által ellátott feladat-és hatáskörök:

- a) biztosítani a Társulásban részt vevő települések összehangolt fejlesztését, a térség gazdasági fejlődésének előmozdítását,
- b) Személyes gondoskodás keretében:
 - ba) a szociális igazgatásról és szociális ellátásról szóló 1993. évi III. tv. 57. §. (1) bek. c ,d, e, f, g, j és a (2) bek. a, d pontja alapján étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, külön megállapodás alapján jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátás (közösségi pszichiátriai ellátás), nappali ellátás (idősek klubja) valamint ápolást, gondozást nyújtó intézmény (idősek otthona), átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény (idősek gondozóháza),
 - bb) Gyermejkölési szolgálat működtetése az 1997. évi XXXI. tv. 39-40.§-a alapján;
- c) Egészségügyi alapellátás keretében
 - ca) védőnői szolgálat és
 - cb) központi orvosi ügyelet közös szervezése;

- d) Településüzemeltetés, település-egészségügy keretében állati hulladékok gyűjtésének és ártalmatlanításának közös szervezése;
- e) A bűnmegelőzéssel kapcsolatos feladatok kistérségi koordinálása, szervezése, segítése;
- f) Közművelődési, idegenforgalmi és turisztikai tevékenység;
- g) Kistérségi sporttevékenység;
- h) Közösségi autóbusz fenntartása és üzemeltetése

önkormányzati közszolgáltatások ellátása a kistérségi igényekhez igazítottan, hatékonyan és magas szakmai színvonalon történjen.

A Társulás döntéshozó szerve a Kistérségi Társulási Tanács, mely a társult települési önkormányzatok polgármestereiből áll. A Társulási Tanács minden tagja egy szavazattal rendelkezik. A Társulás által fenntartott intézmény: Mezőkövesdi Kistérségi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat.

2.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása.

Tanulmányoztuk és számba vettük a helyi képviselő-testületi előterjesztéseket és az azok nyomán meghozott határozatokat, valamint Sály meglévő hatályos önkormányzati dokumentumait. A helyzetelemzés alapjául szolgáló statisztikai adatokat a TEIR - TeIR – Nemzeti Munkaügyi Hivatal, TeIR – Népszámlálási adatok, TeIR – KSH Területi Statisztikai Adatok Rendszere, TeIR – Szociális ágazat adatai (KSH, MÁK) OSAP 1206, adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból, partnerek által nyújtotta adatszolgáltatásból gyűjtöttük össze. A helyzetfeltáráshoz támaszkodtunk a Képviselő-testület által elfogadott hatályos koncepciókra, beszámolókra, amelyek kapcsolódnak a helyi esélyegyenlőségi program elkészítéséhez.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Roma *népesség* számára, összetételére, demográfiai jellemzőire vonatkozó adatok bemutatásánál az utolsó elfogadott adatállományból, a 2001-es népszámlálásból indultunk ki. Ismeretes, hogy a népszámlálások során a roma nemzetiséget bevallók száma és a különböző kérdőíves vizsgálatok által becsült cigány népességszám között mintegy háromszoros különbség mutatkozik az empirikus vizsgálatoknál megállapított népességszám javára.

A roma népesség – a teljes népesség csökkenő tendenciájával ellentétben – gyors ütemben növekszik, 2001-ben az összlakosság 2%-át tette ki, s az előrebecslések szerint ez az arány ma 7%. A gyors ütemű növekedés fő forrása a magas termékenység. A roma nők 2001-ben átlagosan 2,9 gyermeket hoztak a világra a teljes női népességre érvényes 1,3-as gyermekszámmal szemben. A magas termékenység és a viszonylag magas halandóság következtében a cigány etnikum korösszetétele igen fiatal, ami létszámuk várható további gyors növekedésére enged következtetni.

A településen az országos átlag szerint, a teljes népesség csökkenő tendenciájával ellentétben a roma népesség gyors ütemben növekszik.

Iskolai végzettségük jellegzetesen alacsony. A férfiak egyötöde, a nők több mint egyharmada 30–34 éves korára nem szerezte meg az alapfokú végzettséget sem, bár ez a kedvezőtlenül nagy arány 1990-hez képest csökkenő tendenciát mutat. A roma férfiak és nők – teljes népességhez viszonyítva – jóval fiatalabb korban és nagyobb arányban létesítenek párkapcsolatot. Bár a leggyakoribb együttélési forma esetükben is a házasság, de az élettársi kapcsolatban élők aránya igen magas, háromnégyeszerese az össznépességben belül kimutatható értékeknek.

A településen mélyszegénység a nagyarányú munkanélküliség, s a romák jelentős száma ellenére nem jelentős, legfeljebb pár családot érinthet. A romák száma kb. 700 főre tehető, a településen szegregátum nincs, az 1980-as években felszámolásra került az un. „Dankótelep” Ekkor önkormányzati telkek kiosztásával „CS” akció keretében sok családi ház megépült, mely családi házak ivóvízzel ellátottak, komfortosak. Az azóta eltelt időben lehetőség nyílt további közműfejlesztésre az ingatlanokat tekintve, így földgáz, csatornahálózatra történő csatlakozással. 2011. évben a Szomolyai Romákért Egyesület (Szomolya), valamint a Szegényeket Támogató Alap Egri Alapítványa közös munkálkodással beadtak egy pályázatot Sály településre vonatkozóan: „Tarizsa projekt” –címmel, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium által kiírt: a telepeken és telepszerű lakóköznyezetben élők komplex integrációját szolgáló pályázati projektekre.

A projekt tartalmazott:

- 1 lakhatási, munkaerő-piaci, közösségi, szociális és oktatási részprojekteket.

A **lakhatási projekt** keretében 12 lakás került megvásárlásra és a Szomolyai Romákért Egyesület tulajdonába, melybe a még elégtelen lakáskörülmények között élő 12 család költöztetett be integrált, falusi, ápolat környezetbe és komfortos, vagy összkomfortos lakásokba.

A projekt a lakhatási projekten kívül tartalmazott oktatási részprojekteket, és munkaerő-piaci projektet. A községi önkormányzat a projekt lebonyolításához használatba adta a Sály, Rózsavári u. 39. sz. alatti ingatlanát, továbbá együttműködési megállapodást kötött, hogy a Szomolyai Romákért Egyesülettel a munkaerő-piaci projekt sikeres végrehajtása tárgyában.

A **foglalkoztatási- oktatási és munkaerő-piaci részprojekteket** keretében 1 éves szerződés keretében 13 fő nő foglalkoztatására kerülhetett sor, akik gyermekfelügyelő munkakörben dolgoztak az oktatási intézményekben, és képzésük is megtörtént, gyermekfelügyelő képesítést kaptak. Továbbá, 10 fő férfi foglalkoztatása is éves szerződés keretében történt, 6 fő erdőművelő, és 4 fő általános karbantartó OKJ-s képesítést szerzett és dolgozott e munkakörben.

Felzárkóztató képzés keretében: 15 fő részvételével 5.6.7.8. évfolyamot érintően befejezésre került az érintettek esetében az alapfokú 8 általános iskolai képzés, s megszerezték az általános iskolai végzettséget.

Egészségügyi részprojekteket keretében a Szomolyai Romákért Egyesület az ÁNTSZ-szel közösen szervezett szűrőprogramokat. A szűrőprogramokon a megjelenés nagy számú volt.

Az általános szűrővizsgálatokon kívül fogászati szűrésre, szemészeti szűrővizsgálatra is sor került. A fogászati szűrés a felnőtt lakosságot, a szemészeti szűrés a gyermekeket érintette.

Közösségszervezési részprojekt keretében havonta kerültek megrendezésre különböző kulturális programok, így Egerben városnézés, kirándulások, akadályverseny. A havonta megrendezésre kerülő közösségformáló programokon általában a részvétel magas volt, 40-50 fő vett részt átlagosan. E program keretében került megszervezésre a nyári táborozás 20 fő gyermek részvételével.

A projekt a településen élő romák felzárkóztatását, az esélyegyenlőség biztosítását nagyban elősegítette.

A Szomolyai Romákért Egyesület 2013. március 1-jétől új programot indított, svájci finanszírozással 30 fő halmozottan hátrányos helyzetű gyermek bevonásával. A program a 7-8-9-10. évfolyamon történő iskolai lemorzsolódást hivatott megszüntetni és a felzárkózást, előrehaladást segíteni. A programba bevonásra kerülnek a tanulókon keresztül a szülők, testvérek is, így kihatással lesz a program nemcsak a 30 fő érintett gyermekekre, de azok családjára is. E projekt keretében is sor kerül majd nyári táborozás, közösségi programok szervezésére, mely a szemléletformálás, közösségformáló hatása várható.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. §-a meghatározza a jövedelem és vagyon fogalmát:

a) jövedelem: – az (1a) bekezdésben foglalt kivétellel, valamint figyelemmel az (1b)–(1c) bekezdésekben foglaltakra – az elismert költségekkel és a befizetési kötelezettséggel csökkentett

aa) a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint meghatározott, belföldről vagy külföldről származó – megszerzett – vagyoni érték (bevétel), ideértve a jövedelemként figyelembe nem vett bevételt és az adómentes jövedelmet is, és

ab) azon bevétel, amely után az egyszerűsített vállalkozói adóról, illetve az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulásról szóló törvény szerint adót, illetve hozzájárulást kell fizetni;

b) vagyon: ha e törvény másként nem rendelkezik, az a hasznosítható ingatlan, jármű, továbbá vagyoni értékű jog, amelynek

ba) külön-külön számított forgalmi értéke, illetőleg összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a harmincszorosát, vagy

bb) együttes forgalmi értéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a nyolcvanszorosát meghaladja, azzal, hogy a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátások jogosultsági feltételeinek vizsgálatánál nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben az érintett személy életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általa lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott gépjármű.

A népesség gazdasági helyzete legfőképpen az adózók számával és arányával, valamint a személyi jövedelemadó-alap nagyságával jellemezhető. Az adózók abszolút számához viszonyítottan magas az öregségi, korhatár alatti ellátásban, rokkantsági és rehabilitációs ellátásban részesülők száma. A településen élő aktív korú munkaképes lakosság aránylag alacsony jövedelemmel rendelkezik, az átlagkereset messze elmarad az átlagos, 142.500 Ft-os magyarországi átlagkeresettől. A települési önkormányzatot megillető, a településre kimutatott SZJA részesedés mindösszesen: 7.806 e Ft, a jövedelem-differenciálódásának mérséklésére 48.825 e Ft-ot kapott 2012. évben az önkormányzat. A településen az 1934 fős állandó népességből a gépjárműadó fizetésére kötelezett gépjárművek száma: 411, magánszemélyek kommunális adója tekintetében az adózók számai mindösszesen: 323 fő. Az adófizetési morál első helyen a nehéz anyagi körülmények miatt évről-évre rosszabb.

A településen a lakosság jó része a szociális és gyermekjóléti ellátásokból tartja fenn családját. A több gyermeket nevelő családok tekintetében az állam által biztosított igényelhető ellátások, GYED, GYES, családi pótlék és az önkormányzat által nyújtott ellátások biztosítanak megélhetést.

A településen élő családok jelentős része nem rendelkezik hasznosítható vagyonnal. Mivel számottevő a munkanélküliek száma, a több gyermekes roma családok száma, a községben ipari, s jelentősebb mezőgazdasági tevékenység nincs, az itt lakók jövedelmi- vagyoni helyzete visszatükröződik a település egészének vagyoni helyzetére.

Egyre több az üresen álló ingatlan, melyek állaga folyamatosan romlik. Ingatlan piac évek óta áll, a tulajdonosok az üresen álló lakásokat nem tudják értékesíteni.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Helyben jelentős számú munkahely nincs, az önkormányzat, illetőleg intézményei, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Előkészítő, Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Sályi Tagintézménye, és az egyéb szolgáltató egységek, továbbá az önkormányzat által szervezett munkaprogramok, melyekbe a roma munkanélküli lakosság bevonásra kerül.

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

Településünk hátrányos helyzetű kiséttségben helyezkedik el, továbbá a leghátrányosabb helyzetű települések soraiba tartozik,- társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről szóló, 240/2006. (XI. 30.) Korm. Rendelet - ahol az országos átlagot meghaladó munkanélküliséggel számolunk.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

A sályi álláskeresőket a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Mezőkövesdi Járási Hivatala Járási Munkaügyi Kirendeltsége, Mezőkövesd, Mátyás király út 223. fogadja. A kirendeltség a munkaerő-piaci képzések lebonyolításában, a képzési lehetőségek felkutatásában, a pályaválasztási tevékenységben az intézményi és a piaci képzőkkel tart fenn kapcsolatokat. Ebben a munkáltatók is részt vesznek, amennyiben az igényeik alapján munkaviszonyban állók, vagy felvételre kerülők előzetes képzéseit igénylik. A tanácsadás keretében: munka-, pálya-, álláskereső-, tanácsadón való részvételre van lehetőség.

Jelenleg a TÁMOP 1.1.4. program második szakasza fut, amely keretében képzési támogatásban, foglalkoztatási támogatásban (bérköltség, vagy bértámogatás), és vállalkozóvá válás támogatásában lehet részt venni. Támogatottak köre a 25 év alatti, vagy pályakezdő célcsoport.

2013. március 1-jétől újra elindult az Első Munkahely Garancia program, melynek keretében bérköltség támogatás nyújtható, amennyiben 25 év alatti pályakezdő álláskeresőt vesz fel egy munkáltató.

Községünkben a nyilvántartott álláskereső aránya és száma az elmúlt két év azonos időszakában az alábbiak szerint alakult: 2010. december 31. zárónapon a regisztrált álláskereső száma: 261 fő, a munkavállalási korú lakónépesség: 21, 6 %-a, míg 2011. december 31-ei zárónapon a regisztrált álláskereső száma 294 fő, amely a munkavállalási korú lakónépesség 24 %-a.

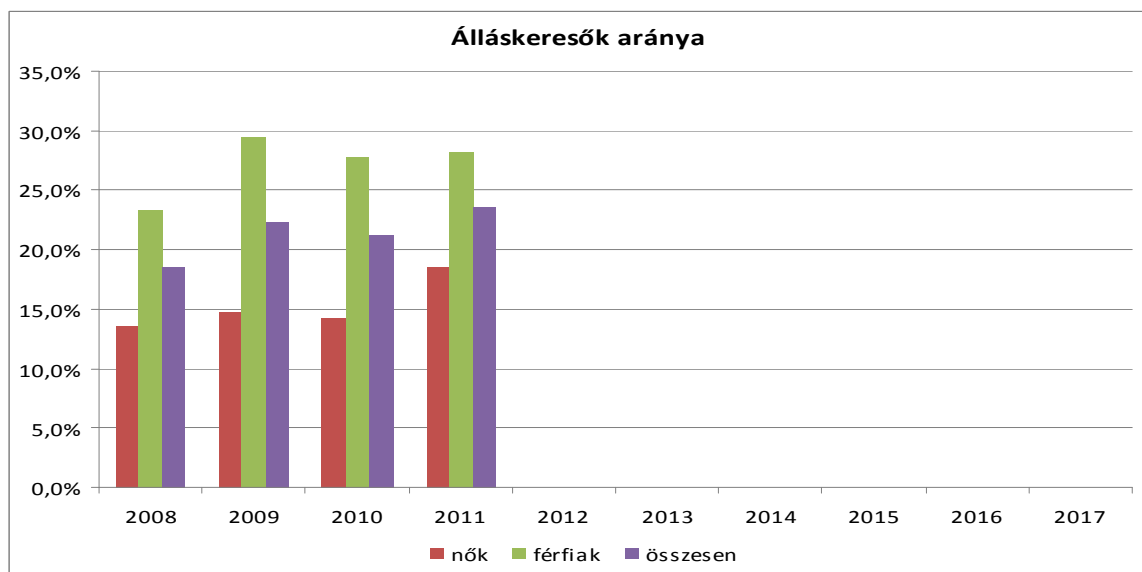
A tartós (legalább 180 napja) munkanélküliek száma szintén nőtt.

A településen jelentős a tartós munkanélküliek száma, aránya, 20 %-ot meghaladó. Ez betudható, hogy a termelőszövetkezet felszámolása óta jelentősebb munkahely nem létesült a községben. Az önkormányzati intézményeken, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Előkészítő, Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Sályi Tagintézményén, valamint a pár szolgáltató szervezeten kívül munkalehetőség nincs. Az alacsony iskolázottság, szakképzettség nélküli munkaerő pedig a munkaerőpiacon nem talál munkát még akkor sem, ha vállalnák az ingázást. A nyilvántartott álláskereső száma így évről-évre nő. A tartósan munkanélküliek aránya a roma lakosság körében kiugróan magas.

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	589	618	1207	80	13,6%	144	23,3%	224	18,6%
2009	589	617	1206	87	14,8%	182	29,5%	269	22,3%
2010	582	623	1205	83	14,3%	173	27,8%	256	21,2%
2011	577	613	1190	107	18,5%	173	28,2%	280	23,5%
2012	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2013	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!

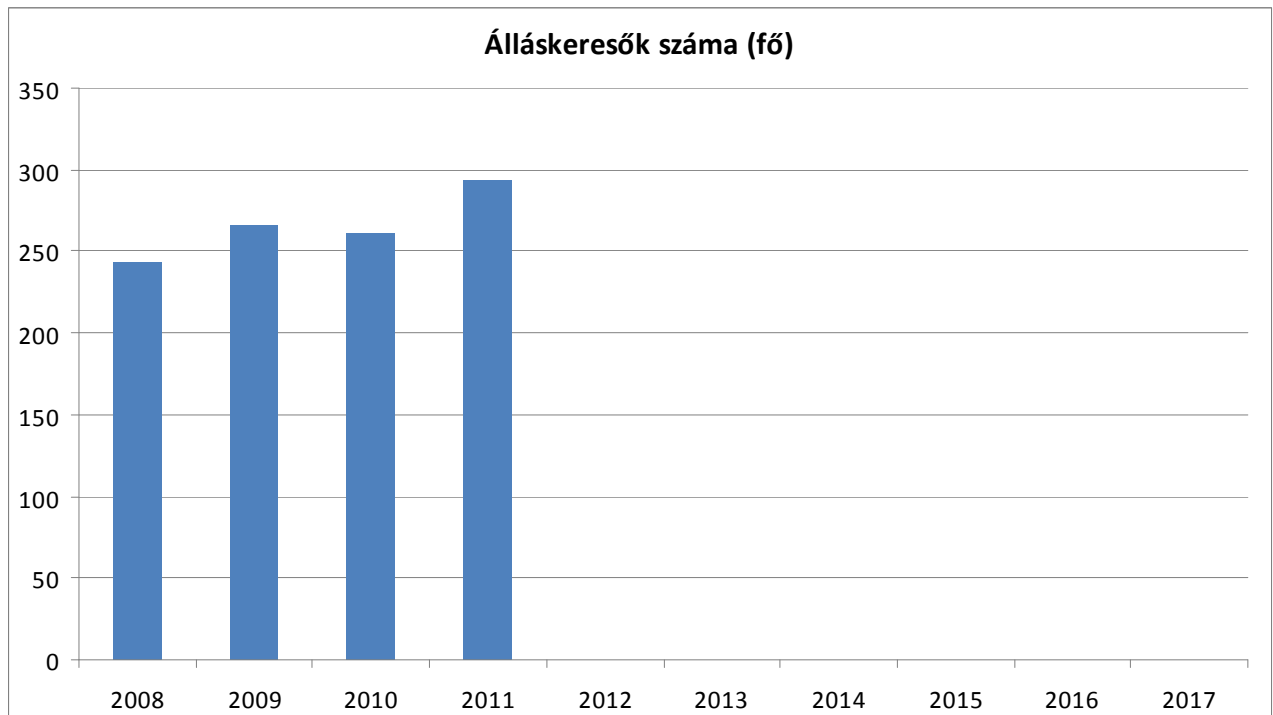
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	243	266	261	294	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
20 éves és fiatalabb	fő	23	27	24	21	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	%	9,5 %	10,2%	9,2%	7,1%	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
21-25 év	fő	46	54	43	50	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	%	18,9 %	20,3%	16,5%	17,0%	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
26-30 év	fő	29	35	34	39	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	%	11,9 %	13,2%	13,0%	13,3%	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
31-35 év	fő	26	28	21	33	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	%	10,7 %	10,5%	8,0%	11,2%	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
36-40 év	fő	32	44	39	40	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	%	13,2 %	16,5%	14,9%	13,6%	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
41-45 év	fő	23	27	36	42	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	%	9,5 %	10,2%	13,8%	14,3%	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
46-50 év	fő	23	27	36	42	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	%	9,5 %	10,2%	13,8%	14,3%	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
51-55 év	fő	13	18	21	19	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	%	5,3 %	6,8%	8,0%	6,5%	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
56-60 év	fő	7	6	7	8	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	%	2,9 %	2,3%	2,7%	2,7%	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
61 év felett	fő	21	0	0	0	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	%	8,6 %	0,0%	0,0%	0,0%	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

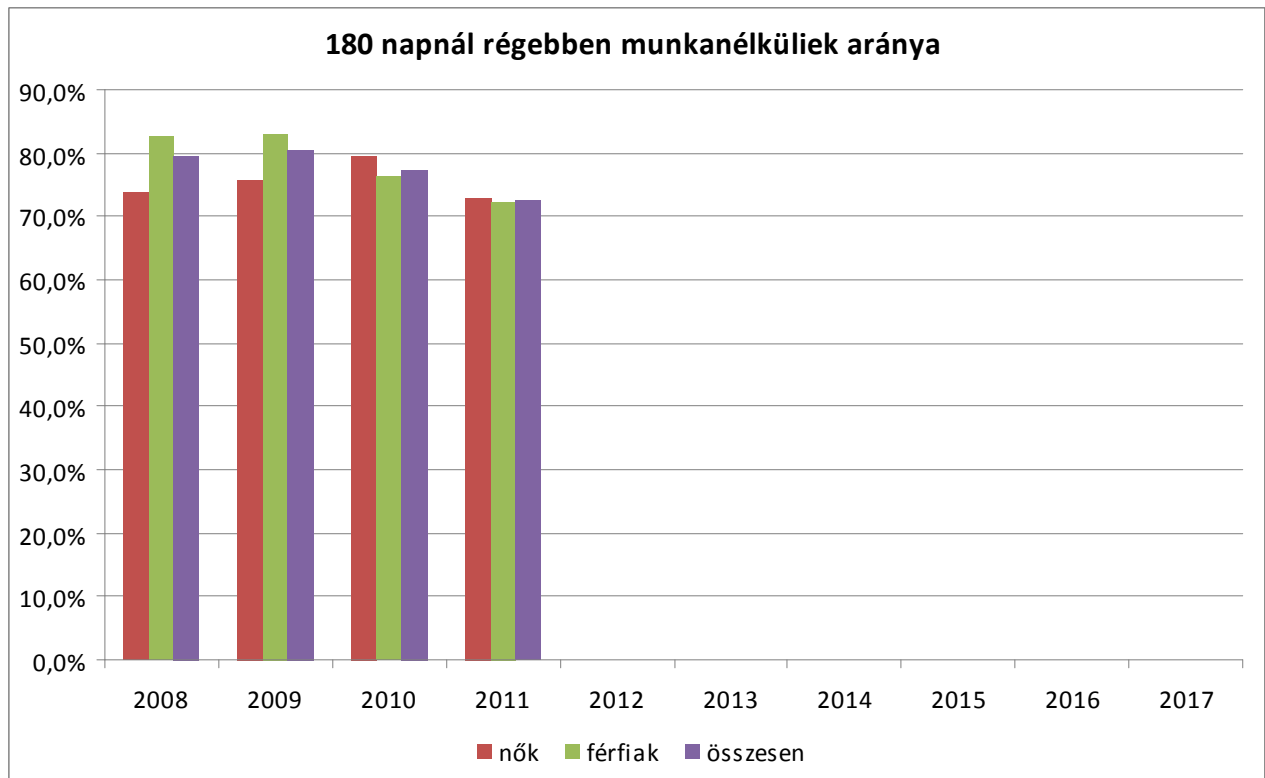

A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek számának és arányának bemutatása az alábbi táblázattal:

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

év	nyilvántartott/registrált munkanélküli			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2008	80	144	224	59	119	178	73,8%	82,6%	79,5%
2009	87	182	269	66	151	217	75,9%	83,0%	80,7%
2010	83	173	256	66	132	198	79,5%	76,3%	77,3%
2011	107	173	280	78	125	203	72,9%	72,3%	72,5%
2012	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2013	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

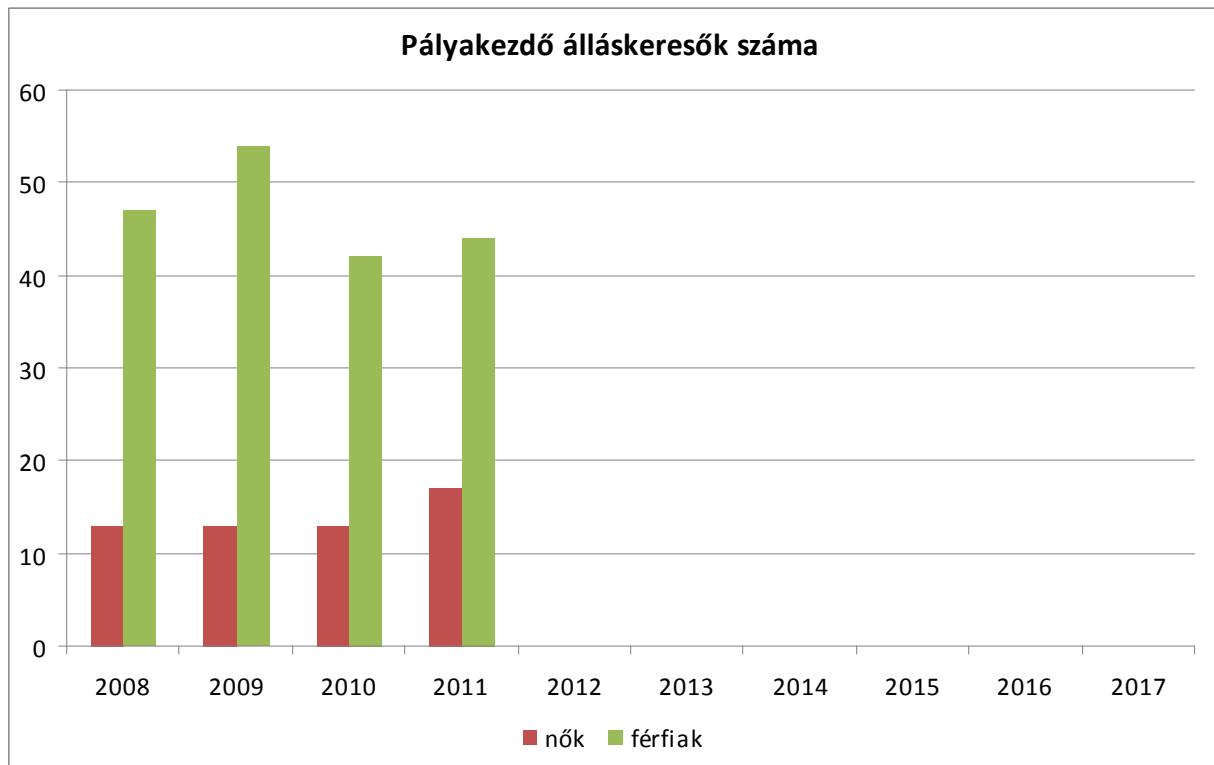

A pályakezdő álláskeresők népességhez viszonyított arányának bemutatása: a nők és férfiak vonatkozásában is növekvő tendenciát mutat.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	150	167	317	13	8,7%	47	28,1%	60	18,9%
2009	167	171	338	13	7,8%	54	31,6%	67	19,8%
2010	162	172	334	13	8,0%	42	24,4%	55	16,5%
2011	159	168	327	17	10,7%	44	26,2%	61	18,7%
2012	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2013	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Nyilvántartott állás keresők száma nő. A regisztrált munkanélküliek közül a pályakezdő munkanélküliek aránya legmagasabb. Betudható ez annak, hogy a fiatalok még gyakorlati tapasztalattal nem rendelkeznek. Így az elhelyezkedési lehetőségük nehezebb.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek, és a romák. A munkaerő-piacra jutás fő akadályai: a munkahelykínálat beszűkülése, rugalmatlan munkaerőpiac, alacsony iskolázottság, tartós munkanélküli létből fakadó motivációs problémák, gyermekek, egyéb gondozásra szoruló hozzátartozók gondozási szolgáltatásainak hiánya. Összegzésként elmondható, hogy a gazdasági világválság negatív hatása a terület foglalkoztatási mutatóiban is erősen jelentkezik: a korábbi tipikus tartós munkanélküli, vagy nehezen foglalkoztatott csoportok (50 év feletiek, kisgyermekes anyák, alacsony iskolai végzettségűek, szakképzetlenek stb.) mellett új korcsoportok (30-45 évesek), illetve a magasabb iskolai végzettségűek is érintettek lettek.

A roma nemzetiségű népesség jellegzetesen alacsony iskolai végzettségű. Míg a teljes 15 éves és idősebb népességben a 8 osztályt el nem végzettek aránya 8% a férfiaknál és 14% a nőknél, a roma nemzetiségű népességben ezek az arányok 31% és 48%. Az iskolai végzettség szintje az életkorral emelkedik, de egy bizonyos életkor után a változások erősen csökkennek.

Nehéz helyzetben vannak az alacsony iskolai végzettségűek, foglalkoztatásuk már-már csak közfoglalkoztatás keretén belül, szakképzettséget nem igénylő, segédmunkás munkakörben oldható meg. Még mindig előfordul a viszonylag fiatal lakosság körében is, hogy nem rendelkeznek a 8 általános iskolai végzettséggel, ezt a felnőttoktatás keretében továbbra is biztosítani kell. Ez általában legnagyobb számban a roma lakosság körében fordul elő.

Iskolázottság

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő	férfi		
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	1497	806	691	1194	592	602	303	20,2%	214	26,6%	89	12,9%
2011	1489	757	732	1217	589	628	272	18,3%	168	22,2%	104	14,2%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A településen jellemző az alacsony iskolázottság, az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya 2001. évhez viszonyítottn 2011. évre 1,9 %-os csökkenést mutat. A táblázat szerint a nőknél gyakoribb az előfordulása annak, hogy a 15., 15. évesnél idősebb lakosság tekintetében nem rendelkeznek még általános iskolai végzettséggel sem.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

év	nyilvántartott állásukeresők száma összesen	A nyilvántartott állásukeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő		fő	%	fő	%
2008	336	224	66,7%	63	18,8%	49	14,6%
2009	397	269	67,8%	52	13,1%	76	19,1%
2010	373	256	68,6%	50	13,4%	67	18,0%
2011	414	280	67,6%	56	13,5%	78	18,8%
2012	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2013	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A hazai foglalkoztatottsági ráta Európában az egyik legalacsonyabb. Az 1990-es évek második fele óta azonban egy enyhe növekedés tapasztalható. A növekedés oka alapvetően az idősebb korosztályok munkaerő-piaci részvételének dinamikus emelkedése volt. 1997-ben az 55-64 éves férfiaknak 27%-a volt foglalkoztatott, 2010-ben már 39,6%- a. A nőknél ugyanezekben az években a foglalkoztatottsági ráta 10,3 és 30,1% volt, ami háromszoros növekedést jelent. Ezek az eredmények alapvetően a nyugdíjkorhatár emelésének és a korai nyugdíjazás feltételeinek megszigorításának köszönhetőek.

Még mindig jelentős arányú a településen az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők száma. A TARIZSA-projekt keretében felzárkóztató részprojekten belül 15 fő roma lakos szerzett általános iskolai végzettséget.

3.2.7. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők

év	általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők száma	8. évfolyamot felnőttoktatásban eredményesen elvégzők száma	
	fő	Fő	%
2009	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2010	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2011	15	15	100%
2012	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2013	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

Felnőttoktatásban 15 fő vett részt 2011. évben, akik a 8. évfolyamot eredményesen be is fejezték. A következőkben a még általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők körében tudatosítani kell a legalább alapfokú általános iskolai műveltség megszerzését, s az arra való törekvést. A felnőttoktatásban általános iskolai végzettséget szerzők aránya mindössze 5 %-os volt.

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

év	középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők		gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2009	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2010	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2011	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2012	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2013	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

c) közfoglalkoztatás

Közfoglalkoztatási program a településen hosszú évek óta működik. Az önkormányzat valamennyi pályázati lehetőséget a program működtetéséhez kihasználta. A programba mindig nagy körültekintéssel kerültek bevonásra a Munkaügyi Központ Mezőkövesdi Kirendeltsége által kiközvetíthető foglalkoztatottak. A program működtetésével a romák, illetőleg hátrányos helyzetűek részére jobb anyagi körülmények voltak biztosíthatók. Jelenleg a Mezőkövesdi Többcélú Kistérségi Társulás keretén belül a településen a „START” munkaprogram keretében, 4 pillérben 30 fő foglalkoztatása folyik 2013. március 11. napjától.

I.pillérben: Belvízelvezetés 10 fővel,

II. pillérben: Közúthálózati karbantartás 10 fővel,

III. pillérben: Mezőgazdasági földutak rendbetétele 5 fő,

IV.pillérben: Illegális hulladék lerakóhelyek felszámolása: 5 fővel.

Az I.,II.,III. pillérben foglalkoztatottak november 30-áig, a IV. pillérben foglalkoztatottak 2013. december 31-éig vannak foglalkoztatva.

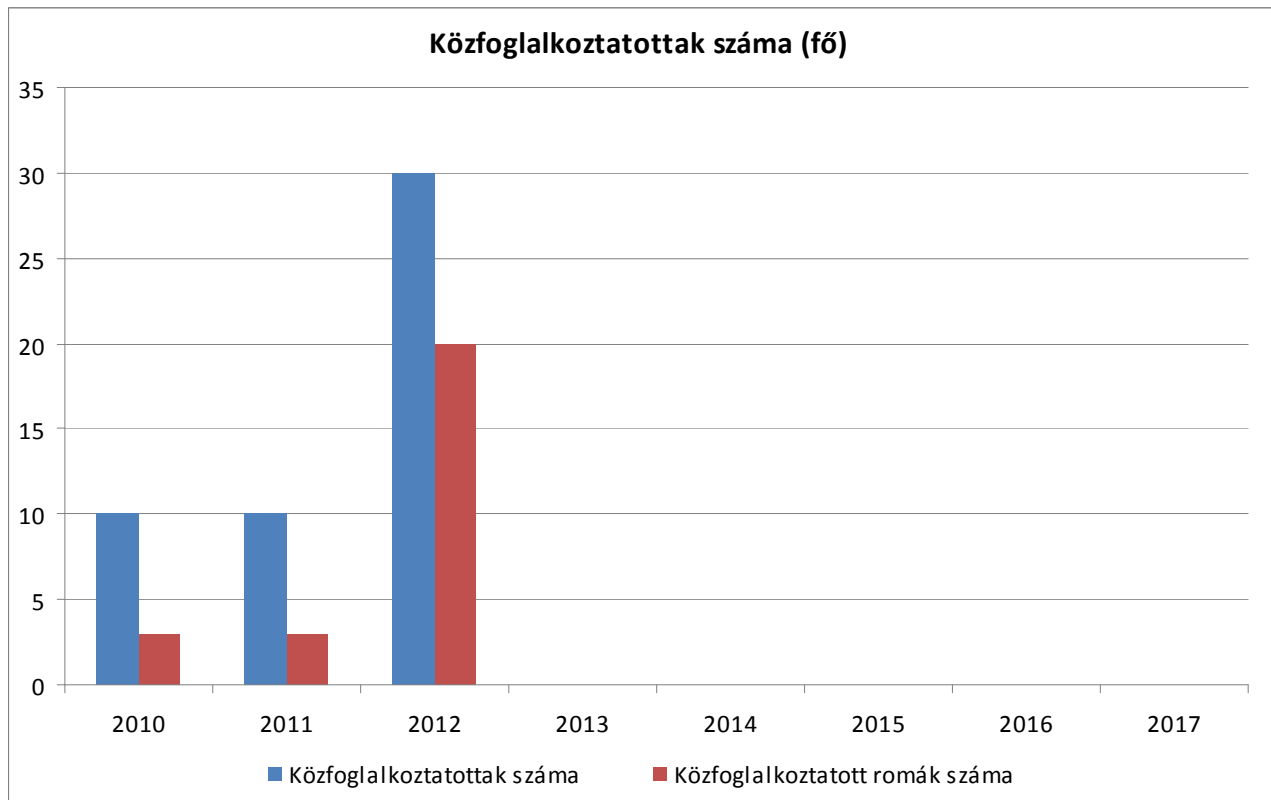
A programban jelenleg túlnyomó többségben romák foglalkoztatása folyik, elősegítve a hátrányos helyzetből történő felzárkóztatásukat. A foglalkoztatás iskolai végzettséget nem igényel.

A közmunkaprogramot tovább kell folytatni, pályázati pénzeszközök segítségével. A településen talán az alacsony iskolai végzettségűek és a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek számára ez az egyetlen lehetőség az aktív kereső foglalkozásra.

3.2.9. számú táblázat - Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakosságához képest
2010	10	1%	3	1%
2011	10	1%	3	1%
2012	30	3%	20	7%
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzat adatai

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői

Sály településen, helyben munkalehetőség az önkormányzat intézményeiben, szolgáltatások területén, vendéglátó egységekben, illetőleg a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Előkészítő, Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Sályi Tagintézményében van. A településtől 7 km-re lévő Mátrai Erőmű Zrt. Bükkábrányi Bányaüzeme is sok sályi lakosnak munkát ad, a külszíni színfejtéshez a dolgozókat a bányaüzem autóbussza szállítja.

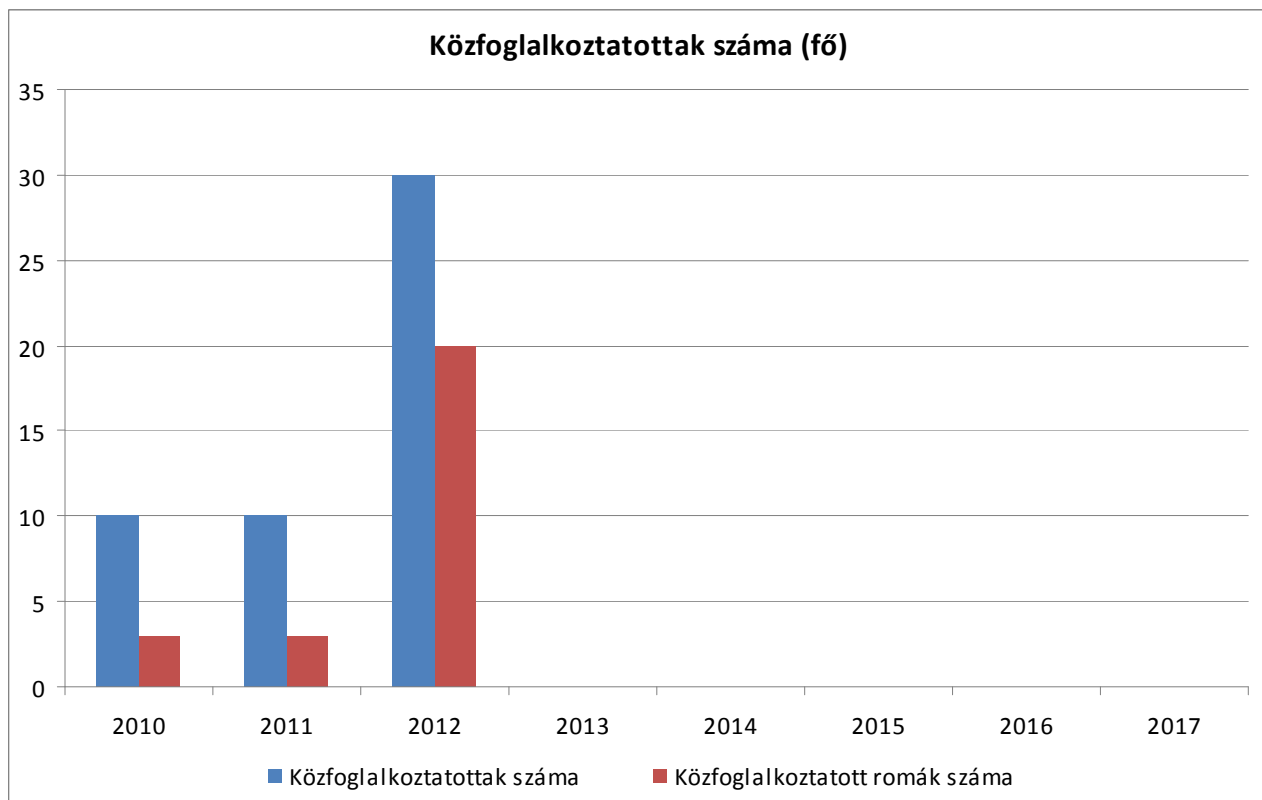
A közlekedés terén nagy általánosságban a szomszédos Bükkábrány településig közlekednek a BORSOD VOLÁN által üzemeltetett járatok. Bükkábrány községből tud a lakosság továbbutazni a megyeszékhely Miskolc, illetőleg Mezőkövesd és Eger, valamint a Mezőkeresztes-Mezőnyárádi vasútállomásra. Az autóbusz-járatok csatlakozását lehetne még javítani a közlekedésben. A községben az elmúlt években jelentős beruházások nem folytak, ugyanis a közműberuházások az 1990-es évek végével befejeződtek. A közeljövőben szeretné az önkormányzat az általános iskola, óvoda, orvosi komplexum épületének korszerűsítését, felújítását elvégezni, természetesen ha ehhez pályázati támogatásban részesül. A projektek kivitelezésénél természetesen helyi munkaerő alkalmazását tartjuk elsődlegesnek, hogy ezzel a munkanélküliséget is tudjuk valamelyest visszaszorítani. A községben számottevő az egyéni vállalkozások száma, azonban nagyobb létszámot foglalkoztató vállalkozás nincs, mellyel a munkanélküliség aránya csökkenhetne.

A volt „Bükkalja” Mg. Tsz. felszámolása óta (1990-es évek eleje) szaporodott el a munkanélküliség. A községi önkormányzat a közfoglalkoztatási programjaival csak kismértékben tud a munkanélküliség arányán javítani. Egyes pályázati források kihasználásával megvalósuló projektek tekintetében majd sor kerül közfoglalkoztatottak alkalmazására. Sály Község Önkormányzata az önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztésekhez kapcsolódó támogatások igénybevételeének részletes szabályairól szóló 4/2012.(III.1.) BM rendelet alapján, a közbiztonság növelését szolgáló fejlesztések megvalósítása alcímre benyújtott pályázatára 8.950.000 Ft összegű támogatásban részesült. A projekt megvalósítása tekintetében a kivitelezési munkákba bevonásra kerülnek közfoglalkoztatottak is.

3.2.10. számú táblázat – A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - vállalkozások

év	regisztrált vállalkozások száma a településen	Kiskereskedelmi üzletek száma	Vendég-látó helyek száma	állami szektorban foglalkoztatottak száma	kivetett iparűzési adó	befizetett iparűzési adó	működő foglalkoztatási programok helyben száma	foglalkoztatási programokban részt vevők száma
2008	97	11	6	115	0	0	1	9
2009	92	13	7	114	0	0	1	10
2010	92	9	4	114	0	0	1	10
2011	94	9	5	112	0	0	1	10
2012	96	9	5	112	0	0	1	28
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TEIR, T-Star, önkormányzat adatai

3.2.11. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - közlekedés

	Elérhetőség átlagos ideje autóval	autóbusz járatpárok száma munka- napokon	átlagos utazási idő autóbusszal	vonat járatok átlagos száma munkanapokon	átlagos utazási idő vonattal	Kerékpár úton való megközelíthe- tőség	átlagos utazási idő kerékpáron
Legközelebbi centrum	25 perc	9	45 perc	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Megye-székhely	50 perc	10	80 perc	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Főváros	120 perc	6	220 perc	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: VOLÁN autóbusz-társaság.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A B.A.Z. Megyei Kormányhivatal Mezőkövesdi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége által szervezett továbbképzéseket, átképzéseket a munkanélküliek szívesen igénybe veszik, mely előrelépést jelenthet elhelyezkedésükben. Gondként jelentkezik, hogy az átképzések, továbbképzések esetében sok esetben

nagyon kötöttek, behatároltak a keretszámok, s sokkal több igény lenne, mint amennyi jelentkezőt tudnak fogadni. Az önkormányzatnak nem volt lehetősége foglalkoztatást megkönnyítő programok szervezésére.

Jelenleg az önkormányzat 1 főt tud foglalkoztatni 2 hónapos időtartamra nyári diákmunka keretében támogatás igénybevételével.

Az önkormányzat a továbbiakban a főként roma fiatalok foglalkoztatását érintően együttműködik a településen működő Szomolyai Romákért Egyesülettel.

A fiatalok foglalkoztatása nemcsak települési, de térségi szintű probléma is, a községben munkaerő-igénnyel nem számolhatunk, a környékbeli gazdasági szereplők munkaerő-igénye minimális.

Az Új Széchenyi Terv középpontjában a foglalkoztatás dinamikus bővítése áll: az a törekvés vezérli a gazdaság- és társadalomfejlesztő programot, hogy tíz év alatt egymillió új és adózó munkahely jöjjön létre Magyarországon. A foglalkoztatási problémák valódi és tartós megoldásához a vállalkozókon keresztül vezet az út, tőlük várható a munkahelyteremtés. Az állami fejlesztés- és támogatáspolitikával járul hozzá a munkahelyek létrejöttéhez, hogy világosan látható és a gazdasági élet szereplői által is támogatott, az állam és a gazdasági szereplők által együttesen kialakított súlypontokat határozza meg a gazdaságfejlesztésben. Az Új Széchenyi Terv meghatározza azokat a kitörési pontokat, amelyekről a gazdaság egészének dinamizálása várható.

Az Új Széchenyi Terv keretében megjelent TÁMOP 2.3.6.B-12/1 jelű, „Fiatalok vállalkozóvá válásának támogatása a konvergencia régiókban”

3.2.12. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – fiatalok

	van/nincs	Felsorolás
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen	<i>nincs</i>	<i>n.a.</i>
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzásközpontban	<i>nincs</i>	<i>n.a.</i>
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen	<i>nincs</i>	<i>n.a.</i>
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a vonzásközpontban	<i>nincs</i>	<i>n.a.</i>

Forrás: helyi adatgyűjtés

3.2.13. számú táblázat – A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – programokon résztvevő fiatalok száma

év	fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen		fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzáskörzetben		az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen		az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a vonzáskörzetben	
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
2008	0	0	0	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0	0	0	0
2012	0	0	0	0	0	0	0	0
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: helyi adatgyűjtés

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

START munkaprogram. Felnőttképzés tekintetében Szomolyai Romákért Egyesület.

3.2.14. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - felnőttek

	van/nincs	Felsorolás
<i>felnőttképző programok a településen</i>	<i>nincs</i>	
<i>felnőttképző programok a vonzásközpontban</i>	<i>Munkaügyi Központ</i>	<i>Pénzügyi ügyintéző, házigondozás, betegápolás</i>
<i>egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a településen</i>	<i>nincs</i>	
<i>egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a vonzásközpontban</i>		
<i>Helyi foglalkoztatási programok a településen</i>	<i>nincs</i>	
<i>Helyi foglalkoztatási programok a vonzásközpontban</i>	<i>van</i>	<i>Kistérségi START munkaprogram</i>

Forrás: helyi adatgyűjtés

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 37/A § (1) bekezdése a munkaerőpiacra való visszatérés hatékony segítése érdekében 2005. szeptember 1-től együttműködési kötelezettséget írt elő az aktív korúak rendszeres szociális segélyében részesülők számára. Az együttműködésre vonatkozó egyes szabályok meghatározása az önkormányzatok feladata volt, melyről rendeletet alkottak.

A „Beilleszkedést segítő program” számára a helyi rendelet kijelölte a megvalósító szervezetet, amely az esetek döntő többségében a családsegítő szolgálat lett. Így Sály település tekintetében is.

Az aktív korú népesség munkaerő-piaci integrációját segítő szervezetek:

- Mezőkövesdi Többcélú Kistérségi Társulás, térségi munkaprogramok szervezésével,
- Mezőkövesdi Kistérségi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat,
- B.A.Z. Megyei Kormányhivatal Mezőkövesdi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége,

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Településünkön önkormányzat fenntartásában működő intézmény a napközi otthonos óvoda konyhája, idősek klubja, majd intézményfenntartó társulásból való kilépéssel 2013. július 1-jétől az óvoda. Jelenleg az önkormányzat saját fenntartású intézményeiben nincsenek foglalkoztatva romák. A létszám kötött, s szakképzettséget igénylő a munkakör.

Saját fenntartású intézményekben a foglalkoztatottak száma 26 fő. A foglalkoztatottak nem mélyszegénységben élők és romák. Az aktív korú népesség számához viszonyítottan helyben, az önkormányzati intézményekben foglalkoztatottak aránya minimális, 2,4 %. Az önkormányzati intézményekben foglalkoztatottak tekintetében a munkakörök bizonyos szakképesítéshez kötöttek. A közfoglalkoztatásban résztvevők száma: 30 fő. E foglalkoztatás keretén belül tudott az önkormányzat munkába vonni romákat, mélyszegénységben élőket, hiszen szakképzettséget nem igénylő munkakörben foglalkoztathatók. A minél nagyobb számban történő foglalkoztatásukra csak képzések szervezésével lehet sort keríteni, melyben partnerként a Szomolyai Romákért Egyesületet be kívánja vonni az önkormányzat. A továbbiakban is biztosítani kell a közfoglalkoztatás lehetőségét, hogy minél nagyobb számban tudja az önkormányzat a foglalkoztatásukat biztosítani. Fő célkitűzés ezen a területen képesítések szerzése és a közmunkaprogram biztosítása.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (bíróági eljárás településen ért-e megkülönböztetés pld. a származása miatt. Nem releváns.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások (Az önkormányzat által nyújtott egyéb szolgáltatások, 1993.III. tv. szerinti, ellátások, stb.)

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló, 1993. évi III. törvény 25. §-ában foglaltak alapján a jogosult részére jövedelme kiegészítésére, pótlására pénzbeli szociális ellátás nyújtható.

Szociális rászorultság esetén a jogosult számára a települési önkormányzat jegyzője az e törvényben meghatározott feltételek szerint

- foglalkoztatást helyettesítő támogatást,
- rendszeres szociális segélyt,
- lakásfenntartási támogatást;

A települési önkormányzat képviselő-testülete az e törvényben, illetve az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint

- a 43/B. § (1) bekezdésében foglalt ápolási díjat,

- átmeneti segélyt,
- temetési segélyt;

A járási hivatal az e törvényben meghatározott feltételek szerint időskorúak járadékát állapít meg.

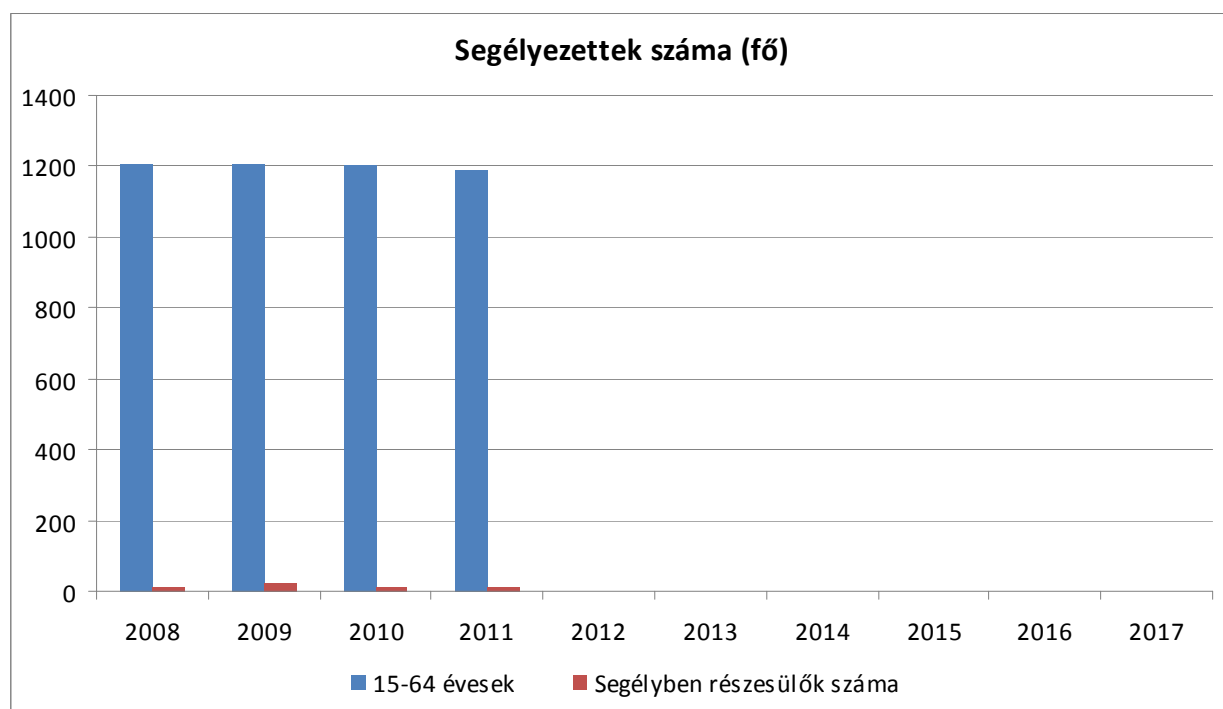
Természetben nyújtható ellátások: A szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások közül természetbeni szociális ellátás formájában a rendszeres szociális segély és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, a lakásfenntartási támogatás, az átmeneti segély és a temetési segély nyújtható.

Sály Község Önkormányzata a lakásfenntartási támogatást természetbeni ellátásként biztosítja a jogosult kérelmének megfelelően a szolgáltatók részére történő átutalással.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresői segélyben részesülők száma

év	15-64 év közötti lakónépesség száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2008	1207	9	0,7%
2009	1206	21	1,7%
2010	1205	14	1,2%
2011	1190	11	0,9%
2012	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2013	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

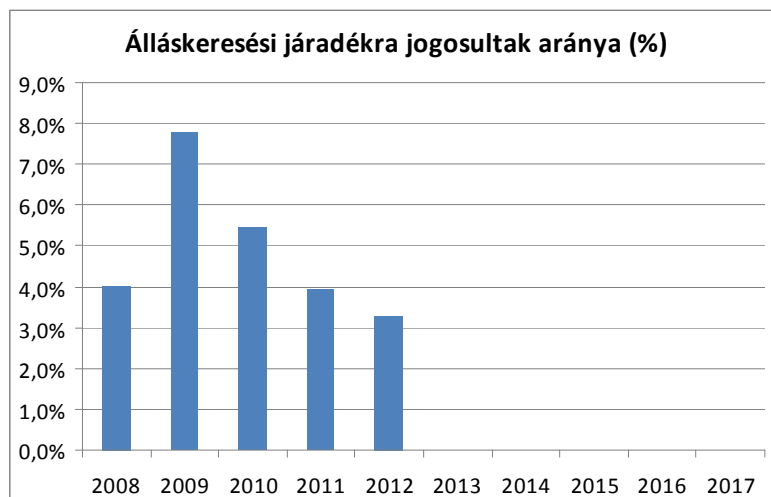
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosultak száma

év	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresési járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2008	224	9	4,0%
2009	269	21	7,8%
2010	256	14	5,5%
2011	280	11	3,9%
2012	214	7	3,3%
2013	n.a.	n.a.	#ZÉRÓOSZTÓ!
2014	n.a.	n.a.	#ZÉRÓOSZTÓ!
2015	n.a.	n.a.	#ZÉRÓOSZTÓ!
2016	n.a.	n.a.	#ZÉRÓOSZTÓ!
2017	n.a.	n.a.	#ZÉRÓOSZTÓ!

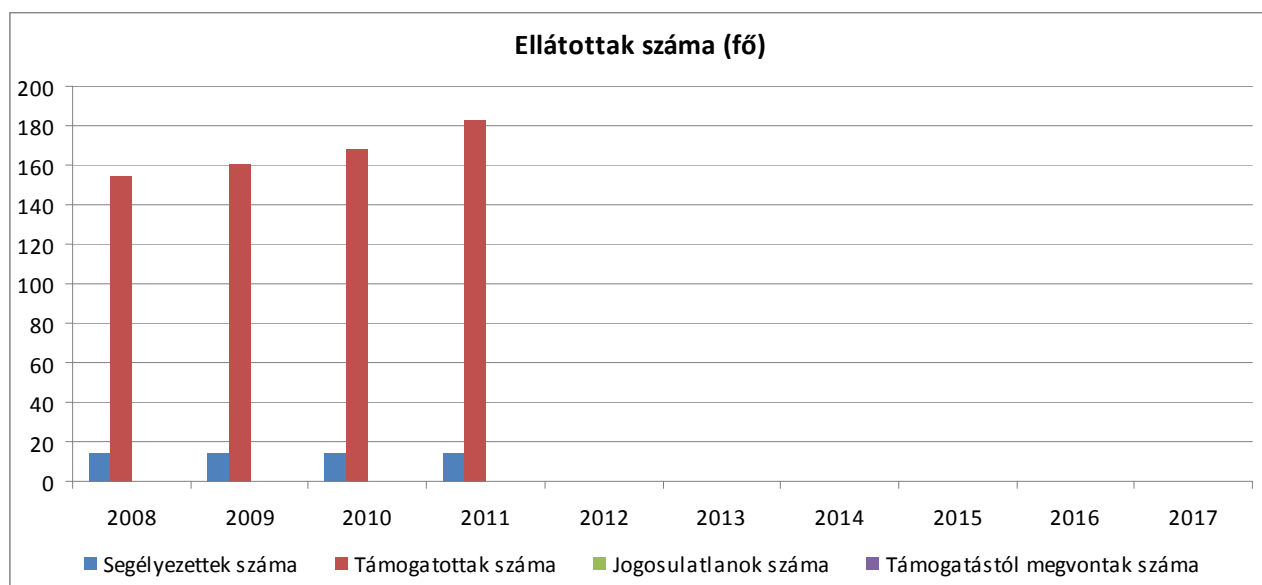
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

év	rendszeres szociális segélyben részesülők		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresési támogatás)		Azoknak a száma, akik 30 nap munkaviszonyt nem tudtak igazolni és az FHT jogosultságtól elesett	Azoknak a száma, akikről helyi önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást
	fő	15-64 évesek %-ában	fő	munkanélküliek %-ában		
2008	15	1,24	155	12,84	0	0
2009	15	1,24	161	13,34	0	0
2010	15	1,24	168	13,94	0	0
2011	15	1,24	183	15,37	0	0
2012	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény 26. § (1) bekezdésében foglaltak alapján: Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen a 8. §-ban - „Közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt neme, faji hovatartozása, bőrszíne, nemzetisége, 12 nemzetiséghez való tartozása, anyanyelve, fogyatékosága, egészségi állapota, vallási vagy világnézeti meggyőződése, politikai vagy más véleménye, családi állapota, anyasága (terhessége) vagy apasága, szexuális irányultsága, nemi identitása, életkora, társadalmi származása, vagyoni helyzete, foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyának részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama, érdekképviselőhez való tartozása, egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője (a továbbiakban együtt: tulajdonsága) miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne. - meghatározott tulajdonságok szerint egyes személyeket.

a) közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetéssel sújtani a lakhatást segítő állami vagy önkormányzati támogatások, kedvezmények vagy kamattámogatás nyújtásával kapcsolatosan,

b) hátrányos helyzetbe hozni az állami vagy önkormányzati tulajdonú lakások és építési telkek értékesítése vagy bérbeadása feltételeinek meghatározása során.

(2) A használatbavételi és egyéb építési hatósági engedély kiadásának megtagadása, illetve feltételhez kötése sem közvetlenül, sem közvetve nem alapulhat a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokon.

(3) A lakáshoz jutási feltételek meghatározása nem irányulhat arra, hogy a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes csoportok valamely településen, illetve településrészen mesterségesen, nem a csoport önkéntes elhatárolása alapján elkülönüljenek.

a) bérlakás-állomány

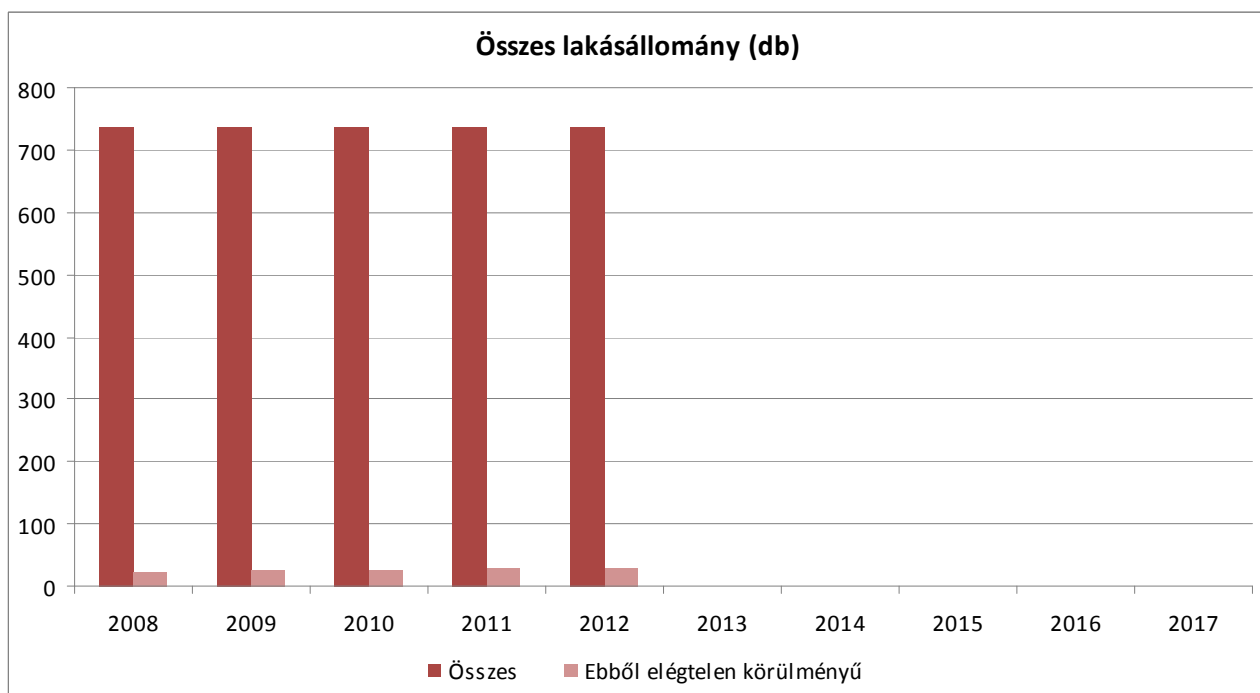
A településen bérlakás-állomány nincs. Az önkormányzat tulajdonában pedagógusok számára, háziorvos számára biztosít szolgálati lakást. Egyéb lakossági célra bérelhető ingatlan nincs.

Helyi lakásállomány az alábbiak szerint alakul:

3.4.1. számú táblázat – Lakásállomány

év	összes lakásállomány (db)		bérlakás állomány (db)		szociális lakásállomány (db)		egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	
		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2008	739	25	0	0	0	0	0	0
2009	739	28	0	0	0	0	0	0
2010	739	28	0	0	0	0	0	0
2011	739	30	0	0	0	0	0	0
2012	739	30	0	0	0	0	0	0
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

b) szociális lakhatás

A hajléktalanság bekövetkezésében központi jelentőségű a lakástalanság. A rendszerváltás óta lezajlott lakásprivatizáció következtében szinte teljes egészében megszűntek az állami és önkormányzat – olcsóbb – lakások, albérletek, munkásszállók. Ennek következtében szinte kizárólag piaci alapon lehet lakáshoz, vagy bérlakáshoz jutni. E körülmények, valamint közüzemi díjak folyamatos emelkedése egyfajta, a hajléktalanság irányába mutató lejtőt képeznek, elsősorban az alacsony jövedelmű, esetleg munkanélküli, vagy más okból szociális segítségre szoruló családok, vagy egyének számára. Hajléktalanságot válthat ki az egyén vagy család életében az is, amikor váratlan krízishelyzet betegség, életmódváltás, vállalkozás sikertelensége, devizahitel emelkedése, munkahelyek elvesztése, stb.) áll elő. A rendelkezésre álló információk és helyi ismeret, a környező települések lakossági helyzetének ismerete alapján vélelmezhető, hogy hajléktalansággal kapcsolatos problémák jellemzően inkább az ország nagyvárosaiban fellelhetőek. Valójában a hajléktalanokkal foglalkozó ágazat folyamatosan a helyzet javításán munkálkodik.

A településünk a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről szóló 240/2006. (XI. 30.) Korm. Rendeletben foglaltak szerint társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, és az országos átlagot legalább 1,75-szörösen meghaladó munkanélküliségű települések sorába tartozik.

Ennek ellenére Sály településen hajléktalanságról nem beszélhetünk. Ily módon jelenleg nincs szükség szociális bérlakás biztosítására. Amennyiben váratlan krízishelyzet miatt mégis bekövetkezne hajléktalanság az önkormányzat a tulajdonában álló ingatlanok közül biztosítani tudna átmenetileg lakhatási feltételeket az arra rászorulóknak.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Nem releváns.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság
Nem releváns.

3.4.2. számú táblázat - Veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

év	Feltárt veszélyeztetett lakhatási helyzetek száma	Hajléktalanok száma
2008	0	0
2009	0	0
2010	0	0
2011	0	0
2012	0	0
2013	0	0
2014	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.

Forrás: önkormányzati adatok

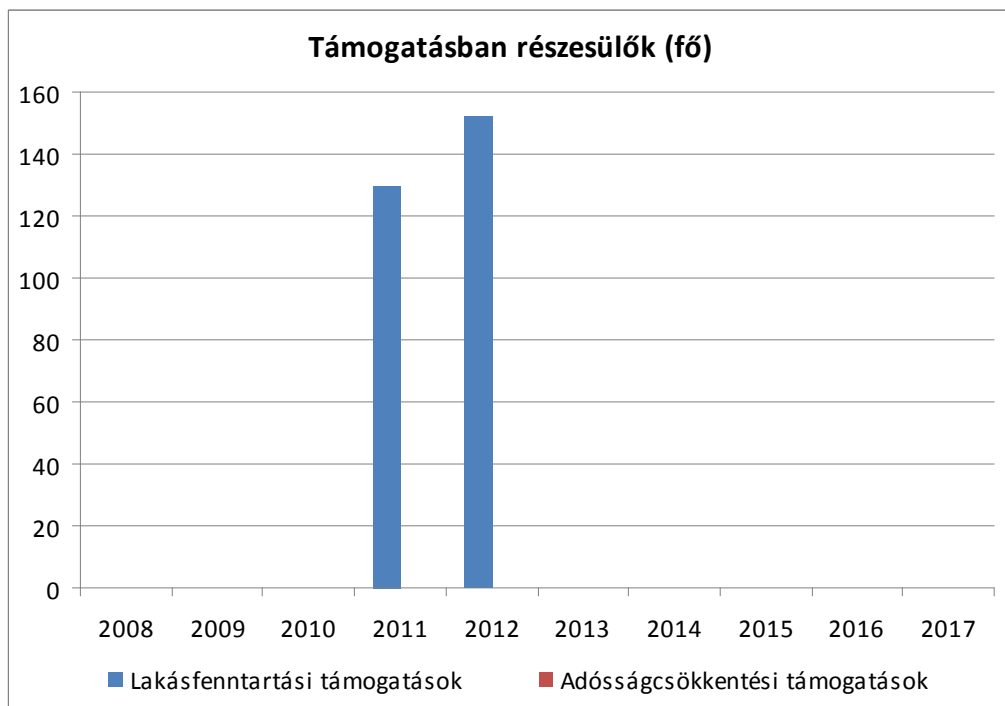
e) lakhatást segítő támogatások: lakásfenntartási támogatás mértéke

Lakásfenntartási támogatásban részesítettek számát a következő táblázat mutatja be:

3.4.3. számú táblázat - Támogatásban részesülők

év	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2008	0	0
2009	0	0
2010	0	0
2011	130	0
2012	152	0
2013	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fenti táblázatból kitűnik, hogy jelentős a lakásfenntartási támogatásra jogosult családok száma, a lakosság elszegényedése egyre nagyobb. Az önkormányzat e támogatási formát nem pénzbeli támogatásként biztosítja, hanem a megítélt támogatást a jogosult nyilatkozata szerint a szolgáltatók (ÉMÁSZ, TIGÁZ, Heves Megyei Vízmű Zrt.) részére utalja. Ezt a támogatási formát a kérelmezők is jónak tartják, hiszen a támogatás folyamatos utalásával biztosított, hogy az arra rászorult családok nem kerülnek kirekesztésre a közműszolgáltatásokból.

f) eladósodottság

Helyi információk szerint az eladósodottság a roma lakosság körében jóval nagyobb arányú. Jelentős számban vannak devizahitelek, akik nem tudják részleteiket törleszteni, s jelentős a közműtartozás állománya is.

g) lakhatás egyéb jellemzői

A településen külterületi ingatlan nincs. A belterületen fekvő ingatlanok valamennyi közműszolgáltatáshoz történő csatlakoztatása biztosított. Teljes a település közműellátottsága. A községben az egészséges ivóvízellátás biztosított, az 1970-es évektől vezetékes, jó minőségű ivóvízzel került ellátásra a lakosság. Elenyésző azon lakások száma, amely vezetékes ivóvízzel még nincs ellátva. Betudható ez részben annak is, hogy annak érdekében, hogy minél több ingatlan bekerüljön a vezetékes ivóvízellátásba az önkormányzat már évekkel ezelőtt kidolgozta azt a programját, hogy a vízbekötéseket anyagi eszközökkel támogatta. Mivel Sály érzékeny vízbázison fekszik, s itt található a több települést is ellátó Latori Vízfőforrás, a testület az infrastrukturális fejlesztés mellett környezetvédelmi szempontból, a vízbázis védelmének érdekében is az 1990-es évek végén nagy közműberuházást hajtott végre, kiépítette a szennyvízcsatorna-hálózatot, mely közmű valamennyi ingatlan tekintetében elérhető. Földgáz, telefonhálózat, kábel-tv hálózat szintén kiépített.

Közösségi közlekedés feltételei szintén biztosítottak az egész lakosság részére. Közlekedés területén a szolgáltató gazdasági okokra való hivatkozással a Sály településről induló járatok nagy többségét a szomszédos Bükkábrány községig közlekedtetik, ahonnan lehetőséget biztosít Mezőkövesd, Miskolc irányába a továbbhaladáshoz. Azonban kisebb kellemetlenség jelentkezik az utasok számára abból, hogy a

csatlakozásokra egyes járatoknál 20-30 perc a várakozási idő és a menetjegyek ára is magasabb, ha átszállással oldják meg az utazást.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Szegregátum, telep nincs a településen.

- a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.) Nem releváns.

3.5.1. számú táblázat - Telepek, szegregátumok helyzete

Telepek, szegregátumok száma a településen:		
Telepi lakások száma a településen:	2008	0
	2009	0
	2010	0
	2011	0
	2012	0
	2013	0
	2014	n.a.
	2015	n.a.
	2016	n.a.
	2017	n.a.
A telep/ek, szegregátum/ok elhelyezkedése a település területéhez viszonyítva:		
A telep/ek megközelíthetősége:		
A telepek közelében lévő egészségtelen létesítmények (kérjük, sorolja fel, van-e a - és ha igen milyen távolságra - szeméttelep, ó üzem stb.):		

Forrás: helyi adatgyűjtés

3.5.2. számú táblázat - Telepek, szegregátumok helyzete – lakásállomány

	komfort nélküli lakások a belterületen	komfort nélküli lakások a külterületen	komfort nélküli lakások a nem szegregált lakóterületeken	komfort nélküli lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	150	0	150	0
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)	20	0	20	0
	alapozással nem rendelkező lakások a belterületen	alapozással nem rendelkező lakások a külterületen	alapozással nem rendelkező lakások a nem szegregált lakóterületeken	alapozással nem rendelkező lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	0	0	0	0
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)	0	0	0	0
	szilárd falazattal nem rendelkező lakások a belterületen	szilárd falazattal nem rendelkező lakások a külterületen	szilárd falazattal nem rendelkező lakások a nem szegregált lakóterületeken	szilárd falazattal nem rendelkező lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	0	0	0	0
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)	0	0	0	0
	vezetékes ivóvízzel ellátott lakások a belterületen	vezetékes ivóvízzel ellátott lakások a külterületen	vezetékes ivóvízzel ellátott lakások a nem szegregált lakóterületeken	vezetékes ivóvízzel ellátott lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	490	0	490	0
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)	70	0	70	
	árammal ellátott lakások a belterületen	árammal ellátott lakások a külterületen	árammal ellátott lakások a nem szegregált lakóterületeken	árammal ellátott lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	739	0	739	0
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)	100	0	100	0
	vezetékes gázzal ellátott lakások a belterületen	vezetékes gázzal ellátott lakások a külterületen	vezetékes gázzal ellátott lakások a nem szegregált lakóterületeken	vezetékes gázzal ellátott lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	370	0	370	0
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)	50	0	50	0
	csatornával ellátott lakások a belterületen	csatornával ellátott lakások a külterületen	csatornával ellátott lakások a nem szegregált lakóterületeken	csatornával ellátott lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	438	0	438	0
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)	60	0	60	0

Forrás: Önkormányzati adatok, TeIR, KSH adatbázis

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.) Nem releváns.

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Az 1990-es évek elején megjelenő munkanélküliség miatt a településről folyamatos elvándorlás indult. A fiatal, családot alapító lakosság igyekezett a jobb közlekedési adottságokkal bíró környező településekre elvándorolni. A MÁTRA Erőmű Zrt. Bükkábrányi külszíni fejtése jelentős fiatalnak munkát biztosít, így sok fiatal család igyekezett a településről Bükkábrány községbe költözni, s ott letelepedni. A lakosság előregedése viszont nem jellemző, mert a születések száma a hasonló lakosságszámú településekhez viszonyítottan magas, átlagosan 39 fő, amely születés szinte 90 %-ban a roma származású lakosságból származik. Ebből kifolyólag félő, hogy a szegregáció meg fog jelenni. Az oktatási-nevelési intézményekben a szegregáció az évek folyamán olyannyira felerősödött, hogy csaknem 100 %-ban roma származású gyermekek vannak.

3.5.3. számú táblázat - A telepeken, szegregátumokban élők

		összes fő	férfi	nő
a telepen/szegregátumokban élők száma és változása	2008	0	0	0
	2009	0	0	0
	2010	0	0	0
	2011	0	0	0
	2012	0	0	0
0-6-éves		0	0	0
7-14 éves		0	0	0
15-30 éves		0	0	0
31-45 éves		0	0	0
46-64 éves		0	0	0
65< éves		0	0	0
az aktív korúak (15-64 év) közül foglalkoztatott		0	0	0
munkanélküli		0	0	0
Inaktív		0	0	0
eltartott		0	0	0
segélyezettek száma		0	0	0
hátrányos helyzetű gyermekek száma		0	0	0
halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma		0	0	0

Forrás: Önkormányzati adatok

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról 2003. évi CXXV. **törvény 25. §** (1) bekezdése szerint: Az egyenlő bánásmód követelményét az egészségügyi ellátással összefüggésben érvényesíteni kell különösen az egészségügyi szolgáltatásnyújtás, ezen belül

a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel,

a gyógyító-megelőző ellátás,

a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata,

az étkezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

A hivatkozott jogszabályhely 25. § (2) bekezdése kimondja azt is, hogy törvény, illetőleg törvény felhatalmazása alapján kormányrendelet e törvény rendelkezéseivel összhangban az egészségi állapot vagy fogyatékoság, illetve a 8. §-ban meghatározott tulajdonság alapján a társadalom egyes csoportjai részére a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül többletjuttatásokat állapíthat meg

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A településen 2001. óta vállalkozási formában látja el a háziorvosi alapellátást a szolgáltató MED REVOLUTION Kft. A községben az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosított. Közel 3 éve a háziorvosi alapellátást helyettesítéssel oldja meg a szolgáltató, ez várhatólag ez év végéig rendeződni fog, a lakossági igények és elvárásoknak megfelelően állandó háziorvos biztosításával. Szakellátás a településen nem biztosított, legközelebb 25 km-es körzetben belül Városi Kórház Rendelőintézet Mezőkövesd biztosítja a lakosság alapvető szakellátási igényeit. Gyermekorvosi praxis nem működik a településen, azt szintén Mezőkövesdi Rendelőintézet által biztosított, havonta egy alkalommal.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

év	Felnőttek és gyermekek részére tervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	1	n.a.	n.a.
2009	1	n.a.	n.a.
2010	1	n.a.	n.a.
2011	1	n.a.	n.a.
2012	1	n.a.	n.a.
2013	1	n.a.	n.a.
2014	1	n.a.	n.a.
2015	1	n.a.	n.a.
2016	1	n.a.	n.a.
2017	1	n.a.	n.a.

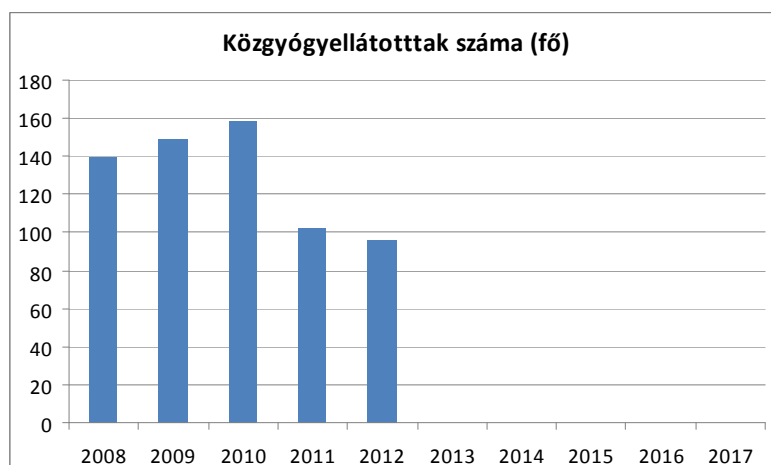
Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az alábbi táblázatban a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma kerül bemutatásra, jelentős a településen az idős lakosság aránya, akik jelentős hányada közgyógyellátásra szorul.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

év	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2008	139
2009	149
2010	158
2011	102
2012	96
2013	n.a.
2014	n.a.
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	n.a.

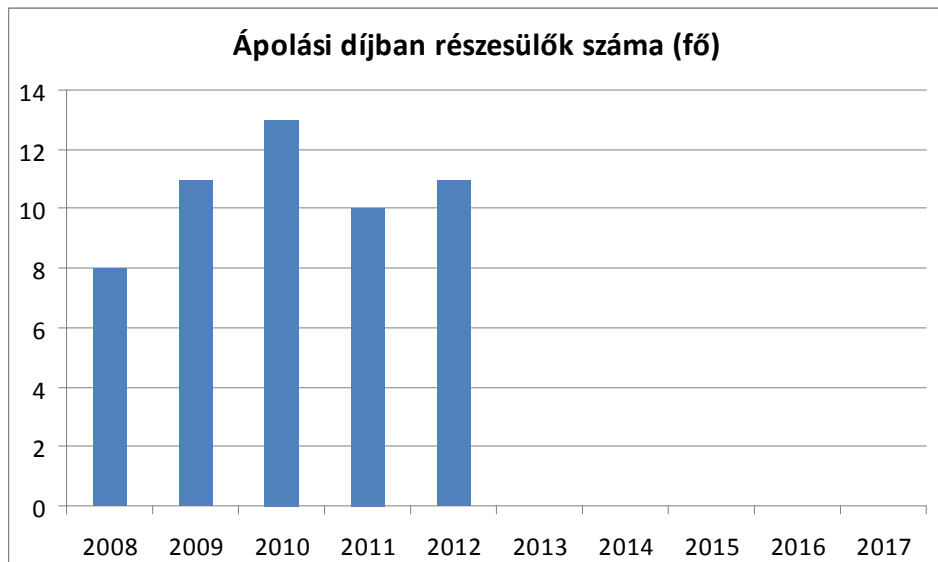
Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

év	ápolási díjban részesítettek száma
2008	8
2009	11
2010	13
2011	10
2012	11
2013	n.a.
2014	n.a.
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés (részt vesznek-e a pl. a romák, vagy nem milyen gyakorisággal szerveznek, stb.)

Évente megszervezésre kerül a rákszűrés, melynek költségeit az önkormányzat fedezi. E szűrésen való megjelenéshez a szemléletformálás, a megfelelő információ eljuttatása az érintettekhez meghatározó, melyre az egészségügyben dolgozók nagy gondot fordítanak. Ennek köszönhetően egyre nagyobb számban jelennek meg e szűrővizsgálatokon roma származású személyek is.

A védőnői szolgálat védőnője évente az un. Index osztályokban látás, hallás, vizsgálatot végez, ezen túlmenően minden gyermeket érintően évente 3 alkalommal – szeptember, január és május hónap – tisztasági vizsgálatokat tart. 5. osztálytól pedig egészségnevelő előadások megtartását szervezi, - dohányzás, fogamzásgátlás, nemi érés témákban - melyre igen nagy szükség van, hiszen gyakran előforduló, hogy 13-14 éves lányok esnek teherbe.

- c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A település oktatási intézményeiben szükséges és elérhető is a fejlesztő pedagógus tevékenysége, mind az általános iskolában, mind az óvodában.

- d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A gyermekétkeztetés, az idősek szociális étkeztetése és felnőtt étkeztetés a napközi otthonos óvoda konyháján kerül előállításra. Nehéz az étrendet úgy összeállítani, hogy az valamennyi korcsoportnak kielégítő, az egészséges táplálkozás szempontjainak megfelelő legyen. Ezen a területen az önkormányzatnak fejlesztési elképzelései vannak. A konyha elavult, az eszközök, berendezések elhasználódtak. A 75 adagos kapacitású konyhán közel 300 főre főznek naponta. Ezért pályázati forrás igénybevételével szeretne az önkormányzat a konyhán felújítást eszközölni és új eszközöket vásárolni. Elvárás a projekt megvalósítása esetén, hogy a közétkeztetésben az egészséges táplálkozás fő szempontjai maradéktalanul tudjanak érvényesülni, a jobb munkakörülmények megteremtése mellett.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A sportról szóló 2004. évi I. törvény 55. §-a meghatározza az önkormányzat kötelezően ellátandó feladatait.

Az önkormányzatnak a következő feladat ellátási kötelezettsége áll fen, illetőleg a sport társadalmilag hasznos céljainak megvalósítása érdekében meghatározza a helyi sportfejlesztési koncepciót és gondoskodik annak megvalósításáról, együttműködik a helyi sportszervezetekkel, fenntartja és működteti a tulajdonát képező sportlétesítményeket, megteremti az önkormányzati oktatási és nevelési intézmények testnevelés és sporttevékenységek gyakorlásának feltételeit, továbbá biztosítja az iskolai sportkör működéséhez szükséges feltételeket.

A településen aktív sportélet kezdődött az elmúlt években, mely mindenki számára hozzáférhető. Ifi- és felnőtt labdarúgó szakosztály működik, ezen kívül az iskolai sport tevékenység is biztosított. Az önkormányzat a tulajdonában lévő, általános iskola tornatermében biztosítja a fiatal- és felnőtt lakosság számára térítésmentesen a tornaterem használatát, általában heti egy alkalommal, kézilabda, röplabda szabadidős tevékenységek folytatásához. Elkészült április hónapban a sportfejlesztési koncepció, amelyet a képviselő-testület már el is fogadott, 26/2013. sz. alatt. Fő célkitűzésként jelentik meg e sportfejlesztési koncepcióban, - mely az esélyegyenlőségi szempontokat figyelembe véve is meghatározó – a települési sportélet továbbfejlesztése, mindenki számára még inkább hozzáférhetővé tétele, a mára már elavult és használhatatlanná vált sportöltöző felújítása.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést biztosítja, Idősek Klubja működik 20 fővel, továbbá szintén 20 részesül szociális étkeztetésben. A házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást a Mezőkövesdi Többcélú Kistérségi Társulással kötött együttműködési megállapodás alapján kerül biztosításra. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés 100 %-ban biztosított a roma lakosság számára.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményeinek megsértése a szolgáltatások nyújtásánál nem volt

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Egészségügyi ellátó rendszer keretein belül: a szakorvosi vizsgálatokra az időpontok kérése általános telefonon történik, sok esetben az állampolgárnak vagy nincs készülék, vagy anyagi fedezete nincs erre. Ekkor minden esetben az egészségügyben dolgozó, általában védőnő időpontot kér a beteg részére. Az orvosi vizsgálatok időpontjának meghatározásakor külön kérés, hogy olyan időpontban kerüljön behívásra a beteg, amikor jövedelme érkezik (foglalkoztatást helyettesítő támogatás, családi pótlék érkezésekor). Amennyiben semmilyen körülmények között nem oldható meg a szakorvosi vizsgálatra való beutazás, - nincs pénz közösségi közlekedési eszköz igénybevételére - s az nem halasztható a későbbre, betegszállító járművel megoldják a beutaztatást. Zárójelentések, javaslatok értelmezése, különböző nyomtatványok kitöltése. Zárójelentések, egyéb orvosi leletek fénymásolása térítésmentesen. Hozzá tartozó kórházi ápolásakor, amennyiben a hátrányos helyzetben, nehéz anyagi körülmények között élő nem tudja sem személyesen, sem telefonon felkeresni hozzátartozóját, állapotáról érdeklődni, telefonos segítséget kap. Az önkormányzat részéről pedig azon esetekben, amikor a beteg nem tudja kiváltani szükséges gyógyszereit, s - az átmeneti segély biztosításával ez nem lenne megoldott – a gyógyszerek kiváltása megtörténik. Ezen túlmenően hátránykompenzáló juttatásként az önkormányzat több esetben finanszírozta a beteg helyett az esetleges térítésköteles (abortusz, fogamzásgátló eszközök) ellátásokért fizetendő díjat. Szociális ellátás

területén egy-egy krízis helyzetben, legtöbb esetben közeli hozzátartozó halála esetén a temetés bonyolítása, ehhez az átlagosnál nagyobb mértékű anyagi támogatás biztosítása. Egyéb gyógyászati segédeszközök biztosítása.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

Magyarország Alaptörvénye, *XI. cikk* (1) bekezdése kimondja, hogy minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

(2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

a) közösségi élet szinterei, fórumai (közösségi programok szervezése, kulturális napok szervezése, roma napok, családi napok)

A tervezett programokban egyre nagyobb számban kapcsolódnak be a roma származású lakosok is. Ilyen rendezvények a hagyományőrző, történelmi, irodalmi emlékeket felelevenítő „Sályi Napok” rendezvénysorozat, Idősek Napja, Karácsonyi Köszöntő, Szomolyai Romákért Egyesület által szervezett kulturális vetélkedők, s a Roma Nemzetiségi Önkormányzat által szervezett Roma Napok.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Etnikai konfliktusok száma egyre csökken. A lakosság alkalmazkodott, s elfogadta a nagylélekszámú etnikumot. A községben működő Polgárőrség a rendőri szervekkel a rend és fegyelem megszilárdításán, a bűncselekmények visszaszorításán dolgozik, mely alapvető feltétele a békés egymás mellett élésnek.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

A Vöröskereszt szervezet ruha- élelmiszer adományt, az önkormányzat élelmiszer segélycsomagot biztosít évente. Továbbá az elmúlt években a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyári szociális gyermekétkeztetését. A védőnő, gyermekjóléti szolgálat munkatársai több alkalommal rendeztek ruhagyűjtést a rászoruló családoknak.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat és Sály Község Önkormányzata között a kapcsolat napi, élő. Az önkormányzat a Roma Nemzetiségi Önkormányzat munkáját, működését segíti minden eszközzel, szakmai tapasztalatokkal, a működéshez szükséges feltételek biztosításával. Az egész falu közösségét érintő problémák megoldásához több esetben került sor fórum megtartására, közös intézkedési terv megvitatására, így többek között közösségi közlekedés problémája, s az elszaporodott bűnözés, magas számú igazolatlan iskolai hiányzások visszaszorítása területén is.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Országos átlagot meghaladó munkanélküliség	Munkahelyteremtés: közmunkaprogram szervezése, továbbfolytatása
alacsony iskolázottság	felzárkóztató programok, átképzések
egészséges életmód	felvilágosító előadások,
diszkrimináció	családi napok, kulturális programok
egészség	prevenációs programok, felvilágosítás, szűrővizsgálatok, egészségterv készítése

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

A gyerekszegénység egyik kiemelt oka a szülők munkanélkülisége. A szegény gyermekek 60%-a inaktív, illetve alacsony munkaintenzitású családokban él. A pénzbeli juttatásoknak Magyarországon jelentős jövedelemkiegészítő hatásuk van. Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

A Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A Nemzeti Stratégia minden gyermekre kiterjed, de a hátrányos helyzetű gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akik érdekei a legjobban sérülnek.

A gyermekek száma, fiatalok száma az életkor szerinti korcsoportbontásban az alábbi:

- 0-14 éves korú gyermekek száma 478 fő, a lakosság 27 %-át teszi ki.
ebből: 0-2 éves korú gyermekek száma: 96 fő,
3 évesek szám: 37 fő,
3-5 éves korú gyermekek száma: 94 fő.
6-14 éves korú gyermekek száma: 251 fő.
- 15-17 éves korú gyermekek száma 82 fő.
- 18 évesek száma: 27 fő.

A településen jelentős hátrányos helyzetű gyermek él, 321 fő, ebből halmozottan hátrányos helyzetű gyermek 205 fő. A helyi általános iskolai intézményben a 170 fő tanulóból 167 fő tanuló hátrányos helyzetű, 141 tanuló pedig halmozottan hátrányos helyzetű. Az óvodai intézményben 68 fő gyermekből 67 fő a hátrányos helyzetű, 63 gyermek a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek. Természetesen ezen gyermekek pedagógiai szempontból is különös, megkülönböztetett bánásmódot igényelnek.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete.

Magyarországon minden tizedik gyermek valamilyen okból veszélyeztetett. Csak tavaly kilencezer gyerekről derült ki az is, hogy bántalmazták. Az esetek 82 százaléka családon belül történt, legtöbbször a szülők bántották saját gyerekeiket.

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A megjelenő valamely problémában érintett gyerekek aránya emelkedett 2008. évhez képest. Az emelkedés mértéke 15 %-os.

Veszélyeztetettség kategóriákban a veszélyeztetett gyermekek száma 2012. évben 66 kiskorú gyermek.

A veszélyeztető kategóriákban változatlanul vezető tényező az anyagi veszélyeztetettség, amely magába foglalja a súlyos nélkülözést. A gyermekek elégtelen mennyiségű és minőségű táplálását, az esetlegesen zsúfolt lakhatási körülményeket, gyakran, a gyermek fejlődéséhez, tanuláshoz szükséges tárgyi eszközök, játékok hiányát, a szabadidő eltöltésének egysíkúságát éppúgy, mint dolgozó szegények, vagy az egyre inkább lecsúszó középosztály relatív szegénységét, a fontos fogyasztások elmaradását, a kielégítő gyermekkorhoz szükséges kiadások visszaszorulását jelenti a súlyos nélkülözés.

Az anyagi veszélyeztető tényezők egyszerre okok és következmények.

Az egészségügyi okok hátterében, problémaként merült fel több esetben a különféle segédeszközök megvásárlása, mivel a közgyógyellátás nem fedezi az ezen eszközök egyre növekvő árát egyrészt, másrészt az utólagos térítés miatt a családnak nincs annyi tartaléka, hogy megelőlegezze a szükséges összeget. Sokszor találkozunk a gyógyszer kiváltás nehézségeivel, még a legalacsonyabb áron vásárolható gyógyszereket sem tudják kiváltani a szülők.

Több esetben került sor gyógyászati segédeszköz megvásárlásához, illetőleg gyógyszerkiváltás költségeinek fedezetéül az önkormányzat anyagi segítséget nyújtott a családoknak egyéb átmeneti segély formájában.

Kiemelendő problémakör a gyermek, a szülő magatartásából eredő veszélyeztető ok. Hiányosak vagy kevésnek bizonyulnak a szülői minták, nevelési megoldások. Gyakori probléma, hogy a szülő nem partner a probléma megoldása tekintetében, nem tanúsít kellő együttműködést az oktatási intézményekkel, gyermekjóléti- családsegítő szolgálattal.

Mint ahogyan a táblázatból kitűnik, jelentős a veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma, sajnos évről-évre magasabb a számuk. A kistérségi társulás útján működő gyermekjóléti- és családsegítő szolgálat munkatársai bár nem sályi lakosok, azonban elég jó személy- és helyismerettel rendelkeznek, így könnyen kiszűrjük a családokban a veszélyeztetett kiskorúakat. Sajnálatos módon a veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma a gyűjtött információk szerint növekvő.

A **védelembe vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermekek védelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételevel megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a Mezőkövesdi Járási Hivatal Gyámhivatala a gyermeket védelembe veszi. A védelembe vétel 2008-2012. éveket megvizsgálva, stagnáló tendenciát mutat.

A veszélyeztetettség jelzése a gyermekjólét felé a legnagyobb számban a közoktatási intézményektől, a gyámhatóságtól, illetve a gyámhivataltól érkezik. Elenyésző mértékben fordul elő a rendőrségről érkező jelzések száma, állampolgári bejelentések nem jellemzőek.

A védelembe vett 18 év alattiak száma: 34 fő. Veszélyeztetett kiskorúak száma folyamatosan növekszik, míg 2008. évben 40 fő, 2012. évben már 66 fővel lehetett számolni.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

év	védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszűntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	35	8	40
2009	28	4	35
2010	29	3	60
2011	34	0	71
2012	34	5	66
2013	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A **rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény** megállapításával a gyermek – a család szociális helyzete alapján – jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményére, tankönyvtámogatásra illetve az évente két alkalommal gyermekenként 5 800 Ft Erzsébet utalványra (2012. augusztus 1-je előtt 5 800 Ft pénzbeli támogatásra). A 2012. évben a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény jogosultsági jövedelemhatára az egy főre jutó havi nettó jövedelem tekintetében a nyugdíjminimum 130 %-a (2012. évben 37 050 Ft), gyermekét egyedül nevelő szülő vagy tartós beteg, fogyatékossgal élő gyermeket nevelő szülő/család, illetve nagykorú gyermek esetében pedig a nyugdíjminimum 140 %-a (2012. évben 39 900 Ft).

Mint a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma című táblázatból is kitűnik a településen jelentős számban vannak rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek, ebből következően megállapítható, hogy a családokban túlnyomó többségében az egy főre jutó jövedelem átlagosan a mindenkor legkisebb öregségi nyugdíjminimum körüli összeg. A családok évről-évre nehezebb anyagi körülmények között élnek. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek nagy többsége munkanélküli szülők gyermeke.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 2012. évben 192 család 423 gyermeke, míg 2011. évben 221 család 480 gyermeke esetében került sor a jogosultság megállapítására. A kedvezményre jogosult családok száma 2012. évben 13-al emelkedett. Lassú emelkedést mutat a **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők** száma.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása iránti kérelem 2011. évben 1 esetben került elutasításra, a családban az egy főre jutó jövedelem meghaladta a Gyvt-ben meghatározott

jövedelemhatárt. 2012. évben rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény iránti kérelem esetében elutasításra nem került sor.

A **kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra** a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjául rendelt hozzátartozó jogosult, aki a gyermek tartására köteles és nyugellátásban vagy baleseti nyugellátásban vagy nyugdíjszerű rendszeres pénzellátásban vagy időskorúak járadékában részesül. Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultság nem került megállapításra.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma
2008	402	5	0	6	0
2009	446	8	0	8	0
2010	464	5	0	8	0
2011	480	5	0	6	0
2012	423	4	0	4	0
2013	n.a,	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a,	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

Az önkormányzat szinte valamennyi településen élő gyermeket támogat. Az óvodás- és iskoláskorúak szinte 100 %-a részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, jelentős részük ingyenes étkeztetésben, ingyenes tankönyvellátásban.

Az Önkormányzat annak a gyermeknek állapíthat meg **rendkívüli gyermekvédelmi támogatást**, akinek a családja időszakosan létfenntartási gondokkal küzd vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került. Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítására 2011. és 2012. években nem került sor.

Óvodáztatási támogatás 2012. I. félévben: 12 család részesült támogatásban, amely 12 gyermeket érintett 200.000 Ft összegben. 2012. II. félévben: 19 család részesült támogatásban, amely 20 gyermeket érintett 350.000 Ft összegben. Az óvodáztatási támogatásban részesülő kisgyermekek száma évenként stagnál.

Évente előfordul, hogy az óvodáztatási támogatásra a szülő azért nem volt jogosult, mert a gyermek a jogszabályban meghatározott mértékű hiányzást meghaladta.

Ezt a problémát a szülők szemléletformálásával, meggyőzésével lehet felszámolni.

A támogatásban részesülő családokra jellemző, hogy a szülők egyedülállóak, vagy éppen válófélben vannak és a volt házastárs/élettárs gyermektartást nem fizet. A kétszülős családok jellemzője, hogy a szülő/szülők munkanélküliek, vagy az egyik szülő családtámogatásban részesül, azaz gyermekgondozási segélyt (GYES) vagy gyermeknevelési támogatást (GYET) kap.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya:

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. Ezért nagy jelentőségű az önkormányzat által szervezett intézményekben történő közétkeztetés. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő óvodás és általános iskolás gyermek térítésmentesen, a rászoruló középiskolások 50%-os kedvezményben részesülnek az étkezés igénybevétele esetén.

Jelentős a hátrányos helyzetű családok száma, a táblázatból kitűnik, hogy az ingyenes, illetőleg kedvezményes étkeztetésben részesülő gyermekek száma növekszik. Míg az iskolában 2008-ban 39 fő, 2012. évben már 72 fő részére kellett ingyenes étkeztetést biztosítani. Nagy jelentőséggel bír a településen az ingyenes, illetőleg a kedvezményes gyermekétkeztetés, hiszen sok gyermek főtt ételhez csak így jut hozzá. Tapasztalat, hogy a szülők jellemző módon – a kevés jövedelem ellenére is - chipset, üdítőitalokat vásárolnak a gyermekek részére tízóraiként. Az önkormányzat az elmúlt években törekedett arra, hogy a nyári étkeztetési programban részt vegyen. Az idei és az elmúlt tanévben a nyári gyermekétkeztetés nem volt megoldható technikai feltételek híján. Ugyanis jelenleg a pályázati program szerint legalább 40 naponta átbiztosítani kell az étkeztetést, mely félkész étel nem lehet. A meleg ebéd előállítása a nyár folyamán technikai okok miatt kivitelezhetetlen, mivel az elavult konyha nagykarbantartása szükséges. A nyár folyamán beruházási munkákat tervezett az önkormányzat a napközi otthonos óvoda konyháján elvégezni, (napelemes rendszer kiépítése, konyhai felszerelések beszerzése, stb.) ezért az óvodai nyári szünet időtartamában főzésre nem tud az önkormányzat sort keríteni. A következő években, a nagyobb kapacitással bíró konyhán remélhetőleg – ismételt bevezetésre kerülhet a nyári étkeztetés is.

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2008	44	39	4	163	0	0
2009	42	45	4	170	0	0
2010	48	61	3	163	20	157
2011	42	69	4	164	20	0
2012	42	72	6	178	20	0
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya
Nem releváns.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermek nincs.

4.2.2. számú táblázat – Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete

A településen élő általános iskolás tanulók száma	A településen élő, fogyatékosnak minősített (SNI) általános iskolás tanulók száma		SNI tanulók ellátásának települése (helyben vagy más település ahol tanulnak)
	Összesen	ebből szegregátumban él	
229	2	0	helyben

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatok

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői

A településen 1 védőnő látja el az anya- csecsemő- és gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat. Hozzá tartozik az állandó lakosságon kívül a helyben működő, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Előkészítő, Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Sályi Tagintézményében élő diákok ellátása.

A védőnői munka **színterei**:

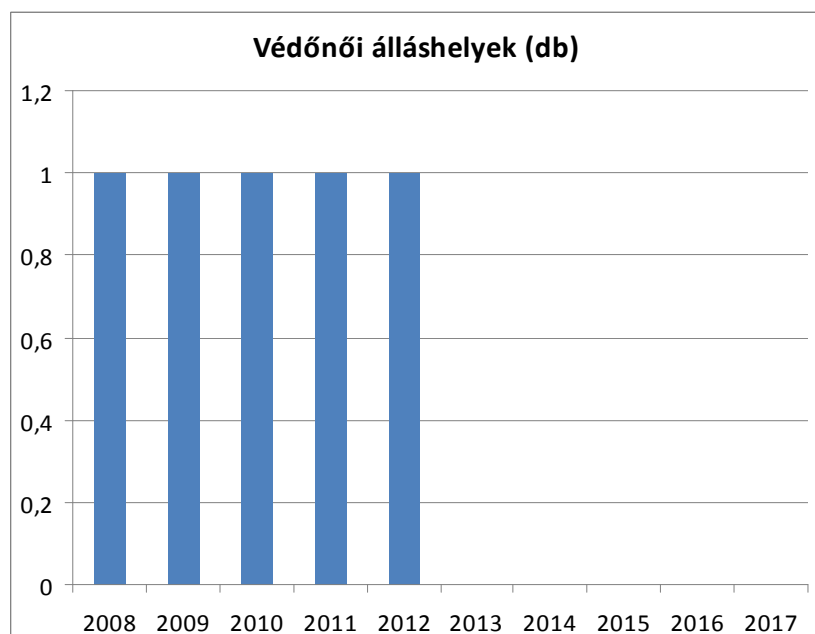
- a **tanácsadó helyiségében** folyó gondozó-tanácsadó tevékenység várandós anyáknak és kisgyermekes családoknak
- **családlátogatáson** adott tanácsadás, elvégzett gondozás, anyai tevékenységre oktatás
- **nevelési-oktatási intézményben** történő szűrés, egészségnevelés

A védőnői szolgálatra a településen hangsúlyozottan nagy felelősség hárul. Az egy védőnőre jutó gyermekek száma megközelítőleg 400 fő. Egy védőnői körzet működik 1 álláshellyel, az ellátottak száma a környező településekhez viszonyítottan jelentős. Az ellátotti létszám, a területi elhelyezkedés, szóródás, továbbá az ellátotti alany miatt is megfeszített munkatempót, s különösképpen intenzívebb odafigyelést követel a feladatot ellátó védőnőtől.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2008	1	379
2009	1	377
2010	1	362
2011	1	375
2012	1	369
2013	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői

Házi gyermekorvosi praxis a településen nincs.

A gyermekek szakorvosi ellátását a Mozgó Szakorvosi Szolgálat (MSZSZ) biztosítja a településen.

Havonta 1 alkalommal, minden hónap 2. keddjén a délelőtti órákban biztosított a szakorvosi rendelés a Mezőkövesdi Rendelőintézet által. A szakorvosi rendelésen a megjelenések száma átlagosan 30-40 fő.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Háziorvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
2008	0	13703	351	450
2009	0	14904	329	471
2010	0	13655	342	469
2011	0	14754	303	478
2012	0	n.a.	313	478
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok: Nem releváns.

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

év	bölcsődék száma	Bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyermekek száma (munkanélküli veszélyeztetett nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2008	0	0	0	0
2009	0	0	0	0
2010	0	0	0	0
2011	0	0	0	0
2012	0	0	0	0
2013	0	0	0	0
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.3.4. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

év	családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma	családi napköziben a térítésmentes férőhelyek száma
2008	0	0
2009	0	0
2010	0	0
2011	0	0
2012	0	0
2013	0	0
2014	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Intézményi

d) gyermekjóléti alapellátás (Gyermejjóléti Szolgálat,)

A gyermejjóléti alapellátással összefüggő feladatait az önkormányzat a Mezőkövesdi Kistérségi Szociális és Gyermejjóléti Szolgálat útján látja el. A társuláson belül mikrotérségekre bontva látják el a feladatokat, Sály település a bükkábrányi mikrotérséghez tartozik. 5 települést 2 fő lát el. Gyermejjóléti Szolgálat hetente 2 alkalommal: szerdai és pénteki napokon tart ügyfélfogadást, családsegítő szolgálat hetente egy alkalommal, pénteken.

e) gyermekvédelem (Gyermejjóléti szolgálat tevékenysége, krízis helyzetben igénybe vehető szolgáltatások,)

A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, és fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások alanyi jogon járnak (óvoda, általános iskola) a gyermekek részére.

Kiemelt helyen kezelendő a községben ez a tevékenység, hiszen problémás, érzékeny területről van szó. A kezelt problémák típusai szerint általában a következők: anyagi, megélhetési, szülők, család életvitele, gyermeknevelési, gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség, magatartászavar, teljesítményzavar, elenyésző számban, de előfordul családi konfliktus és szülői elhanyagolás is. Megállapítható, hogy egyre több a családoknál a probléma, ami adódik részben anyagi, megélhetési, részben életviteli, probléma-konfliktuskezelési nehézségekből

A Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat Mezőkövesdi Központtal, bükkábrányi mikrotérségi szinten látja el Sály települést is 2 fővel. Gyermejjóléti szolgálat 2012. éves működési adatait összegyűjtve a következő probléma típusokban kerül sor eljárásra:

- Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő)	124 esetben,
- Gyermeknevelési	21 esetben,
- Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	10 esetben,
- Magatartászavar, teljesítményzavar	94 esetben,
- Családi konfliktus	4 esetben,
- Szülők, család életvitele	571 esetben
- Szülői elhanyagolás	32 esetben.

A fenti számadatok, esetkezelések tükrözik, hogy egyre több a családoknál a gond, a kezelendő probléma, ami adódik részben anyagi, megélhetési, részben életviteli, probléma-konfliktuskezelési problémákból. Ebből kifolyólag növekszik a gyermekek körében is a lelki problémákkal küzdők száma, mely az esetkezelések tekintetében is egyre nagyobb elvárásokat, kompetenciákat követel.

A problémákról legtöbb esetben a jelzőrendszeri tagok jelzései alapján értesülnek. Az elmúlt évben 277 jelzés érkezett a gyermekjóléti szolgálathoz. Ennek megoszlása a következő:

- egészségügyi szolgáltató, védőnő:	6 esetben,
- más gyermekjóléti szolgálat:	26 esetben,
- közoktatási intézmény:	113 esetben,
- rendőrség:	1 esetben,
- társadalmi szervezet, egyház, alapítvány:	2 esetben,
- pártfogó felügyelet	3 esetben,
- állampolgár	1 esetben,
- önkormányzat, gyámhivatal	125 esetben.

A legtöbb jelzés az önkormányzattól, gyámhivataltól, közoktatási intézménytől érkezett, legtöbb esetben igazolatlan iskolai hiányzásról, ezek között több visszatérő eset is volt. A törvényi változások eredményeként előfordult, hogy csökkent az eseti gondnokság alatt lévők száma, majd megszűnt a felfüggesztésre került iskoláztatási támogatás, mely természetben nyújtott támogatásként került a jogosulthoz.

A megtett intézkedésekről, szakmai tevékenység számának alakulásáról a következő adatok összegyűjtése történt meg:

- információnyújtás:	38 esetben,
- tanácsadás	187 esetben,
- hivatalos ügyekben közreműködés	221 esetben,
- Családlátogatás	341 esetben,
- közvetítés más szolgáltatásba	82 esetben,
- átmeneti nevelésbe vétel	2 esetben,
- első védelembe vételi tárgyaláson aló részvétel:	6 esetben,
- esetkonferencia, esetmegbeszélés	39 esetben,
- Adományozás	69 esetben.

Hasznosnak ítéltetők meg a jelzőrendszeri tagokkal megtartott esetkonferenciák, ahol közösen hoztak döntést egy-egy gyermeket vagy családot érintő kérdésekben. A karácsonyi adományozás is jelentős volt, valamint további adományként tombola tárgyak kerültek adományozásra az óvodának.

A bűnmegelőzés tekintetében a szabadidő hasznos eltöltésének megszervezésével szerveztek szabadidős programokat, mely a gyermekek testi- szellemi fejlődéséhez nyújtott jelentős segítséget.

A szakmaközi megbeszéléseknek, gyermekvédelmi tanácskozásoknak köszönhetően sikerült valamelyest pozitív irányú elmozdulást elérni, melynek napjainkban fokozott jelentősége van, azonban az esetkezeléseken túl a problémák megoldására nagyobb hangsúlyt kell fektetni.

A családsegítő szolgálatnál az elmúlt évben a hozott problémák:

Típusa szerint:

családi kapcsolati	7 esetben,
lelki-mentális	2 esetben,
anyagi	50 esetben,
foglalkoztatással kapcsolatos	65 esetben,
ügyintézéshez segítségkérés	99 esetben,
információkérés	39 esetben,

eseti gondnok

7 gyermeknek.

Esetkezelés jellege szerint:

információ	51 esetben,
ügyintézés	132 esetben,
segítő beszélgetés	26 esetben,
tanácsadás	24 esetben,
továbbirányítás	9 esetben,
egyéb	1 esetben,
családlátogatás	26 esetben,

A családsegítő- gyermekjóléti szolgálat szoros kapcsolatban áll a Vöröskereszttel, a Máltai Szeretetszolgálattal, továbbá a Kék Kereszt Iszákos Mentőszolgálattal is.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Krízishelyzet esetén a családokat segítő szolgáltatások köre:

- Gyermekjóléti intézmény: Mezőkövesdi Kistérségi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat
Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat munkatársai a krízis helyzetbe került családok elhelyezésének ügyében eljárnak.
- A családok átmeneti otthona: **Lorántffy Zsuzsanna Református Kismamaház** 3532 Miskolc Maros út 7. (Az alábbi szolgáltatás tudják biztosítani: 12 hónapra biztosítanak szállást (6 hónappal hosszabbítható). Teljes ellátás. Főzési lehetőség (nyersanyagot tudnak adni). Mosási, tisztálkodási lehetőség. Mosószert, tisztítószert, szappant, törölközőt, ruhát, pelenkát, gyógyszert, tápszert tudnak adni. Jogász, pszichológus áll rendelkezésre. Napi 24 órában családgondozó, szakgondozó, és gondozó ad ügyeletet. Az ország egész területéről helyeznek el rászorulókat várólista alapján (várandós nőket is). Jelentkezni írásban, telefonon vagy személyesen lehet, egyéni kérelem alapján, gyermekjóléti szolgálat ajánlásával fogadnak. Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat munkatársai a krízis helyzetbe került családok elhelyezésének ügyében eljárnak.
- A gyermekek átmeneti gondozása: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Szociális- és Gyermekvédelmi Központ (Miskolc, Károly u. 12. sz. 3532), B.A.Z. Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Központjának különleges Gyermekotthona, Nagybarca, Külterület u. 1. sz.

A gyermekjóléti és családsegítő szolgálaton kívül az önkormányzat az anyaoththonba, vagy gyermekvédelmi központba történő szállításról térítésmentesen gondoskodott és gondoskodik a szükséges esetekben.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés (sportpálya, történelem- e tehetségfejlesztés, sportkoncepció, stb.)

A szabadidős- és szünidős programokhoz való hozzáférés biztosított, ehhez a szükséges feltételeket az önkormányzat az iskolai kézilabda pályán, tornateremben és a sport pályán biztosítani tudja. Az iskolai szabadidős programokon kívül a gyermekjóléti szolgálat több alkalommal szervez évente a szabadidő hasznos eltöltésére programokat, akadályverseny, focikupa, közlekedésbiztonsági napok, aszfaltverseny, kerékpáros ügyességi verseny, kézműves foglalkozások.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfélig, szünidei) ingyenes tankönyv

Nagy gondot fordít az önkormányzat a gyermekétkeztetésre, mely az önkormányzat napközi otthonos óvoda konyhájáról biztosított. Az elmúlt években nyári szociális gyermekétkeztetés biztosítása is gyakorlat volt.

Problémát jelent a rászoruló gyermekek étkeztetése az iskolai szünetek alatt, a rászoruló **nyári gyermekétkeztetése**.

A gyermekétkeztetést az önkormányzat a saját konyhával, azt óvodában és iskolában biztosítja.

A szegénységben élő, hátrányos helyzetű gyerekek felzárkózásának segítése csak a szülők bevonásával együtt lehet sikeres. A hátrányos helyzetű családok gondozásában, a gyermekeket veszélyeztető helyzetek kialakulásának megelőzésében, megszüntetésében a gyermekjóléti szolgálatoknak kiemelt szerepe van.

Az önkormányzat ingyenes tankönyvellátásban a 2012. évben 178 gyermeket részesített. A korábbi években az ellátásban részesítettek száma 163-170 fő között alakult.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Nem releváns.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül:

1-2. osztályban bevezetett egész napos oktatás. Az un. iskola-otthonos oktatás a 2010/2011-es tanévben indult, elsőként az első osztályban, majd 2012/2013. tanévtől 1-2. osztályban, 51 fővel. Az iskola-otthonos oktatással a tanulók jobb eredményeket képesek produkálni, az otthonukból hozott hátrányokat hamarabb sikerül leküzdeni. A gyermekek felügyelete egész nap megoldott, s a másnapra való felkészülés biztosított.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló, 2003. évi CXXV. törvény szerint:

27. § (1) Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre,

a) amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy

b) amelynek megszervezéséhez az állam

ba) közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, vagy

bb) közvetve – így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján – hozzájárul (a továbbiakban együtt: oktatás).

(2) Az egyenlő bánásmód követelményét az (1) bekezdésben meghatározott oktatással összefüggésben érvényesíteni kell különösen

a) az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása,

- b) az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás,
- c) a teljesítmények értékelése,
- d) az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele,
- e) az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés,
- f) a kollégiumi elhelyezés és ellátás,
- g) az oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása,
- h) a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint
- i) az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

A közoktatásról szóló, 1993. évi LXXIX. Törvény alapelvei közé sorolja, hogy az állami és a helyi önkormányzati nevelési-oktatási intézményben lehetővé kell tenni, hogy a gyermek, illetőleg a tanuló az egyházi jogi személy által szervezett fakultatív hit- és vallásoktatásban vegyen részt. Az egyházi jogi személy a hit- és vallásoktatást óvodában a szülők, iskolákban és kollégiumban a tanulók és a szülők igénye szerint szervezheti. A hit- és vallásoktatás az óvodában az óvodai foglalkozásoktól elkülönítve, az óvodai életrendet figyelembe véve – a nyitvatartási időn belül, de nevelési időnek nem minősülő időkeretben –, az iskolában pedig oly módon szervezhető, hogy alkalmazkodjon a kötelező tanórai foglalkozások rendjéhez. A hit- és vallásoktatás tartalmának meghatározása, a hitoktató alkalmazása és ellenőrzése, a hit- és vallásoktatással összefüggő igazgatási cselekmények végzése, így különösen a hit- és vallásoktatásra való jelentkezés megszervezése, előmeneteli értesítések, bizonyítványok kiadása, a foglalkozások ellenőrzése az egyházi jogi személy feladata. Az iskola, a kollégium, illetve az óvoda – a nevelési-oktatási intézményben rendelkezésre álló eszközökből – köteles biztosítani a hit- és vallásoktatáshoz szükséges tárgyi feltételeket, így különösen a helyiségek rendeltetészerű használatát, valamint a jelentkezéshez és működéshez szükséges feltételeket. Az egyházi jogi személy által foglalkoztatott hitoktató alkalmazásakor az e törvény 17. §-ában foglaltakat nem kell alkalmazni. Az óvoda, az iskola és a kollégium az egyházi jogi személy által szervezett fakultatív hit- és vallásoktatással kapcsolatos feladatok ellátása során együttműködik az érdekelt egyházi jogi személlyel.

A következő táblázat az óvodai ellátottságot mutatja be. 2008. évtől az óvodai nevelés-oktatás feladatait az önkormányzat társulás útján látja el. 2013. június 30. napjától a Mezőkeresztesi Intézményfenntartó Társulásból kilép az önkormányzat, s az óvodai-nevelési feladatokat július 1-étől kezdődően önállóan látja el. Az óvodai nyitva tartás rendje: 7.00 – 17.00 óráig. A személyi feltételek biztosítottak. Ezen túlmenően az alapvető tárgyi feltételek is. Azonban szükséges az épület felújítása, korszerűsítése, tárgyi feltételek javítása.

A településen működő óvodai nevelés adatai:

A településen 3 csoportos óvoda működik 75 férőhellyel.

A 3-6 éves korú településen élő gyermekek száma 96 fő, a helyi óvodába beíratott gyermekek száma 68 fő, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 90 %-os.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyomon követése már 3 éves kortól szükséges, ezeknek a gyermekeknek a korai óvodáztatása alapfeltétele az oktatási esélyegyenlőségeik biztosításához.

Az óvodai nevelésben 6 fő óvodapedagógus végzi a munkát 3 fő dajkával.

4.4.1. számú táblázat – Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	1	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	75	
Óvodai csoportok száma	3	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	7.00-17.00	
A nyári óvoda-bezárás időtartama:	6 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	6	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	6	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	0	0
Kisegítő személyzet	3	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 2.

év	Helyhiány miatt elutasított gyermek szám (fő)	Ebből hátrányos / halmozottan hátrányos helyzetű (fő)
2008	0	0
2009	0	0
2010	0	0
2011	0	0
2012	0	0
2013	0	0
2014	n.a	n.a.
2015	n.a	n.a.
2016	n.a	n.a.
2017	n.a	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 3.

év	3-6 éves korú gyermek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladat- ellátási helyek száma	óvodába beírt gyermek száma	óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2008	94	3	75	1	86	0
2009	98	3	75	1	69	0
2010	97	3	75	1	69	0
2011	102	3	75	1	62	0
2012	96	3	75	1	68	0
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati a

A sályi általános iskolában az oktatás 2 épületben történik, egy régi kastélyépület, melyben 3 tanterem található, továbbá egy 1985-ben épület könnyű szerkezetes épületben, melyben 6 tanterem található.

Az épületek tetőszerkezete az elmúlt években nyert felújítást, önkormányzati saját forrásból. Azonban az épületek energetikai korszerűsítése is szükséges, a nyílászárók elavultak, csakúgy, mint a gépészeti elemek. Az oktatás személyi feltételei biztosítottak, azonban az épületek felújítása sürgető, melyet az önkormányzat önerőből nem tudott megvalósítani.

Az iskolai épületek kihasználtsága nem 100 %-os, a 200 férőhelyes általános iskolában:

- 2010/11-es tanévben 160 fő tanuló volt, melyből 1-4. évfolyam: 88, 5-8. évfolyam: 72 fő,
- 2011/12-es tanévben 187 fő tanuló volt, melyből 1-4. évfolyam: 94 fő, 5-8. évfolyam: 93 fő,
- 2012/13-as tanévben 175 fő tanuló volt, melyből 1-4. évfolyam: 103 fő, 5-8. évfolyam: 72 fő.

A sályi állandó lakóhelyű általános iskolás korú gyermekek közül évente egyre nagyobb létszámban bükkábrányi, mezőnyárádi általános iskolában folytatják tanulmányaikat.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanuló száma

tanév	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	fő	fő	fő	fő	%
2010/2011	88	72	160	47	29,4%
2011/2012	94	93	187	25	13,4%
2012/2013	103	72	175	24	13,7%
2013/2014	n.a.	n.a.	0	n.a.	#ZÉRÓOSZTÓ!
2014/2015	n.a.	n.a.	0	n.a.	#ZÉRÓOSZTÓ!
2015/2016	n.a.	n.a.	0	n.a.	#ZÉRÓOSZTÓ!
2016/2017	n.a.	n.a.	0	n.a.	#ZÉRÓOSZTÓ!

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai

tanév	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			általános iskolai feladat-ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	Db
2010/2011	5	4	9	4	4	8	1
2011/2012	4	4	8	4	4	8	1
2012/2013	4	4	8	4	4	8	1
2013/2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.
2014/2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.
2015/2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.
2016/2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

Tanév	8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban	
	fő	%
2010/2011	17	89
2011/2012	11	78
2012/2013	15	100
2013/2014	n.a.	n.a.
2014/2015	n.a.	n.a.
2015/2016	n.a.	n.a.
2016/2017	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

A településen élő általános iskolás korú gyermekek összlétszáma	229
Más településről bejáró általános iskolások létszáma	0
Más településre eljáró általános iskolások létszáma	49
Általános iskolás korúak közül a hh gyerekek létszáma	213
Általános iskolás korúak közül a hhh gyerekek létszáma	146

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

- b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Településünkön van fogyatékkal élő gyermek, de szükség lenne speciális foglalkozásra, esetleg több település összefogásával.

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció

Nem releváns.

- d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések bemutatása

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányához viszonyítottn a kompetenciamérések eredménye elfogadható.

A szemléletformálás érdekében szükséges a pedagógusok, intézményvezetők gyakorlatorientált továbbképzése az integrált neveléssel, oktatással kapcsolatban

4.4.14. számú táblázat – Kompetenciamérési adatok

ISKOLA NEVE	2010		2011		2012			2013			2014			2015			2016			2017		
Országos kompetenciamérés eredménye	Iskola átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	
Szövegértés																						
6. évfolyam	1147	1483	1137	1465	1180	n.a.	1489	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	
8. évfolyam	–	–	1368	1577	1196	n.a.	1567	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	
10. évfolyam	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	
Matematika																						
6. évfolyam	1431	1498	1197	1486	1198	n.a.	1472	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	
8. évfolyam	–	–	1377	1601	1384	n.a.	1612	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	
10. évfolyam	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

Az országos kompetenciamérések eredményei az országos átlaghoz képest alig alacsonyabbak.

A továbbtanulási mutatók alapján megállapítható, hogy legnagyobb számban szakiskolai képzésben folytatják tanulmányaikat, még minden évben akad, aki nem tanul tovább, túlkoros tanuló. Gimnáziumban tanulnak tovább a legkevesebb, évente 1-2 fő

4.4.15. számú táblázat – Továbbtanulási mutatók középfokra nappali tagozaton

tanév	Gimnázium (%)		Szakközépiskola (érettségig adó) képzés (%)		Szakiskolai képzés (%)		Speciális szakiskola (%)		Nem tanult tovább (%)	
	Összlét-számon belül	HHH-tanulók körében	Összlét-számon belül	HHH-tanulók körében	Összlét-számon belül	HHH-tanulók körében	Összlét-számon belül	HHH-tanulók körében	Összlét-számon belül	HHH-tanulók körében
2008/2009	0	0	30	23	23	15	0	0	47	62
2009/2010	3	0	11	3	70	80	0	0	16	15
2010/2011	21	0	15	0	52	75	0	0	12	25
2011/2012	21	0	7	0	50	70	0	0	22	30
2012/2013	7	0	33	18	53	72	0	0	7	10
2013/2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014/2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015/2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016/2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
országos átlag: 2016/2017	n.a.		n.a.		n.a.		n.a.		n.a.	

Forrás: KIR, Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

Roszzabbak a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók továbbtanulási mutatói. A lemorzsolódások száma változó, azonban a magas számú hiányzások száma csökkenést mutat az utolsó tanévben. Az iskolafokok közötti átmenet elősegítése, a lemorzsolódás megelőzése, a sikeres továbbhaladás és a tanulók után követésének megvalósítása érdekében intézményi együttműködések kell sort keríteni.

4.4.16. számú táblázat – Lemorzsolódási mutatók az általános iskolában

tanév	Évfolyamismétlők aránya (%)		Magántanulók aránya (%)		Az előző tanévben 250 óránál többet hiányzó tanulók aránya (%)	
	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében
2008/2009	2,7	2,7	0	0	0	0
2009/2010	10	10	0	0	0,6	0,6
2010/2011	3	3	0,06	0,06	12	12
2011/2012	10	10	1	1	4,2	4,2
2012/2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2013/2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014/2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015/2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016/2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
országos átlag 2016/2017	n.a.		n.a.		n.a.	

Forrás: KIR, Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Iskolaotthonos oktatás bevezetése az 1-2. évfolyamon 51 fővel. Felzárkóztató program magyar- és matematika tantárgyakról: 2008/2009-es tanévben: 142 fő, 2009/2010-es tanévben: 159 fő, 2011/2012-es tanévben: 160 fő, 2012/2013-as tanévben 99 fő részére matematika- és maganyelv- és irodalom tantárgyakból. Alapfokú művészetoktatás keretében zeneiskolai képzés. Az érdeklődés az alapfokú művészetoktatás területén nagy, általában 40 fő gyermek veszi igénybe ezt a lehetőséget.

A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj, mely az esélyteremtés érdekében a szociálisan hátrányos helyzetű, rászoruló felsőoktatásban tanuló fiatalokat ösztönzi jobb tanulmányi eredmény elérésére.

Ingyenes intézményi étkezés és tankönyvellátás

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Egy áttekinthető, könnyen kezelhető nyilvántartási, adatszolgáltatási rendszer bevezetésével a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről, óvodáztatásukról és iskoláztatásukról, eredményességükről, továbbtanulásukról. Az oktatási-nevelési feladatok ellátásához már évek óta szükséges lenne az oktatási épületek felújítása, korszerűsítése, melyet ezidáig pályázati pénzeszközök hiányában nem lehetett megvalósítani. Többször került benyújtásra pályázat az általános iskola és az óvoda tekintetében is, de forráshiány miatt a pályázatok elutasításra kerültek. Az önkormányzat önerőből a fejlesztést nem tudja megvalósítani. Továbbra is figyelni kell a pályázati kiírásokat, s kihasználva a lehetőségeket pályázati források igénybevételeinek függvényében az épületek energetikai, s egyéb korszerűsítési felújítási munkáit elvégezni fizikai akadálymentesítéssel.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
hátránykompenzáló programok hiánya	tanodaprogram, egésznapos iskola több évfolyamon
Oktatás-nevelés technikai feltételeinek javítása	Pályázatok benyújtásával az épületek korszerűsítése
Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodáztatása, iskoláztatása eredményességük, továbbtanulásukról nincs kellő információ	Egy könnyen áttekinthető, kezelhető nyilvántartási, adatszolgáltatási rendszer
szabadidős programok hiánya	pályázati lehetőségek felkutatása

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Magyarország Alaptörvénye XV.cikke rögzíti, hogy:

(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.

(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

Az Európai Közösségek Tanácsa a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 79/7/EGK irányelvet elfogadta. Ezen irányelv célja a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósítása (a továbbiakban: „az egyenlő bánásmód elve”) a szociális biztonság és a 3. cikk szerinti szociális védelem egyéb elemeinek tekintetében. A 4. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy az egyenlő bánásmód

elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi megkülönböztetés nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással a következő területeken: - a rendszerek hatálya és a rendszerekhez való hozzáférhetőség feltételei tekintetében, a járulékfizetési kötelezettség és a járulék számításának tekintetében, a juttatások kiszámítása tekintetében, ideértve a házastársnak és eltartottnak járó pótlékokkal, valamint a juttatásokra való jogosultság tartamára és fenntartására vonatkozó feltételeket. A (2) bekezdésben foglaltak szerint pedig az egyenlő bánásmód elve nem sérti a nők anyasági védelmére vonatkozó rendelkezéseket.

Az európai Községek Tanácsa 1986. július 24-ei irányelve, 86/378/EGK szintén rendelkezik a férfiak és a nők közti egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról. Ezen irányelv célja, hogy a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben megvalósítsa a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvét – a továbbiakban „egyenlő bánásmód elve”.

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést néhány jogszabály tiltja ugyan, (ezek között is kiemelt szerepet foglal el az Alaptörvény 66. § és 70. § és a Munka Törvénykönyv 5. §) de a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását és persze felszámolását nem írja elő jogszabály. A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenség minden bizonnyal a legmélyebben gyökerező, legnehezebben tetten érhető, a társadalom részéről leginkább, a legtisztább lelkiismerettel támogatott igazságtalanság.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők esélyegyenlősége a demokrácia két fontos tartalmi elemét érinti: az igazságosság elvét és a hatékonyság igényét. A nők alulreprezentáltak a döntéshozatali folyamatokban. A jelentős bérkülönbségek is hasonlóképp jellemzőek az országos átlaggal egyenes arányban.

Az utóbbi évek során kis mértékű pozitív változás e térségekben is tapasztalható a nők jogaival kapcsolatban.

Esélyegyenlőségi problémák, amelyekkel a nők találkozhatnak:

- az egyenlőtlen családi feladatmegosztás
- a 45 év felettiek esetében a változó képzettségi követelményeknek való megfelelés,
- a pályakezdők szakmai tapasztalatának hiánya,
- a munkahelyről a hosszabb idejű távolmaradás (gyermekvállalás, szakmai ismeretek frissítése),
- a jövedelmek, a munkahelyi előmenetel lehetőségének egyenlőtlensége,
- szolgáltatási hiányosságok (bölcsőde, óvoda)

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nők foglalkoztatási szintje Magyarországon jelentős mértékben elmarad az Unió átlagától. Míg az Unió átlaga a nők foglalkoztatási arányát tekintve átlaga 58,2 %, addig Magyarországon ugyanez az érték csak 50,6% volt. Az Unió 20 tagországában 2010-re elérték azt a célkitűzést, hogy a nők foglalkoztatási szintje elérje a 60%-ot, Magyarország jelentős mértékben elmaradt ettől a célkitűzéstől. Magyarországon 2011-ben a nők 15-64 éves népességen belüli aránya 51%-os, míg a foglalkoztatottakon belüli arányuk mindössze 46%-ot tesz ki. Az aktív korú inaktívak körében a nők aránya 59%-os, vagyis jelentősen meghaladja a férfiak reprezentáltságát. Míg a 15-64 éves népesség körében a férfiak foglalkoztatási rátája 60,4% volt, addig a nőké csak 50,6%.

A nők elhelyezkedési esélyei alacsonyabbak, főként a kisgyermekes szülők körében. A GYES-ről, GYED-ről való visszatérés pedig nem mindig biztosított a munka világába.

A válságból való kilábalás során tovább romlik a nők foglalkoztatottsága. A szigorúbb költségvetési politikák, a kiadáscsökkentés a közszférában, a közszolgáltatások drágulása elsősorban a nőket sújtja, ahogy a szociális ellátások feltételeinek szigorítása is.

A gyűjtött információkból is jól leolvasható, hogy 2008. évtől folyamatosan a munkavállalási korúak körében a foglalkoztatottak aránya a nőknél alacsonyabb, ez a különbség 2011. évben a legdrasztikusabb.

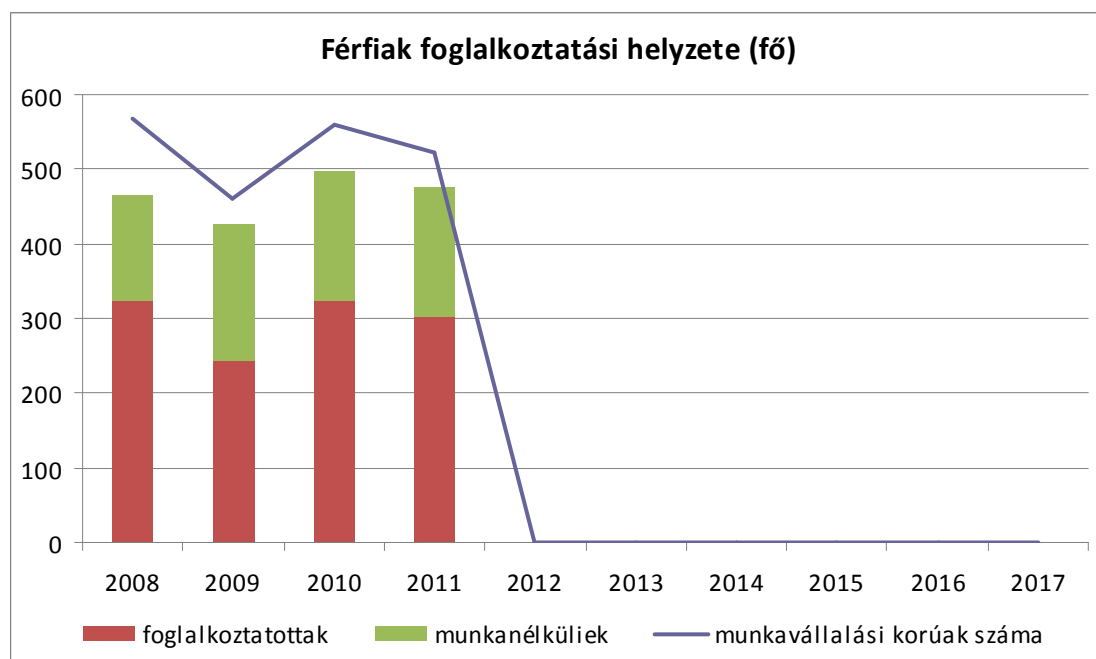
Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

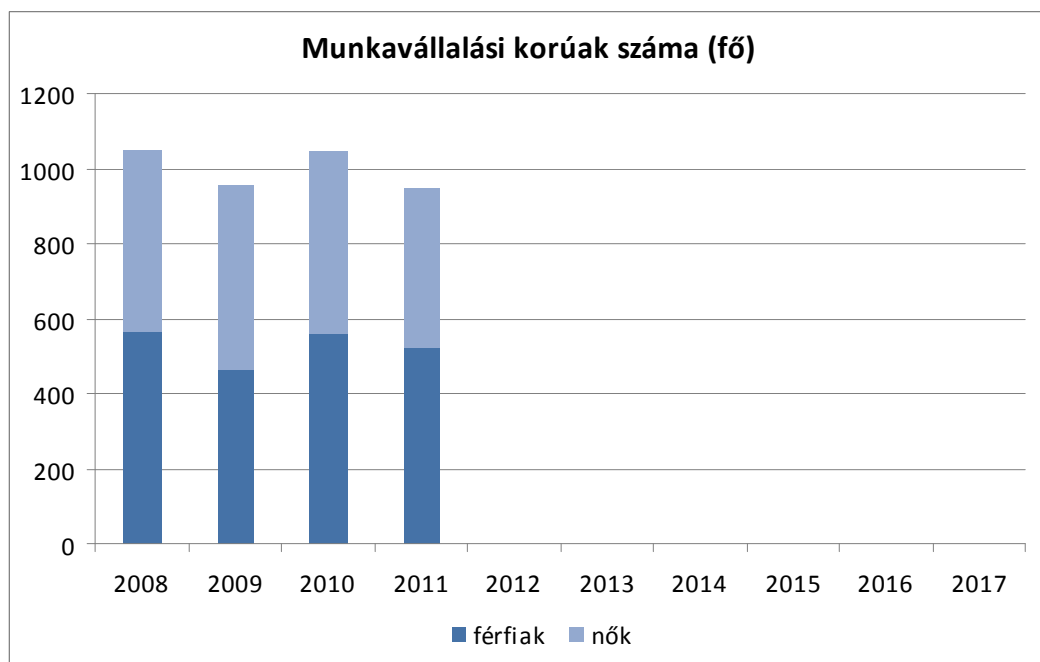
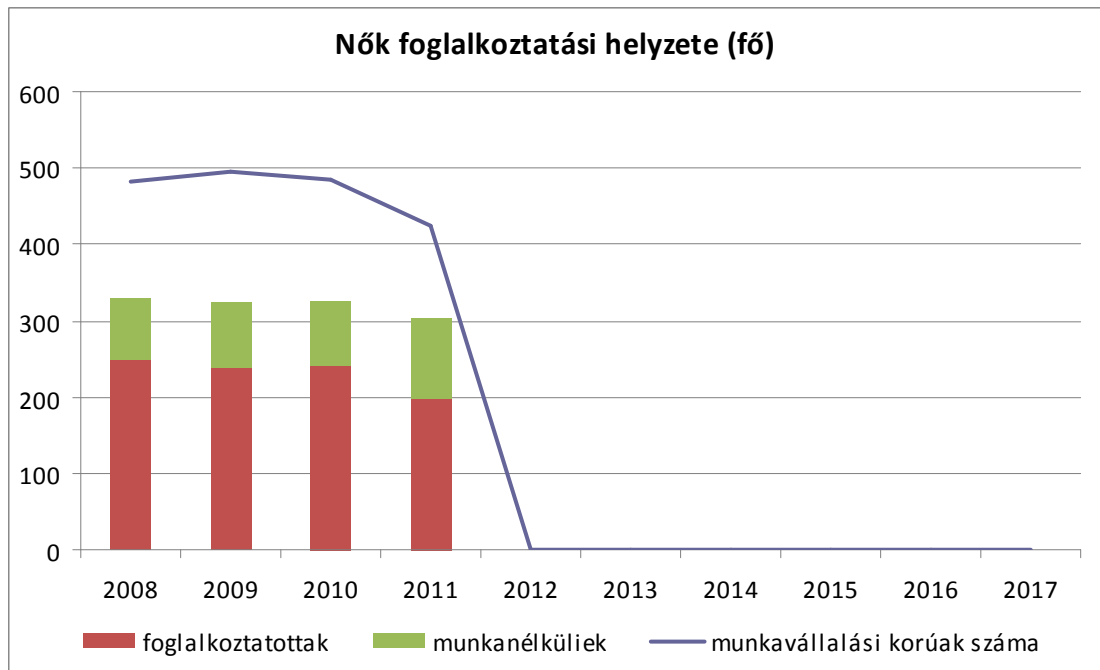
E célok megvalósulását példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

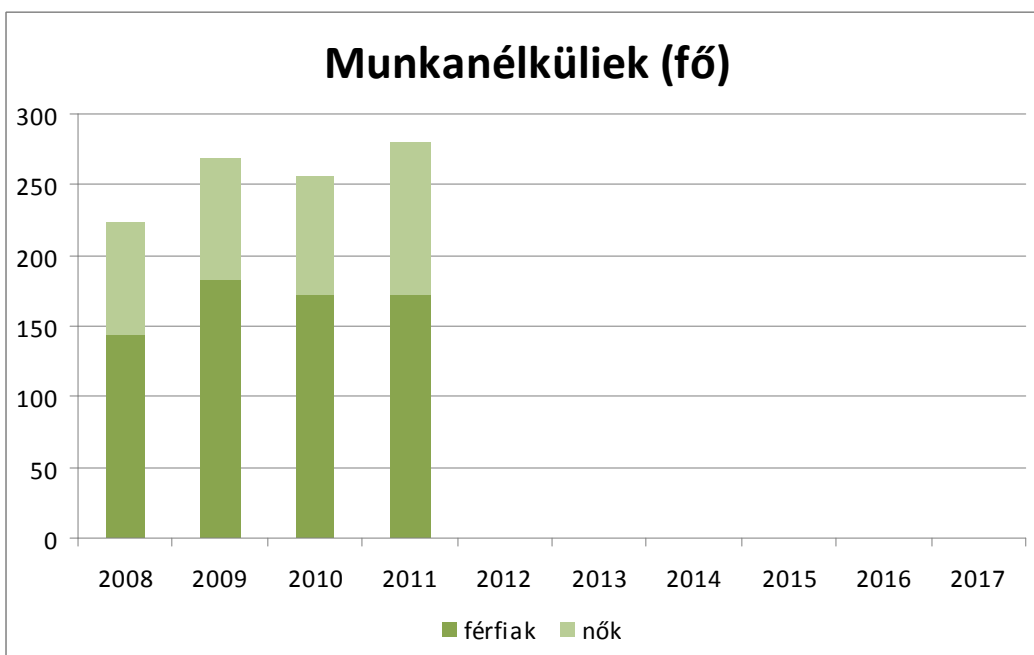
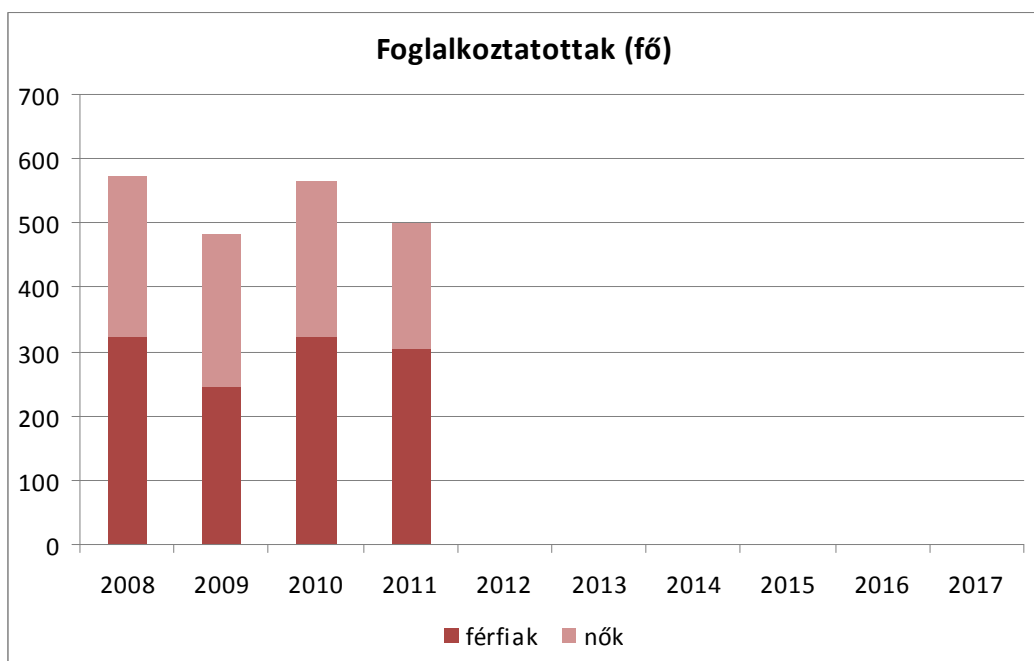
5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2008	567	482	323	250	144	80
2009	462	495	245	238	182	87
2010	560	484	325	242	173	83
2011	523	425	304	198	173	107
2012	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Telr és helyi adatgyűjtés

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Munkaügyi Központ által szervezett képzési programokban lehetőség szerint részt vesznek, a keretszámok behatároltak, így nem minden esetben biztosított a részvételük. A beiskolázott nők általában jó eséllyel tudnak elhelyezkedni adott szakképesítés megszerzése esetén. Az önkormányzat is foglalkoztat átképzett nőt, aki szociális gondozó, ápoló szakképesítéssel rendelkezik a Munkaügyi Központ által biztosított képzés elvégzése útján. Jelenleg is folynak képzések, e képzések tekintetében nagy előrelépés lenne, ha a keretszámokat tudnák növelni, valamint minél több gyermeket nevelő, illetőleg gyermekét, gyermekeit egyedül nevelő nő tudná a szükséges átképzési lehetősége igénybe venni, hogy a munkaerő-piacon érvényesülni tudjon.

5.1.2. számú táblázat - Nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

év	Foglalkoztatást segítő programok száma	Képzési programok száma	résztevők száma	résztevő nők száma
2008	0	0	0	0
2009	0	0	0	0
2010	0	0	0	0
2011	0	0	0	0
2012	0	0	0	0
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési esélyei rendkívül rosszak, szinte lehetetlen a munkavállalás. Sály település mind országos, mind pedig kistérségi viszonylatban kedvezőtlen képzettségi, foglalkoztatási és jövedelmi mutatókkal rendelkezik. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők szegénységi kockázata lényegesen magasabb az átlagnál, körükben a tartós és passzív munkanélküliség is gyakori, sok esetben nem látnak reményt a munkára, ezért egy idő után már nem is keresnek, amely egyre jobban megnehezíti az elhelyezkedési lehetőségeiket.

A roma nők körében ez a hátrány még inkább felerősödik, mely leginkább az alacsony iskolai végzettségre vezethető vissza.

5.1.4. számú táblázat - Alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

év	munkanélküli nők száma	8 általánosnál alacsonyabb végzettségű	8 általános	szakiskola/szaktanulmány-képző	gimnázium	érettségi	főiskola	egyetem
2008	75	39	23	0	1	12	0	0
2009	87	22	56	0	1	6	1	1
2010	83	21	57	0	2	3	0	0
2011	91	28	59	1	1	1	1	0
2012	113	46	64	1	1	1	0	0
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A nők hátrányos helyzetével nemcsak foglalkoztatás, hanem a jövedelmi viszonyok terén is találkozhatunk. A munkahelyi lehetőségek egyenlőtlen volta nemcsak a jövedelmek terén, hanem a munkahelyi előmenetel kapcsán is jelentkezhet.

A nők körében a kisgyermeket nevelők elhelyezkedési esélyei szintén rosszabbak. A munkaszerződéssel GYES-re távozó nők esetében pedig kevés az esély az újbóli munkavállalásra.

A munkavállalási korú lakosság körében a férfi foglalkoztatottak száma magasabb, a munkanélküliség terén pedig a gyűjtött adatok szerint kevesebb számban jelennek meg a nők, de ez azzal magyarázható, hogy jelentős részük gyermeket nevel, gyermekgondozási ellátásban részesül.

Konkrét esetszámokkal a hátrányos megkülönböztetés területén nem tudunk szolgálni.

5.1.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés

év	Esetszám
2008	0
2009	0
2010	0
2011	0
2012	0
2013	0
2014	n.a.
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások:

A településünkön bölcsőde, illetőleg családi napközi nem működik, erre az eddigiek folyamán igény nem is jelentkezett. A településtől 7 km-re Bükkábrány községben található bölcsődei ellátás, ahol szükség esetén el tudnák helyezni a gyermeket, de ilyen igény a településen még nem volt.

5.2 számú táblázat - A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

év	3 év alatti gyermekek száma a településen	működő bölcsődék száma	bölcsődei férőhelyek száma		működő családi napközis száma	férőhelyek száma családi napközisben	férőhelyek összesen
			önkormányzati	egyéb			
2008	118	0	0	0	0	0	0
2009	137	0	0	0	0	0	0
2010	135	0	0	0	0	0	0
2011	133	0	0	0	0	0	0
2012	103	0	0	0	0	0	0
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

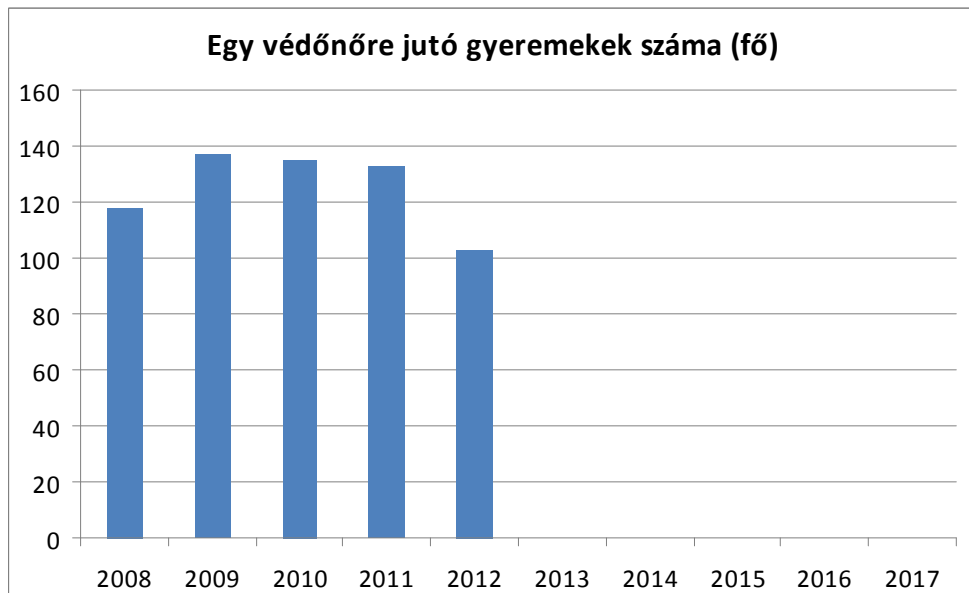
5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A településen egy védőnői körzet van, a környező településekhez viszonyítva évente a születések száma jóval magasabb, és az átlagos gyermekszám is magasabb, mint a közeli településeken. A 0-3 évesek száma 2008-tól folyamatosan növekedett, visszaesés a 2012-es évben történt, ez az elvándorlásoknak tudható be.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

év	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	1	118	118
2009	1	137	137
2010	1	135	135
2011	1	133	133
2012	1	103	103
2013	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A nők legtöbbször a családon belüli erőszak áldozatai.

A nőkkel szembeni családon belüli erőszak az emberi méltósággal szembeni súlyos támadás, amely megakadályozza, hogy a nők élhessenek az Emberi Jogok Európai Egyezményében, valamint az Európa Tanács és az Egyesült Nemzetek Szervezetének idevágó nemzetközi jogintézményeiben megjelenített alapvető jogaikkal. Ezeket a jogsértéseket csendben, gyakran általános közönytől övezve követik el az európai otthonokban. Függetlenül attól, hogy nemzeti, regionális vagy helyi szinten választott képviselők vagy egyszerű állampolgárok vagyunk-e, a probléma mindannyiunkat érint. Egyéni és kollektív felelősségünk, hogy megtörjük a csendet és fellépünk az Európa Tanács által védelt értékek képviseletében.

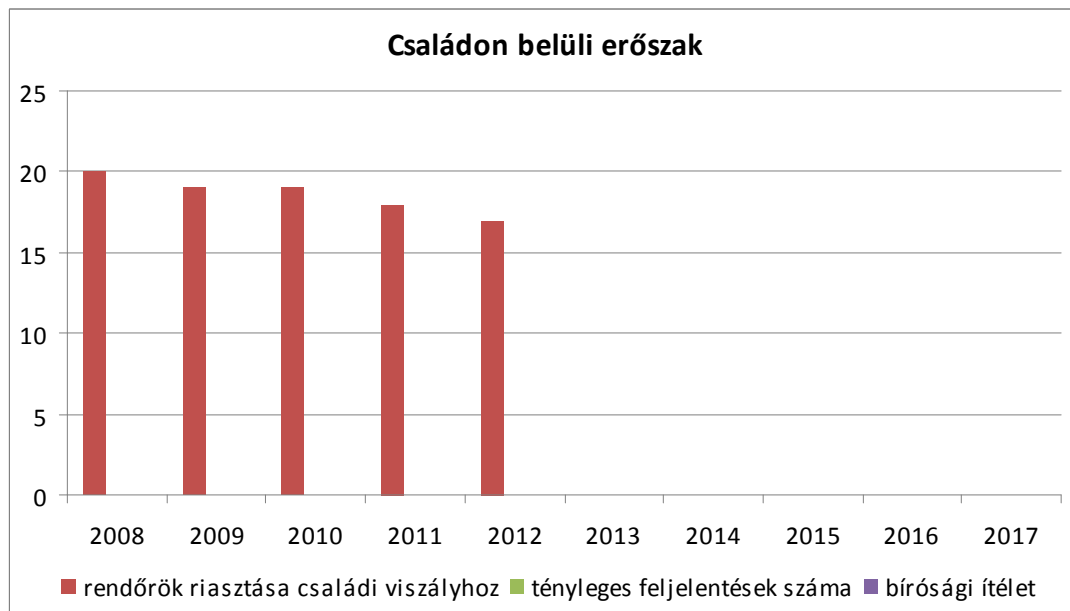
A nőkkel szemben családon belül elkövetett erőszak forrása az, hogy a nők férfiakénál alacsonyabb társadalmi pozíciója a nők és lányok súlyos megkülönböztetéséhez vezet a családokban és nagyobb közösségekben. Olyan fokozódó problémáról van szó, amely az Európa Tanács összes tagállamát érinti. És bár a rendelkezésre álló statisztikai adatok csak a családon belüli erőszak bizonyított eseteit tükrözik, a számok aggodalomra adnak okot, és bizonyítják, hogy a nők elleni családon belüli erőszak, legyen az testi, szexuális, lelki, vagy gazdasági függőségből származó, a földrajzi, életkori vagy etnikai háttértől függetlenül mindenféle családi kapcsolatban és társadalmi környezetben előfordul." - részlet René van der Linden, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése Elnökének beszédéből

Nőket érő erőszak, családon belüli erőszak előfordulása a hivatalos információktól eltérő, annál gyakoribb, ugyanis a nők már csak végső esetben kérnek segítséget és jeleznek. A fizikai értelemben vett erőszakos cselekményeknek talán egy életen végig kísérő lelki trauma a következménye.

5.4. számú táblázat - A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

év	rendőrök riasztása családi viszályhoz	tényleges feljelentések száma	bírósági ítélet
2008	20	0	0
2009	19	0	0
2010	19	0	0
2011	18	0	0
2012	17	0	0
2013	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

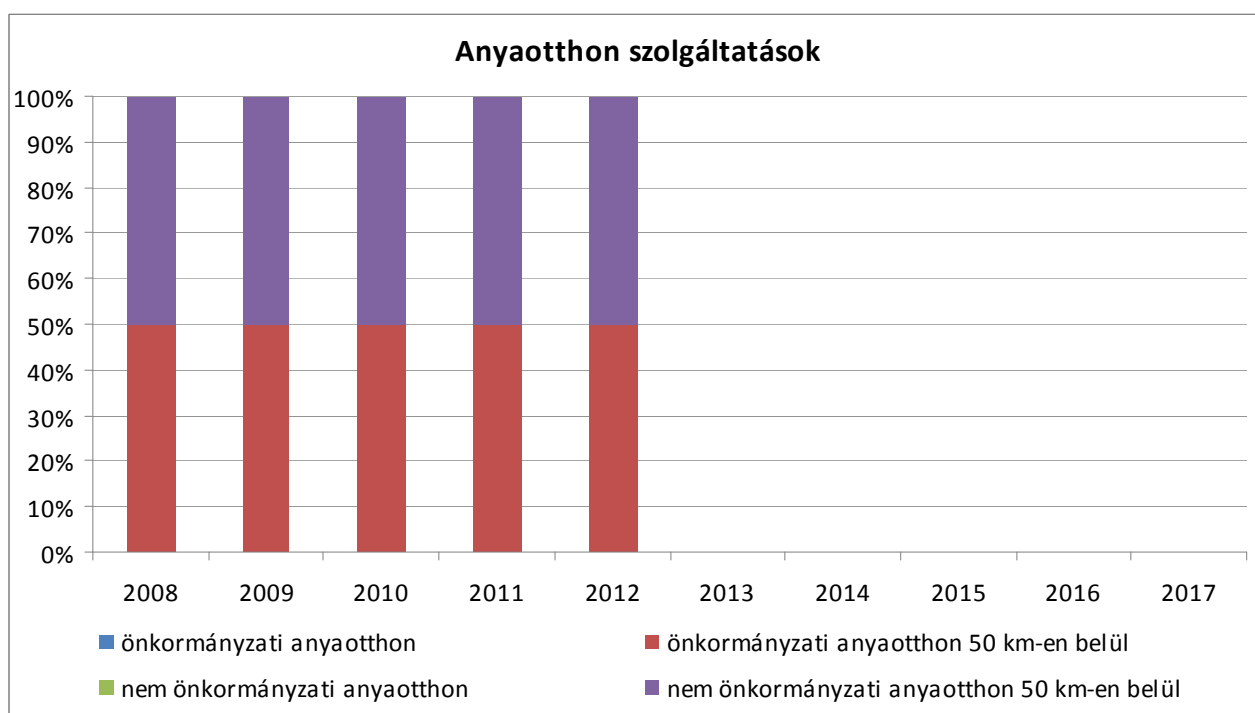
5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

A településhez legközelebb eső anyaoththon, kismamaház: Lórántffy Zsuzsanna Református Kismamaház Miskolc.

5.5. számú táblázat - Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

év	önkormányzati anyaotthon a településen	önkormányzati anyaotthon a település 50 km-es körzetében	Nem önkormányzati (egyházi, alapítványi) anyaotthon a településen	Nem önkormányzati (egyházi, alapítványi) anyaotthon a település 50 km-es körzetében
2008	0	1	0	1
2009	0	1	0	1
2010	0	1	0	1
2011	0	1	0	1
2012	0	1	0	1
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A települést tekintve elmondható, hogy a nők szerepe a közéletben jelentős, nő a polgármester a rendszerváltás óta (1990-től). Nő vezeti évek óta az iskolai intézményt, továbbá a táblázatból is kitűnik, hogy a képviselő-testület összetételében is mindig meghatározó számú volt a női közszereplő.

5.6. számú táblázat - A nők szerepe a helyi közéletben

év	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság és ítélőtáblák vezetői		Községi testület tagjai	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2008	4	5	0	0	0	0
2009	4	5	0	0	0	0
2010	4	5	0	0	0	0
2011	4	5	0	0	0	0
2012	3	3	0	0	0	0
2013	3	3	0	0	0	0
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. A családi szerepek tradicionális értelmezése a nőket gyereknevelési és háztartási feladatokra bízta, amelyet azonban a modern társadalom nem, vagy csak kevésbé ismer el aktív munkavégzőként. Sok nő számára ez elfogadható, a társadalmi tradíciónak megfelelő. Magyarországon is egyre több nő és férfi gondolja úgy, hogy a tradicionális szerepfelosztások megoszthatóak.

A probléma forrása az alacsony iskolai végzettség, melyből eredően az elhelyezkedési esélyek nagyon rosszak, megoldás a képzések szervezése, támogatása. Probléma a nők célcsoportjában a településen, hogy a gyermeküket gondozó kismamák részére helyben nem elérhető szabadidős programok, hiányzik a közösségi életben való szereplésük. A bérkülönbségek is jelen vannak. Azonban jelen van továbbá a célcsoportban a családon belüli erőszak, - melynek a nők legtöbb esetben az elszenvedői, áldozatai hivatalosan feljegyzett, s nyilvántartott adatok szerint nem jellemzően, azonban valószínűsíthető, hogy ennél jóval nagyobb mértékű az előfordulásuk

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Bérkülönbségek	Bérkompenzáció
Családon belüli erőszak	Jelzőrendszer megerősítése, Anyaotthonok
Alulképzettség	Képzések szervezése, munkaerő-piaci esélyek növelése
Kisgyermekes anyák szabadidős tevékenysége	Programok szervezése

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői

A demográfiai öregedés jelensége új kihívásokat jelent egy társadalomban. Ezek a kihívások optimális esetben új társadalompolitikai célokat is indukálnak. Az utóbbi években az uniós és a nemzeti politikákban is erőteljes hangsúllyal jelenik meg az az átfogó célkitűzés, hogy a megnövekedett élettartam együtt járjon a korábban megszerzett jóléti szint, a társadalmi részvétel, a biztonság fenntartásával, a munkaerőpiacon maradáslehetőségével, és az egészség minél hosszabb ideig tartó megőrzésével.

Az idősödő korosztályok háztartásszerkezetét meghatározza az a tény, hogy legtöbbjük esetében a gyermekeik már kiröptültek a családi fészekből, önálló családalapításba kezdtek. Sok esetben már az unokák családalapítása is megkezdődött. Ennek következtében háztartásaikban döntő többségében egyedül vagy párjukkal ketten élnek.

Az utóbbi évtizedekben kevésbé jellemző, hogy több generáció él együtt. A kutatások azt bizonyítják, hogy a többgenerációs együttélési formák az esetek többségében kényszeren alapulnak. Az anyagi lehetőségek hiánya, illetve a házasságok és családok felbomlása játszik döntő szerepet abban, hogy a fiatalabb generációk még együtt élnek az idősebbekkel, vagy a fiatalok visszaköltöznek a szüleikhez.

Különösen hangsúlyozni kell:

A nyugdíjrendszerek fenntarthatósága és a nyugdíjkiadások alakulása;

Az idősök anyagi jóléte: a nyugdíjak színvonala, a szegénység kiterjedtsége és mélysége az idősök körében;

Az idősebb munkavállalók munkaerő-piaci részvétele, a nyugdíjba vonulás időzítése,

Egészségi állapot felmérése, szinttartása és javítása, hosszabb átlagéletkor elérése.

Biztonságos életkörülmények megteremtése.

Az aktív öregedés programjának kulcseleme, hogy a társadalmak képesek legyenek biztosítani idősebb tagjaik anyagi jólétét, biztonságát. Ez csak részben a társadalombiztosításon alapuló nyugdíjrendszerek feladata, hiszen a társadalmakban, különböző arányban vannak olyanok, akik nem szereztek nyugdíjjogosultságot, és olyanok

is, akik minimális szolgálati idővel a hátuk mögött csak rendkívül alacsony szintű nyugellátásra jogosultak. Ez különösen az idősebb nők problémájaként jelenik meg, akik közül számosan aktív éveiket háztartásbeliként, vagy férjeik mellett segítő családtagként élve, idősebb korukra nem rendelkeznek annyi szolgálati idővel, ami a megfelelő színvonalú ellátásokra jogosítaná őket. Ez különösen akkor jelent problémát, ha ezek az emberek egyedül maradnak, és csak azokra az ellátásokra számíthatnak, amelyeket hozzátartozóik révén kapnak (pl. özvegyi nyugdíj), vagy amit a szociális ellátórendszer nem társadalombiztosítási alapú szegmense juttat számukra. Az idősök jövedelmi helyzetének vizsgálatára többféle mérési eszköz is rendelkezésre áll, noha mindegyiknek vannak hátrányos tulajdonságai. Az egyik lehetséges közelítést adja az ún. aggregált helyettesítési arány, amely a 65–74 éves nyugdíjasok nyugdíjának színvonalát az 50–59 év közöttiek keresetéhez viszonyítja. A mutató hiányossága, hogy a 74 év felettiek nyugdíjainak alakulásáról nem mond semmit, miközben tudjuk, hogy a szegénységi kockázat éppen a legidősebbek körében a legmagasabb.

A településen a fiatal családok egyre jelentősebb mértékű elvándorlása miatt az idősök száma növekszik. Nagyon sok egyedülálló idős van, akire fokozott mértékben oda kell figyelni.

Idősök nappali ellátása: Az önkormányzat számára nem kötelező feladat, azonban évek óta biztosított az Idősök Nappali ellátása, 20 fő engedélyezett létszámmal. Az intézményben az idősök kulturált körülmények között tölthetik el idejüket, meleg ebéd, tisztálkodási lehetőségek biztosítása mellett komfortos környezetben.

Szociális étkeztetés: az önkormányzat szintén 20 fő részére kihordásos formában biztosít szociális étkeztetést, napi egyszeri meleg ebéd formájában. A szociális étkeztetésre évről-évre nagyobb számú igény van.

Probléma az elmagányosodás, az elégtelen egészségi állapot. Az egyedülálló idősök gyakran áldozattá válnak, a legtöbb esetben ők a bűncselekmények elszenvedői. Ezen a területen lépéseket kell tenni, biztonságérzetüket növelni, a biztonságos, nyugodt időskor életkörülményeit garantálni.

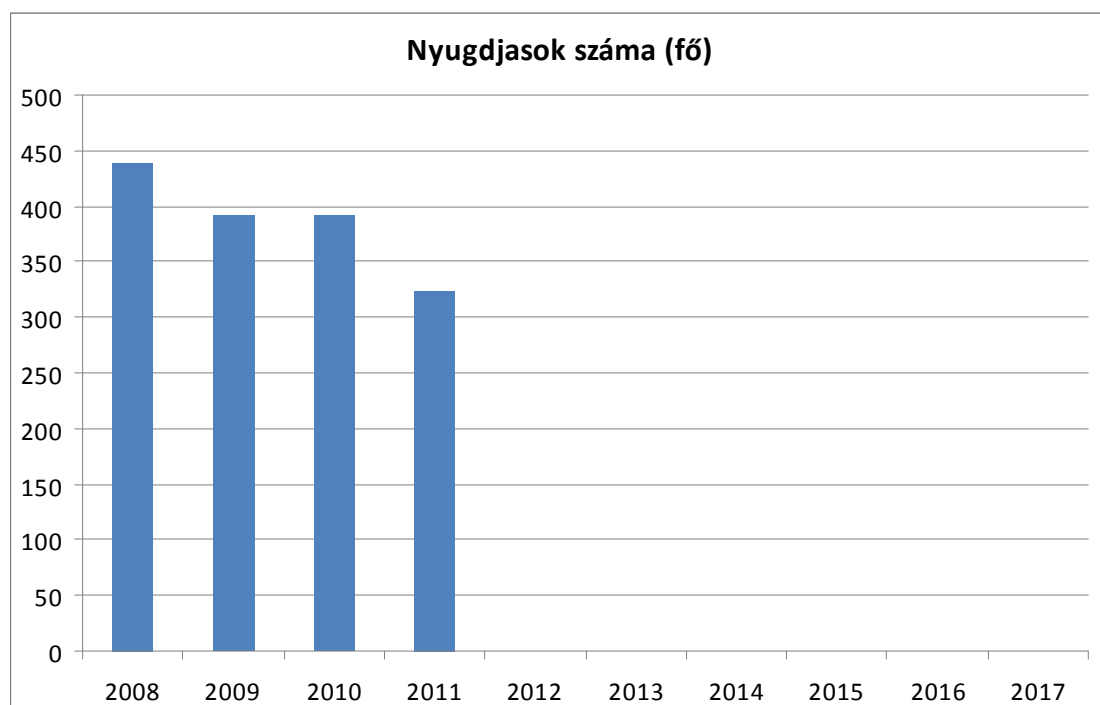
A jobb egészségi állapot elérése érdekében jobban kell tájékoztatni az időseket a szűrőprogramok fontosságáról, egyes szakorvosi ellátások igénybevételéről.

A következő táblázatban a településen élő nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők nemek szerinti megoszlását mutatjuk be: A lakossághoz viszonyítottan jelentős arányú (24 %) a nyugdíjas.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

Év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	271	167	438
2009	232	160	392
2010	238	154	392
2011	212	112	324
2012	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2013	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH Tstar

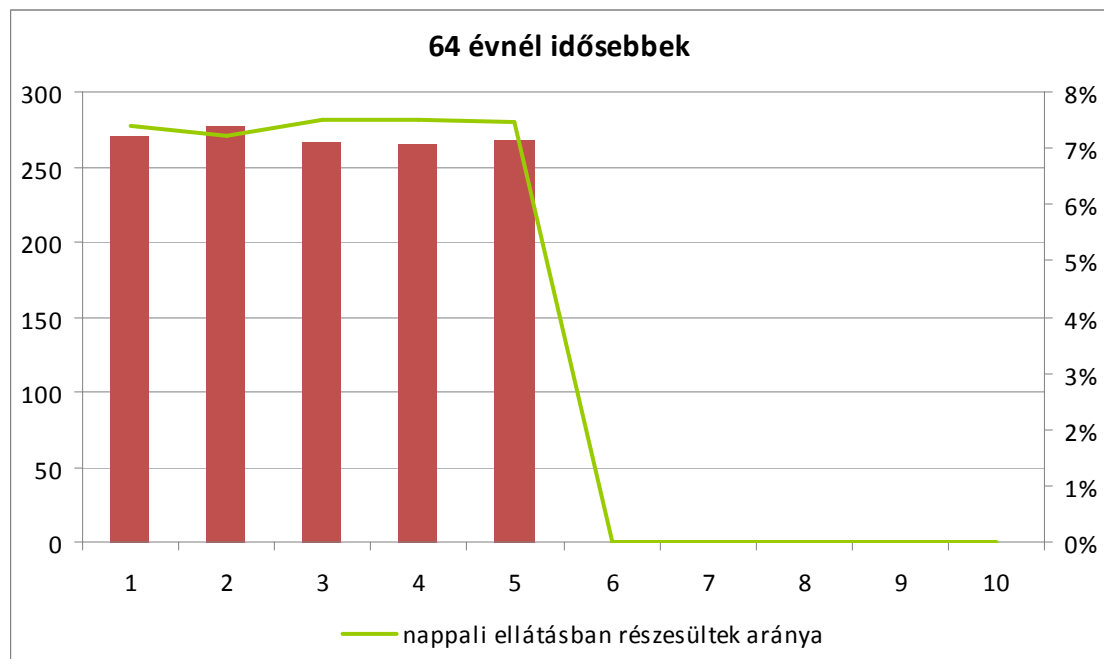
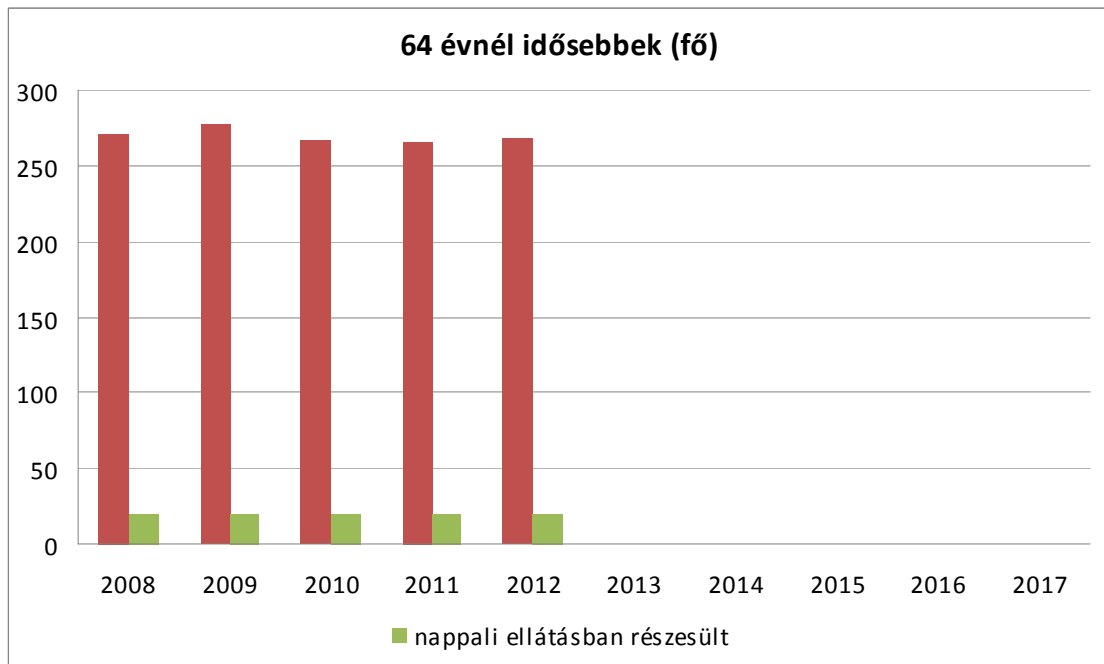

Az önkormányzat az idősök nappali ellátásának biztosítására – bár nem kötelező feladata – kiemelt figyelmet fordít. Jelentős az időskorú lakosság. Az Idősek Klubjában 20 fő nappali ellátása biztosított, mely keretszám az igényeket figyelembe véve elégnak is bizonyul. Az idősök nehezen hagyják el otthonukat, nehezen mozgathatók ki. A klubtagsággal kulturált körülményeket, kellemes pihenést tud az önkormányzat a falu időseinek biztosítani.

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

év	64 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2008	271	20	7%
2009	277	20	7%
2010	267	20	7%
2011	266	20	8%
2012	268	20	7%
2013	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH Tstar

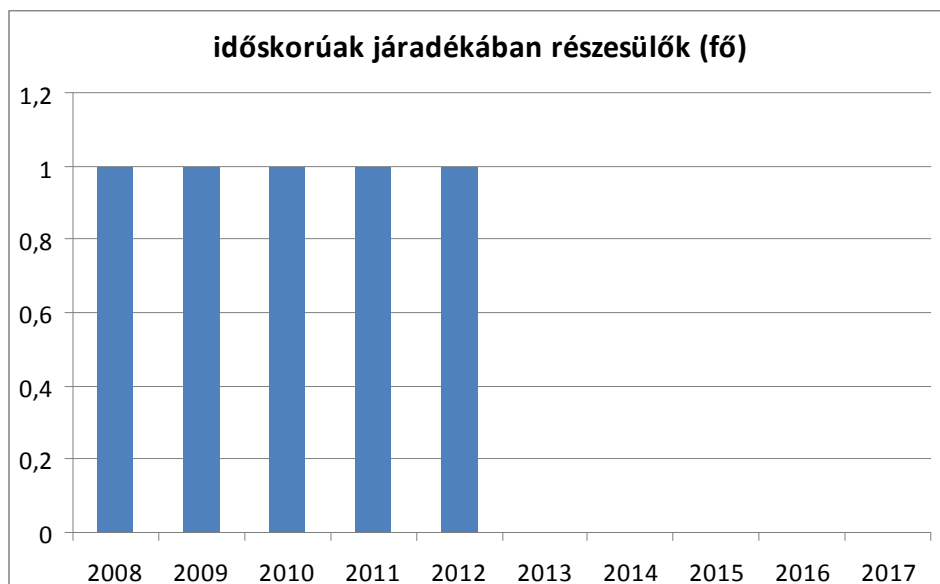

Időskorúak járadékában részesülők arányát mutatjuk be településünkön. Az időskorúak járadékában részesülők száma elenyésző.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

év	időskorúak járadékában részesülők száma
2008	1
2009	1
2010	1
2011	1
2012	1
2013	n.a.
2014	n.a.
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete (jövedelmükkel kapcsolatosan)

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az idősebb, nyugdíjas korosztályból helyi ismereteink, információink alapján kevés számban vállaltak munkát. A munkáltatók szívesen alkalmazták a nyugdíjasokat, hátrányos megkülönböztetésként említhető, hogy a nyugdíjas foglalkoztatott kevesebb bérért is vállalta a munkát. A munkáltatók ezen kívül azért is szívesebben fogadták a nyugdíjasokat, illetve nyugdíjszerű ellátásban részesülőket, mivel kevesebb járulék befizetésére kötelezettek. Van olyan munkáltató, aki kifejezetten megváltozott munkaképességű munkavállalót keres, mivel támogatható programban alkalmazhatja őket.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen) kulturális, szórakozási lehetőségek, idősek klubja szolgáltatásai.

A településen a közintézményekben, illetve egyéb programokban nyugdíjasok foglalkoztatására lehetőség nincs.

Kulturális, szórakozási lehetőségekre az idősek klubja, községi könyvtár és az önkormányzat által szervezett kulturális programok (Idősek Napja, Karácsonyi Köszöntő, Sályi Napok, irodalmi- történelmi megemlékezések) által jutnak hozzá az idősek.

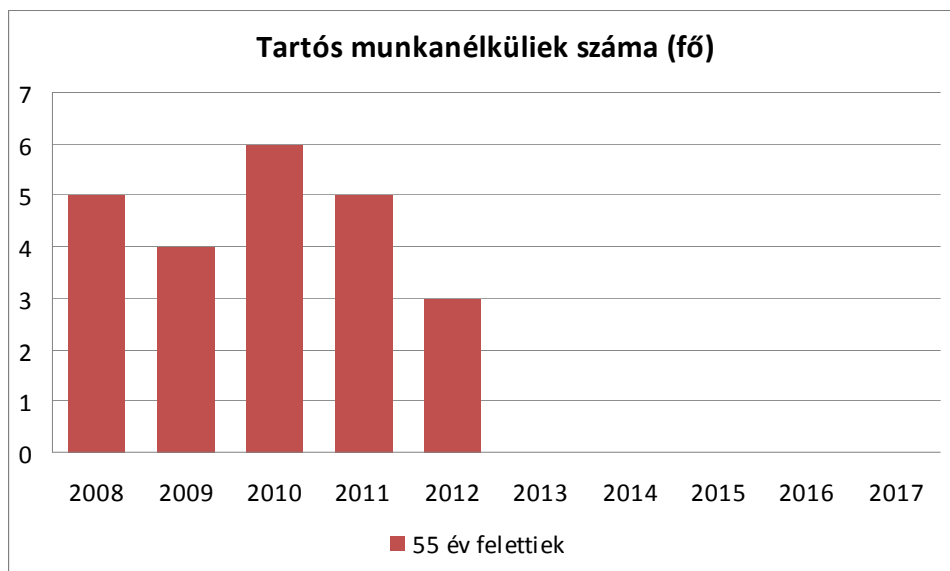
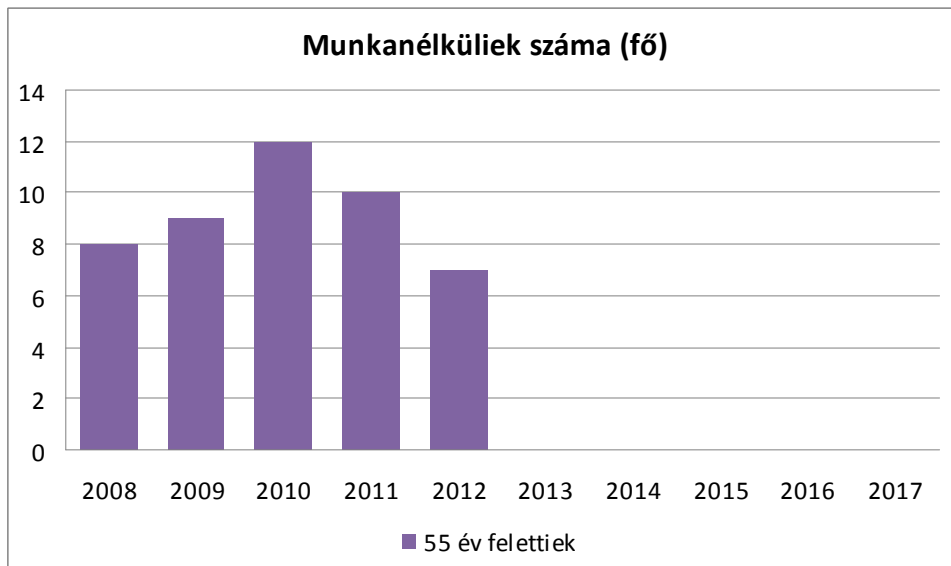
c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A még nyugdíjban nem részesülő idősebb korosztály elhelyezkedése komoly probléma, szinte lehetetlen akár férfi, akár nő tekintetében. A munkáltatók a nyugdíj előtt álló személyeket nem alkalmazzák. Számukra átképzési lehetőségek sem biztosítottak.

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	fő	fő	%	fő	Fő	%
2008	224	8	4%	162	5	3%
2009	269	9	3%	168	4	2%
2010	256	12	5%	171	6	4%
2011	280	10	4%	175	5	3%
2012	257	7	3%	187	3	2%
2013	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés Kulturális, szórakozási, képzési lehetőségek.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése:

Az idősek egészségügyi ellátása megoldott a településen a házi orvosi szolgálat útján. A házi gondozó szolgálat közben jár és segítséget nyújt gyógyszerek felírásához, gyógyszerértékeléshez, kiváltásához az idősek részére történő eljuttatásával. A jogosultsági feltételek alapján közgyógyellátási igazolvánnyal kerülnek ellátásra. Sok idős nehéz anyagi körülmények között él, főként akik egyedülállóak és csak egyéb nyugdíjszerű ellátásban részesül. Évente Idősek Napja alkalmából minden 65. év feletti idős – az önkormányzat anyagi helyzetének függvényében – átmeneti segélyben részesül, Karácsonyra pedig szaloncukor ajándékban.

Továbbá valamennyi 70 éven felüli idős részére az önkormányzat fizeti a hulladékszállítás díját is 100 %-ban. Egészségi állapotuk javítása érdekében szűrőprogramok szervezésére lenne szükség, melyhez megfelelő információ eljuttatása, szemléletformálás is elengedhetetlen.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Önkormányzat- egyház – és egyéb civilszervezet által szervezett programok hozzáférése biztosított az időskorú lakosság számára. Könyvtári szolgáltatást kevés időskorú veszi igénybe, de a hozzáférés itt is biztosított részükre.

6.3.3. számú táblázat – Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

év	Mozielőadás látogatása	Színházelőadás látogatása	Múzeumi kiállítás megtekintése	Könyvtár látogatása	Közművelődési intézmény rendezvényén részvétel	Vallásgyakorlás templomban	Sportrendezvényen részvétel
	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom
2008	n.a.	n.a.	1	n.a.	2	60	n.a.
2009	n.a.	n.a.	1	n.a.	2	58	n.a.
2010	n.a.	n.a.	1	n.a.	2	60	n.a.
2011	n.a.	n.a.	1	n.a.	2	55	n.a.
2012	n.a.	n.a.	1	n.a.	2	60	n.a.
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

c) idősök informatikai jártassága

60 év alatt szép számmal vannak, akik informatikai jártassággal rendelkeznek, azonban 65. évtől már csak csekély számban vannak, akik ilyen tájékozottsággal rendelkeznek. A közművelődés területén a községi könyvtárban biztosított számítógép használata az azzal nem rendelkezők részére.

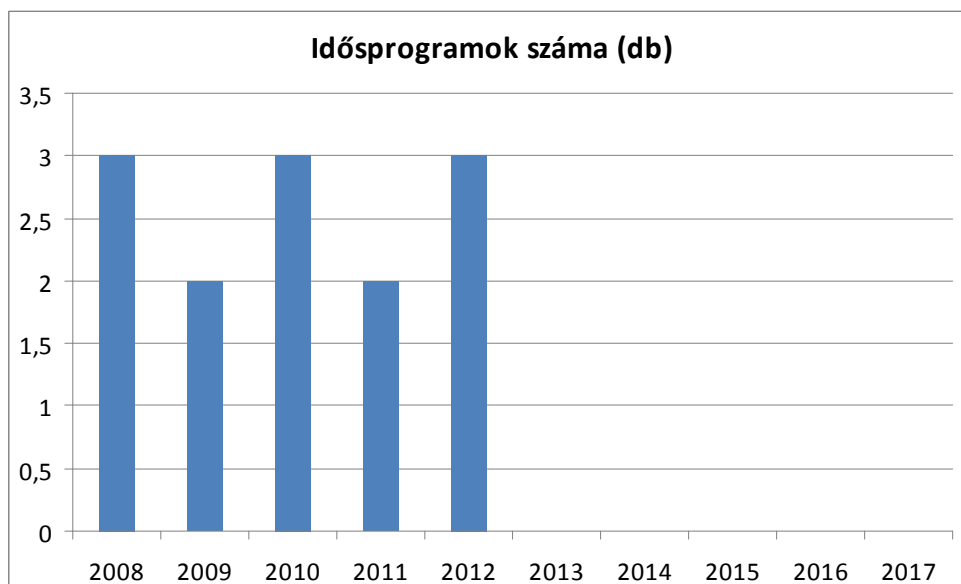
6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Évente megrendezésre kerül a Karácsonyi Köszöntővel összekötött Idősek Napja, mely rendezvényen szép számmal vesznek részt az idősek. Jellemző, hogy egyéb községi rendezvényeken, ünnepségeken is szívesen részt vesznek, e tekintetben az idősebb korosztály nagyobb aktivitást mutat, mint a fiatalabb rétegek. Ebből is kitűnik, hogy mennyire fontos számukra az egymás iránti becsület, a tisztelet megadása, a múlt tisztelete, a hagyományaink ápolása. Az idősebb korosztálynál, ezen értékek az elsődlegesek. A rendezvények is különösen nagyon jó hangulatban zajlanak le, akár Idősek Napja, akár falunapok és egyéb rendezvények megtartásakor. Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a községben élő idősekre, hiszen sokat köszönhet nekik a falu, sokat dolgoztak és fáradtak a közösségért.

6.4. számú táblázat - Az időseket célzó programok a településen

év	Az idősebb célcsoport igényeit célzó programok száma
2008	3
2009	2
2010	3
2011	2
2012	3
2013	n.a.
2014	n.a.
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Elmagányosodás, bűncselekmények elszenvedői, áldozattá válás	Polgárőr Egyesület támogatásával idősök védelmének megerősítése
Egészségi állapot nem megfelelő	Szűrőprogramok szervezése, szakorvosi hozzáférés elősegítése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékossgal élő emberek állapotukból fakadó érdeke: a „szociális biztonság, rehabilitáció, önálló, aktív életvitel, részvétel az emberi közösségek életében, az emberi és állampolgári jogok érvényesülése”.

Miután a fogyatékos emberekről alkotott hagyományos szemlélet az alapos ismeretek hiányán alapul, fontos eleme az információ nyújtása. Az információk egyfelől a fogyatékossg állapotában megjelenő értékvesztések és megőrzött értékek bemutatására irányulnak, másrészt pedig mindazokat az ismereteket továbbítják, amelyek a lényeg megértését követően mind az érintett, mind a körülötte élő emberek törekvéseit az eredménnyel kecsegtető aktivitás irányába terelik.

E körbe tartozik az a törekvés, hogy megismerésre kerüljön a környezetben élő fogyatékos emberek valóságos helyzete, szükségletei, azok minőségi és mennyiségi mutatóit, a megismert adatokból feladatokat fogalmazódjanak meg és megkeressük e feladatok megoldásának felelőseit, megállapítsuk, hogy maguk az érintett emberek és szervezeteik miképpen vehetnek részt a feladatok megoldásában.

A települési önkormányzatnak feladatainak ellátása során a fogyatékossgal élő emberek tekintetében három fontos követelménynek kell megvalósulnia.

Szemléletváltás a helyi önkormányzati és igazgatási munkában.

- o A fogyatékossgáról vallott korszerű nézeteknek és az esélyegyenlőségi törvény szellemének megfelelő szemléletváltás, amelynek lényege az, hogy a fogyatékos embert ne tekintsük semmilyen vonatkozásban abszolút passzív lénynek, hanem a hozzáfordulás, a vele való törődés, jogainak érvényesülése, segítése során várjunk el tőle állapotához mért aktivitást. Lehetőleg figyelmünk, munkánk, támogatásunk és ráfordításaink segítsék az elvárható aktivitás kibontakozását. Minden fogyatékos ember rehabilitálható valamilyen mértékig. Mindenféle támogatásnak ezt a rehabilitációt célszerű szolgálnia. Ha ez a rehabilitáció valamilyen fokig eljutott és nincs remény arra, hogy reális erőfeszítésekkel tovább vihető, akkor kell a támogatásnak, mint hátrány kiegyenlítésnek megjelennie.
- o Ebben az összefüggésben kell szembe állítani a rehabilitáció elősegítését a támogatás gondoskodó jellegű megjelenésével. És a hangsúlyt a rehabilitációra helyezni, mert ez az egyénnek és a közösségnek is az érdeke. Gondoljunk arra, hogy egyre nagyobb azoknak az embereknek a száma, akik nem vesznek részt értékek, javak létrehozásában, hanem az egyre zsugorodó létszámú aktív társadalmi csoportok eltartására szorulnak. Az aktívák és a passzívák létszámarányának eltolódása az egész magyar társadalomra nézve tragikussá válhat egy mértéken túl. Ezért kell ösztönözni az aktivitást és minden módon elősegíteni - a fogyatékos emberek körében is, a munkanélküliek körében is - az aktív körbe átlépést. Az önkormányzatok azonban önálló rendeletalkotási hatáskörükben a jó szemléletet tükröző rendelkezésekkel addig is javíthatnak a helyzeten, amíg sikerül valamennyi - témánk szempontjából fontos - jogszabályt az esélyegyenlőségi törvényhez igazítani.

A települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettség

Az önkormányzatoknak közszolgáltatást ellátó egységeikben az akadálymentesség szempontjainak érvényt kell szereznie.

Az akadálymentesítés definíciói:

- Komplexen akadálymentes, azaz teljes körűen, az egész épületre kiterjedően a fizikai és az információ-kommunikációs akadálymentesítés megoldott. A fogyatékossgal élők bármelyike egyenlő eséllyel fér hozzá minden olyan szolgáltatáshoz, amelyet az intézmény nyújt, és amelyet a többség használhat.
- Részben akadálymentes megjelölést akkor alkalmazunk, ha az épület nem komplexen akadálymentes, azonban vannak akadálymentes részelemei.
- Egyáltalán nem akadálymentesített.

Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információ és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

- A fogyatékos emberek helyzetét különösen nehezíti, hogy az akadálymentes közlekedés, a hivatalok és szolgáltató szervezetek akadálymentes megközelítése, elérése, a szolgáltató infrastruktúra akadálymentessége az erőfeszítések ellenére sem megoldott.
- Sajnos a legtöbb közszolgáltató intézmény nem rendelkezik elég forrással ahhoz, hogy nem csak az intézmény belső terét, hanem annak közvetlen külső környezetét is akadálymentessé tegye, így jelentős mértékben sérülhet a fogyatékos emberek esélyegyenlősége a szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén is.

Pozitív diszkrimináció és a fogyatékossgal élő emberek sajátos szükségleteinek figyelembe vétele, érvényre juttatása.

A fogyatékosok esélyegyenlőségét, jogaik érvényesülését szolgáló jogszabályi rendelkezések következtetes végrehajtása a helyi önkormányzati és igazgatási tevékenységben.

Megtörtént-e az akadálymentesítés, mint általában az esélyegyenlőség területén a fogyatékossgügyben és a társadalmi szemléletformálás az egyik legnagyobb kihívás. Komoly kihívás és súlyos feladat hárul a döntéshozókra és végrehajtókra a társadalom egésze tekintetében: mindenki számára világossá kell tenni, hogy a fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata és bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel, nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő esélyű hozzáférés nemcsak liftek, rámpák, speciális táblák, vagy éppen hangos térkép alkalmazását jelentik, hanem azt a szemléletet is, amely a fogyatékos embert egyenjogúnak és egyenrangúnak tekinti. Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert. Ma már valamennyi fogyatékossg csoporthoz tartozó ember azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan halmozottan fogyatékos emberek speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni.

Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást mozgássérült embereken túl látás-, vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek. A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több. Az akadálymentesítés követelménye az elmúlt időszakban beépítésre kerül a nem kifejezetten akadálymentesítési célú pályázatokba is, hogy a különböző közszolgáltatásokat nyújtó szervek vezetői szembesüljenek azzal, hogy az Ő ügyfélkörükben is vannak, lehetnek fogyatékos emberek. A fentiekén túl pedig minden lehetséges eszközzel küzdeni kell azért, hogy széles körben elterjedté váljon a mainstreaming elmélete, vagyis az a felfogás, amely alapján az esélyegyenlőségi feladatok megoldása nem egyetlen szerv feladata, hanem természetes, hogy az ehhez kapcsolódó követelményeknek való megfelelés a saját területén mindenkinek a maga feladata és felelőssége. Ugyancsak elengedhetetlen, hogy alapkövetelménnyé váljon az egyetemes tervezés módszer. Ennek lényege, hogy a használati tárgytól az épületeken át egészen a közszolgáltatásokig mindent úgy kell megtervezni, hogy az már a létrejöttékor eleve megfeleljen az egyenlő esélyű hozzáférés követelményeinek, s hogy azért ne kelljen jelentős időt, energia és pénzráfordításával utólag akadálymentesíteni.

A településünkön élő megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásait mutatjuk be a következő táblázatban:

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

év	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2008	69	2
2009	63	2
2010	58	3
2011	n.a.	2
2012	n.a.	2
2013	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Nappali ellátás csak az idősek klubja esetében biztosított a településen. Az idősek klubjában klubtagsággal rendelkező idős személyek közül jelenleg fogyatékos személy nincs.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma		
	önkormányzati intézményben	egyházi intézményben	civil intézményben
2008	0	0	0
2009	0	0	0
2010	0	0	0
2011	0	0	0
2012	0	0	0
2013	0	0	0
2014	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar; a központi adatokat célszerű bontani a helyi adatszolgáltatók segítségével

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága

Még mindig kevés fogyatékos dolgozik Magyarországon, pedig azt gondolnánk, hogy a XXI. században ez nem fordulhat elő, főként, hogy az Európai Unióban tiltják a diszkrimináció minden formáját. A nemzetközi cégek sokszínűség politikája ellenére sokan idegenkednek ezen társadalmi csoport alkalmazásától és még mindig nem fogadják el, hogy nem csak egyfajta élet, egyfajta ember létezik és hogy a megváltozott munkaképességű, fogyatékos dolgozó nem ragályos beteg, hanem ugyanolyan ember, mint bárki más és túlbecsülik a munkába állásukhoz szükséges esetleges átalakítások költségeit.

Nem megoldás a kényszerítés

Szomorú, hogy míg az Európai Unióban minden negyedik megváltozott munkaképességű embernek van munkája, addig Magyarországon csak minden tizediknek - állítja a Salva Vita Alapítvány.

A települési szinten is az országos átlaghoz hasonlóan nem jellemző a fogyatékkal élők foglalkoztatottsága. Támogatott foglalkoztatásban résztvevők száma 8, súlyos mozgáskorlátozott személyek, akik valamilyen nyugdíj vagy nyugdíjszerű ellátásban- a községből átlagosan 25 fő - részesülnek rehabilitációs munkakörben a Délborsodi Rehabilitációs és Környezetvédelmi Nonprofit Kft-nél állnak foglalkoztatásban.

7.1.3. táblázat - Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban

Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban, a különféle típusú foglalkoztatásban résztvevők száma az alkalmazók szerinti megoszlásban				
		Közférában foglalkoztatott (pl. önkormányzat, kormányhivatal, állami önkormányzati fenntartású intézmény)	Non profit szervezet	Gazdasági vállalkozás
Szociális foglalkoztatásban alkalmazottak	fejlesztő-felkészítésben résztvevők száma	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>
	munka rehabilitációban foglalkoztatottak száma	<i>n.a.</i>	25	<i>n.a.</i>
Védett munkahelyen foglalkoztatottak száma		<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>
Támogatott foglalkoztatásban résztvevők száma		8	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>
Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatásban résztvevő fogyatékos személyek száma		<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>

Forrás: helyi adatgyűjtés több forrás segítségével

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nem releváns.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

Az idősek klubjában jelenleg fogyatékos személy nincs, jelzőrendszeres házi segítségnyújtással, házi gondozással támogathatóak a fogyatékosok a községben.

7.1.4. táblázat - A településen élő fogyatékos személyek önálló életvitelét támogató helyi intézmények, szociális szolgáltatások

	Állami/önkormányzati								Egyházi								Civil							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás	0	0	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Étkeztetés	5	5	4	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
házi segítségnyújtás	8	9	9	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
jelzőrendszeres segítségnyújtás házi	15	15	15	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Családsegítés	8	9	9	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
közösségi ellátás szenvedélybetegek részére	0	0	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére	0	0	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
támogató szolgáltatás	0	0	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
nappali ellátás	0	0	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: helyi adatgyűjtés

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A következő táblázatban mutatjuk be a fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátásait, kedvezményeit

7.2.1. táblázat - Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezmények

1993. évi III. tv. (Szt.) alapján pénzbeli ellátás	Fogyatékos személyek száma
Időskorúak járadéka	1
Aktív korúak ellátása	9
Rendszeres szociális segély	2
Lakásfenntartási támogatás	11
Ápolási díj	
Temetési segély	3
Átmeneti segély	5
Természetbeni ellátás	
Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság Itt azokra a fogyatékos személyekre kérdezünk, akik az önkormányzat javaslatára, rászorultsági alapon kapnak TAJ kártyát az OEP-től.	0
Közügyellátás Ez a fogyatékos személyeknek alanyi jogon jár, nem fogyatékos személyek rászorultsági alapon vehetik igénybe. Mivel a településen élő fogyatékos személyek számának megállapítása nehéz, ez az adat is fontos mutató lehet.	n.a.
Adósságkezelési szolgáltatás	0
Energia felhasználási támogatás	0
Más jogszabályok alapján nyújtott ellátások	
Fogyatékosági támogatás	45
Rokkantsági járadék	25
Személygépkocsi átalakítási támogatás	2
Közlekedési kedvezmény	94
Személygépkocsi szerzési kedvezmény	4
Parkolási igazolvány	35

Forrás: helyi adatgyűjtés

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A települési önkormányzat tulajdonában lévő középületek, polgármesteri hivatal, orvosi rendelő akadálymentesek. Oktatási intézmények felújítását, korszerűsítését az önkormányzat tervezi, mely felújítással lesznek az épületek akadálymentesítve.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége nem megoldott. Szükséges lépéseket tenni annak érdekében, hogy a fogyatékkal élők egyenlő esélyű hozzáféréseinek hiányát az információ áramlásban megszüntessük.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

A községben jelentős számú munkahely nincs, az önkormányzati középületeken, községi önkormányzaton, orvosi rendelőn és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda Általános Iskola Előkészítő Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Intézmény Sályi Tagintézménye épületén kívül egyéb épületek nem kerültek még akadálymentesítésre.

Az oktatási intézmények korszerűsítése, felújítása keretén belül lesznek az épületek akadálymentesítve.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A közösségi közlekedés fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettsége még nem megoldott, ebben az önkormányzat a későbbiek folyamán tud esetlegesen lépéseket tenni megnyíló pályázati lehetőségek felkutatásával, pályázati pénzeszköz igénybevételével.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások

Fogyatékos személyek részére helyi szolgáltatások nem állnak rendelkezésre, fogyatékosok nappali intézménye, vagy speciális közlekedési megoldások. A helyi információk alapján fogyatékos személyek részéről az elmúlt 3 évben ápolást, gondozást nyújtó intézménybe, rehabilitációs intézménybe, átmeneti ellátást nyújtó fogyatékosok gondozóházába történő jelentkezési kérelem nem fordult elő. A fogyatékossgal élők ellátása településünkön családi környezetben megoldott.

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Nem releváns.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
- kevés adat, nincs pontos információ a fogyatékkal élőkkel kapcsolatban	Fogyatékkal élőkkel kapcsolatos adatgyűjtés
Akadálymentesítés, utcák, tömegközlekedési eszközök hiánya	Honlap akadálymentesítése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése

Az Országgyűlés 2003-ban elfogadta a 2003. évi L. törvényt, a Nemzeti Civil Alapprogramról. Ezzel elismerte a szervezetek működési feltételeihez források biztosításának szükségességét. A Nemzeti Civil Alapprogram célja a civil társadalom erősítése, a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának segítése. Településünkön a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. Az önkormányzat látókörébe főleg azok a civil szervezetek kerültek, amelyek együttműködnek a településsel, támogatást kérnek és/vagy valamely programokban együttműködnek az önkormányzattal, vagy intézményeivel.

Az Önkormányzat anyagi lehetőségeihez képest támogatja a civil szervezeteket, azok alapszabályában szereplő tevékenységével kapcsolatos programjai, rendezvényei költségeinek biztosításához.

Mezőkövesdi Mozgássérültek Egyesületével az önkormányzat együttműködik.

Sályi Polgárőr Egyesület Kiemelten Közhasznú Szervezettel az önkormányzat együttműködése szoros, az egyesület részt vesz a közösségi rendezvények szervezésében, továbbá folyamatos polgárőr-szolgálatot biztosít a községben, mely nagy jelentőséggel bír a bűnmegelőzés területén.

Sályért Közhasznú Egyesület: céljai között szerepel Sály lakossága számára magas színvonalú, közösséget kövácsoló kulturális, - egészségmegőrző- és szórakoztató programok szervezése, az ehhez szükséges anyagi- és személyi feltételek biztosítása.

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Sály Község Önkormányzata Sály Község Roma Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködik, az elmúlt években együttműködési megállapodás megkötésére is sor került.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség (Fel lehet sorolni, kikkel társul, civil szervezetek

Mezőkövesdi székhellyel Polgárvédelmi Társulás, Mezőkeresztesi székhellyel Építési Társulás, valamint a hulladékszállítási szolgáltatás végzése tekintetében Tiszafüredi központtal a Tisza-tavi Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás.

A Mezőkövesdi Többcélú Kistérségi Társulás keretén belül működik az idősök házi segítségnyújtása, továbbá gyermekjóléti, családsegítő ellátások biztosítása.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Roma Nemzetiségi Önkormányzat évente a roma lakosság részére közösségformáló, kulturális programokat szervez roma napok keretében.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A társadalmi szervezetek céljai, feladatai lehetnek – nevelés, képzés (szakmai, kulturális, sport) munkaképesség, elhelyezés- és munkába állás elősegítése, életkörülményeik javítása, a szabadidő hasznos eltöltésének elősegítése, kedvezményes szolgáltatások szervezése, intézmény alapítása és működtetése, tájékoztató- és egyéb kiadványok kibocsátása, egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító, egészségügyi, rehabilitációs tevékenység, szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása, gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúsági érdekvédelem, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, emberi- és állampolgári jogok védelme, rehabilitációs foglalkoztatás, munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése és a kapcsolódó szolgáltatások.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A legjelentősebb munkaadó a településen: a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Előkészítő, Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógyypedagógiai Módszertani Intézmény Sályi Tagintézménye. Ezen intézményen kívül Magyar Posta Zrt., és egyéb szolgáltató egységek.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A helyi roma nemzetiségi önkormányzat elnöke főként a romák- és mélyszegénységben élő célcsoport, gyermekek tekintetében vállal szerepet az esélyegyenlőségi program célkitűzéseinek megvalósításából. Együttműködik a Szomolyai Romákért Egyesülettel és az önkormányzattal. A romákat érintő intézkedések megvalósítási folyamataiba bevonásra került a Roma Nemzetiségi Önkormányzaton kívül a Szomolyai Romákért Egyesület is.

A helyzetelemzés előkészítésében részt vettek a településen dolgozó egészségügyi, gyermekjóléti, családsegítő, köznevelési és szociális szakemberek.

Partner: A mezőkövesdi Többcélú Kistérségi Társulás Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat, Védőnői Szolgálat, Oktatási-nevelési intézmények vezetői, akik előtt a helyzetelemzés és megállapítások a mindennapi végzett tevékenységükben is érezhetőek.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

Az elfogadott dokumentum Sály honlapján hozzáférhető lesz, amely alapján az állampolgárok megismerik az esélyegyenlőségi programot, intézkedéseket és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	- munkanélküliség, egészségi állapot javítása, alacsony iskolázottság	közfoglalkoztatás folytatása, szűrések népszerűsítése, felzárkóztató programok, átképzések
Gyermekek	igazolatlan iskolai hiányzások visszaszorítása, tanórán kívüli szabadidős programok, nyári szünidős tevékenységek hiánya	szülők megfelelő tájékoztatása, adatgyűjtés, szakkörök, programok szervezése
Idősek	magányosság: sok az egyedül élő, egészségi állapot javítása, áldozattá válás,	kulturális programok, szűrőprogramok szervezése, védelmet nyújtó szolgálat működése, helyi média bevonása
Nők	szabadidős tevékenységek hiánya kismamáknak, munkaerőpiacra való visszatérés elősegítése, szakképzésekkel alulképzettség	baba-mama program, tanácsadás, foglalkoztatást segítő és képző programok szervezése
Fogyatékkal élők	- kevés adat, akadálymentesítés hiánya, egyenlő esélyű hozzáférés hiánya	- adatok gyűjtése partnerekkel- fizikai és infokommunikációs, egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében újság készítése a lakosság számára és térítésmentes szolgáltatással.

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	- Közfoglalkoztatás, közmunkaprogram szervezése, - Szűrések népszerűsítése,	Polgármester, Munkaügyi Központ, Családsegítő Szolgálat,
Gyermekek	- Iskolán kívüli foglalkozások szervezése	Polgármester, Oktatási intézmények Gyermejjóléti- és Családsegítő Szolgálat
Idősek	- Az időskorúak védelmét szolgáló intézkedések, - az időskorú lakosság egészségügyi állapotának javítása, szinten tartása, szűrővizsgálatok népszerűsítése	Polgármester, Háziorvos, Családsegítő Szolgálat, Polgárőr Egyesület Szociális gondozó Rendőrség
Nők	- Képzések szervezése, munkaerő-piaci esélyek növelése, - Baba-mama programok szervezése, tanácsadás	Polgármester, Védőnő, Családsegítő Szolgálat
Fogyatékkal élők	-Honlap akadálymentesítése - Fogyatékkal élőkkel kapcsolatos adatgyűjtés	Polgármester, Családsegítő Szolgálat

Jövőképünk

A településünk jövőképe olyan jövőbeli állapot, amelynek elérését önkormányzatunk mindennél fontosabbnak tartja, amely a közeli, s távolabbi jövőben valósul meg. Megválaszolja, hogy hová tartunk, milyen társadalmi változást akarunk elérni. A Helyi Esélyegyenlőségi Programban megfogalmazott jövőkép egy közösen megálmodott társadalmi jövőképet ír le.

A 20. század gazdasági, politikai, műszaki változásai különös, sok esetben váratlan következményekkel jártak. Előfordult, hogy a pozitív eredményeket előre nem látott, vagy nem várt negatív következmények háttérbe szorították. Lehet, hogy a történelem során máskor is előfordult, hogy egy-egy változásnak negatív következményei is voltak, de oly lassan zajlottak az események, hogy generációk telhettek el mire érezhetőkké váltak. A 20. századra és különösen a második felére azonban a gyorsaság, a változások gyors egymásutánisága lett jellemző. Így szinte alig élvezhettük fejlődésünk pozitív eredményeit, már is bekövetkeztek a negatív hatások, azok, amelyeket szívesen elkerültünk volna, vagy kompenzálhattunk volna, ha időben felfigyelünk rájuk.

Megtanultuk tehát, hogy bármilyen tudományos, technikai vagy jelen esetben egy kis település életében jelentkező egyes hátrányos helyzetű csoportok életminőségében javulást, jobb életkörülményeket

szeretnénk eredményként elérni, először tájékozódunk kell. Nemcsak a közvetlen következményekről, amelyek legtöbbször csak pozitívak, hanem a közvetettekről is. Azokról, amelyeket nehéz előre látni (vagy esetleg nem is akarjuk előre látni, mert a bevezetéshez viszonyítva később kerülnek előtérbe, vagy az alkalmazott új eredmény működéséhez képest egészen más helyen ütik föl a fejüket.

A közvetlen hatások, amelyek leginkább pozitívak, a jelenség körül rögtön kialakulnak, azonnal élvezni tudjuk újításunk eredményét, s az idő múlásával a hullámok egyre lassulva és egyre nagyobb területre terjednek ki, megmozgatván a széles környezetet is.

Megállapíthatjuk, hogy jelen esetben az egyes intézkedések gyakorlatba való bevezetése előtt vagy bevezetésekor meg kell próbálnunk minél távolabb látni a jövőbe, keresvén a majdan majd bekövetkező közvetlen és közvetett hatásokat, ezzel megakadályozva, hogy váratlanul törjenek ránk. Így is marad még bizonytalanság, de minden lehetséges eszközzel, anyagi, technikai és emberi erőforrások igénybevételével kell törekedni arra, hogy a hátrányos helyzetben élő célcsoportok tekintetében a Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedési tervében megfogalmazott célok a megfogalmazott határidőben teljesüljenek.

1.) Olyan településen élhessünk, ahol a **romák** nem érzik megkülönböztetve magukat, hogy társadalmilag azonos helyet foglaljanak el a település lakosaival, hogy a békés egymás mellett élés, s egymás segítése legyen a fő cél.

2.) Fontos számunkra, hogy a **mélyszegénységben élők** kimozduljanak a kilátástalan helyzetből, hogy számukra is elérhetőek legyenek a jobb életkörülmények, hogy ne legyen éhező gyermek, és az önhibáján kívül rendkívüli élethelyzetbe került családok kikerüljenek abból a „csapdából” melybe bekerítette őket egy-egy élethelyzet.

3.) Kiemelt területnek tartjuk a **gyerekek** megfelelő szintű oktatását-nevelését, hiszen a jövő nemzedéke épül rájuk. Fontosnak tartjuk, hogy testi- szellemi fejlődésüket minden lehetséges eszközzel segítsük, hogy megismerjék a község értékeit, ápolják majdan történelmi- irodalmi emlékeit, s meg tudjuk tanítani a felnövekvő nemzedékkel, hogy milyen fontos a múlt tisztelete, az értékek megőrzése a biztonságos és élhető jövő kialakítása szempontjából.

4.)Folyamatosan odafigyelünk az **idősek** biztonságára, akik megteremtették és felépítették nekünk ezt a falut, akik tisztességgel és minden erejükkel dolgoztak azért, hogy a fiatalabb korosztály emberibb körülmények között élhessen.

5.)Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén az egyenlő esélyek erősítését a munkaerő-piacon, az alulképzettségből eredő hátrányok minimális szintre történő csökkentését, a családon belüli erőszak áldozattá válásának megelőzését, a gyermeküket gondozó édesanyák ösztönzését a közösségi életbe való bekapcsolódásra, programok szervezésével.

6.) Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életminősége javuljon, hogy elérhetőbb legyen számukra minél több szolgáltatás.

I. Mélyszegénységben élők és romák esélyegyenlősége

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Közmunkaprogram szervezése, tovább folytatása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az országos átlagot meghaladó munkanélküliség a településen élő aktív korúak körében
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A munkanélküliség csökkentése. Rövidtávú: 2 év múlva 2 %-os mértékű csökkenés Középtávú: 5 év múlva még nagyobb csökkenés Hosszú távú: 10 év múlva még nagyobb csökkenés Munkahelyteremtés, meglévő munkahelyek megtartása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	– Helyi adottságok feltérképezése – Pályázat benyújtása közmunkaprogramra – Új munkahelyek létrehozása – Régiók megtartása
Résztvevők és felelős	Polgármester, célcsoport tagjai
Partnerek	Munkaügyi Központ, HEP Fórum munkacsoport
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos, évente közfoglalkoztatási pályázatok benyújtásával
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	– Csökken a munkanélküliek száma – Munkahelyek létrejötte – Önkormányzati adatok, KSH, TeIR, Helyi rendeletek
Kockázatok és csökkentésük eszközei	– Stagnál, vagy nő a munkanélküliségi ráta – Pályázatok hiánya – Nem nyer pályázatot az Önkormányzat – az érintett nem vesz részt a közfoglalkoztatásban – Hibátlan pályázat benyújtása, – Az érintett meggyőzése a közfoglalkoztatásban való részvételről
Szükséges erőforrások	– Pályázati pénz – Támogatás – Technikai háttér, szakember állomány

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	A célcsoport egészségügyi állapotának javítása, szinten tartása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A célcsoport egészségügyi állapota nem megfelelő
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövidtávú: egészségi állapotuk szinten tartása Középtávú: egészségi állapotuk javítása Hosszú távú: Kevesebb betegség, magasabb átlagéletkor
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	– Tájékoztatás, tanácsadás – Szűrőprogramok szervezése – Egészségnap szervezése
Résztvevők és felelős	Polgármester , célcsoport tagjai Védőnő
Partnerek	Családsegítő Szolgálat, Háziorvos
Határidő(k) pontokba szedve	Igényfelmérés – folyamatos Szűrőprogramok szervezése egy éven belül Egészségnap szervezése 3 éven belül
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	– Magas a részvétel a szűrőprogramokon – Kevesebb a megbetegedés – Nő az átlagéletkor – Önkormányzati adatok, KSH, TeIR, Helyi rendeletek
Kockázatok és csökkentésük eszközei	– alacsony az érdeklődés a szűrőprogramok iránt – a célcsoport nem bevonható az egészséges életmódot fejlesztő programokba – forráshiány – folyamatos tájékoztatás – a szűrőprogramok népszerűsítése
Szükséges erőforrások	– Pályázati pénz – Támogatás – Technikai háttér, szakember állomány

I. Gyermekes esélyegyenlősége

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Tanórán/Iskolán kívüli foglalkozások, szakkörök szervezése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nincs a községben tanórán/iskolán kívüli foglalkozás a gyermeke számára
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövidtávú: Igényfelmérés, pályázati lehetőségek felkutatása Középtávú: Foglalkozások, szakkörök szervezése, megléte Hosszú távú: Többféle tanórán/iskolán kívüli program léte, a gyermekek kulturáltan tudják eltölteni a szabadidejüket, szünidei programok léte
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	– Igényfelmérés – Pályázati lehetőségek felkutatása – Szakkörök szervezése – Szünidei programok szervezése
Résztevők és felelős	Polgármester, Köznevelési Intézmények
Partnerek	Gyermekjóléti Szolgálat, Vattai Gyermekekért, Ifjúságért Alapítvány
Határidő(k) pontokba szedve	Igényfelmérés – folyamatos Pályázati lehetőségek felkutatása – folyamatos Szakkörök szervezése – egy éven belül Szünidei programok szervezése – két éven belül
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	– Többféle tanórán/iskolán kívüli program léte – Népszerűek a programok – A gyermekek kulturált körülmények között töltik szabadidejüket – Önkormányzati adatok, helyi rendelet
Kockázatok és csökkentésük eszközei	– Nem partnerek a szülők – Forráshiány – Pedagógus hiány – Tanórán kívüli programok propagálása
Szükséges erőforrások	– Pályázati pénz – Támogatás – Önkormányzati forrás – Intézményi forrás – Technikai háttér – Szakember állomány

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Az oktatási-nevelési feladatok ellátásához köznevelési intézmények felújítása, korszerűsítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A köznevelési intézmények állaga nem megfelelő, nyílászárók, gépészeti elemek elhasználódtak, az oktatási-nevelési feltételek biztosításához szükséges a korszerűsítés, felújítás.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid távú: pályázatok kiírásának folyamatos figyelemmel kísérése, előkészület a pályázat benyújtásához, engedélyek beszerzése, Közép távú: pályázati forrás függvényében az oktatási- nevelési épületek felújításának, korszerűsítésének elvégzése Hosszú távú: korszerű, a mai igényeknek megfelelő oktatási-nevelési körülmények
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Pályázat benyújtásához tervezési munkák, engedélyeztetés - Pályázat benyújtása - Kivitelezési munkák elvégzése
Résztvevők és felelős	Polgármester
Partnerek	Polgárőr Egyesület, Oktatási-nevelési intézmények vezetői, tankerület
Határidő(k) pontokba szedve	Előkészületi munkák: folyamatos Pályázat benyújtása: 2 éven belül Kivitelezési munkák elvégzése: 3 éven belül
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- Oktatás-nevelés feltételei jelentős mértékben javulnak - épületek fizikai adálymentesítése megoldásra kerül - Anyag megtakarítás az energetikai felújítás kapcsán - Könnyebb fenntarthatóság - Kulturált körülmények - Önkormányzati adatok, Energiaszolgáltatók - Pályázat függvényében a várt eredmények folyamatosan fenntarthatók
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- Nem nyeri el a pályázat a helyét - Önkormányzati forrás hiánya - Hibátlan pályázat - Önkormányzati forrás mértékének biztosítása - Együttműködés helyi partnerekkel
Szükséges erőforrások	- Pályázati pénz - Önkormányzati forrás - Együttműködés - Technikai háttér

II. A nők esélyegyenlősége:

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Képzések szervezése, munkaerő-piaci esélyek növelése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Alulképzettség a nők körében
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövidtávú: adatgyűjtés, pályázati lehetőségek felmérése Középtávú: Beiskolázás, képzés indítása, szakképzettség megszerzése Hosszú távú: egyre több nő szerez szakképzettséget, így növekszik az elhelyezkedés esélye
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Igények felmérése, - pályázati lehetőségek felkutatása, - tájékoztatás a lehetőségekről, - képzés beindítása, - szakképzettség megszerzése
Résztvevők és felelős	Polgármester, Családsegítő Szolgálat
Partnerek	Munkaügyi Központ, Védőnő,
Határidő(k) pontokba szedve	igényfelmérés, adatgyűjtés – folyamatos pályázati lehetőségek felmérése – folyamatos képzések indítása: 2 éven belül Még több képzés indítása: 5 éven belül
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Pályázati források elnyerése, Népszerű képzések, Folyamatos igény a képzések iránt - önkormányzati adatok, Munkaügyi Központ adatai - Községünkben egyre nagyobb számban lesznek szakképzettek
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- érdeklődés hiánya, - forráshiány, - szemléletformálás, az érintettek széles körű támogatása
Szükséges erőforrások	- Pályázati forrás - technikai háttér - szakember

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Baba-mama programok szervezése, tanácsadás
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A szabadidős programok hiánya a gyermeküket gondozó szülőknek
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövidtávú: tájékoztató a lehetőségekről, tanácsadás Középtávú: baba-mama klub Hosszú távú: további programok szervezése, kismamák szabadidejének eltöltéséhez kulturális programok biztosítása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Igényfelmérés - adatgyűjtés, - baba-mama klub szervezése - pályázati lehetőségek felmérése - különböző kulturális programok szervezése kismamák és babák részére
Résztevők és felelős	Polgármester, Védőnő, Családsegítő Szolgálat
Partnerek	Háziorvos, Gyermekjóléti szolgálat
Határidő(k) pontokba szedve	Igényfelmérés – folyamatos, Baba-mama klub szervezése: egy éven belül További programok szervezése: 2 éven belül pályázati források függvényében
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- baba-mama klubban történő magas számú részvétel - magas az érdeklődés a tanácsadásra - önkormányzati adatok, védőnői adatgyűjtés - a kismamák szabadidejének tartalmas és hasznos eltöltése, aktív részvételük a közösségi életben,
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- érdeklődés hiánya, - forráshiány - folyamatos hirdetése a klubnak
Szükséges erőforrások	- Pályázati források - szakemberállomány

III. Az idősök esélyegyenlősége

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Az időskorúak védelmét szolgáló intézkedések
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Áldozattá válás
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: tájékoztató anyagok készítése a célcsoport részére, helyi kiadványok Középtávú: kevesebb áldozat az idősök körében, biztonságérzet erősítése, folyamatos propaganda Hosszú távú: biztonságos életkörülmények,
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- adatgyűjtés - figyelemfelhívó, tájékoztató anyagok küldése - Polgárőr Egyesület bevonásával folyamatos tájékoztatás - kevesebb bűncselekmény
Résztvevők és felelős	Polgármester, Polgárőr Egyesület , Célcsoport tagjai
Partnerek	Szociális gondozók, Rendőrség
Határidő(k) pontokba szedve	adatgyűjtés, tájékoztatás: folyamatos, biztonságérzet erősítése: egy éven belül nagyobb biztonság 2 éven belül
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávú), valamint fenntarthatósága	- magas a részvétel a lakossági tájékoztatásokon, - tájékoztató anyagok hasznossága - bűncselekmények számának csökkentése az időskorú lakosság életében - Önkormányzati adatok, rendőrségi adatok, polgárőrség adatgyűjtése - Nagy az idősök biztonságérzete, a bűncselekmények száma minimális
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- Alacsony részvétel a tájékoztatáson, - Érdeklődés hiánya, - bűncselekmények száma nem csökken - folyamatos propaganda - Polgárőrök aktív részvétele az intézkedésekben
Szükséges erőforrások	- Szakember állomány - Támogatás, - Technikai háttér

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	az időskorú lakosság egészségügyi állapotának javítása, szinten tartása, szűrővizsgálatok népszerűsítése,
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Egészségügyi állapota nem megfelelő
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövidtávú: tájékoztatás, egészséges életmódra nevelés Középtávú: egészségi állapotuk javítása a biztosított szűrőprogramok segítségével Hosszú távú: Kevesebb betegség, hosszabb átlagéletkor, jobb életminőség
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	– Tájékoztatás, tanácsadás – egészséges életmódra nevelés – Pályázati lehetőségek felkutatása, – Szűrőprogramok szervezése,
Résztvevők és felelős	Polgármester, Háziorvos, Célcsoport tagjai
Partnerek	Családsegítő Szolgálat, Polgárőr Egyesület
Határidő(k) pontokba szedve	Igényfelmérés és tájékoztatás a lehetőségekről folyamatos Szűrőprogramok két éven belül
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- Nagy az érdeklődés - Magas a részvétel a szűrőprogramokon - kevesebb a megbetegedés - Önkormányzati adatok, KSH TeIR - nő az életkor, jobb az életminőség
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Kevés a résztvevő a szűrőprogramokon – alacsony az érdeklődés a szűrőprogramok iránt – a célcsoport nem bevonható az egészséges életmódot fejlesztő programokba – forráshiány – folyamatos tájékoztatás
Szükséges erőforrások	– Önkormányzati forrás Szakember állomány

IV. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Honlap akadálymentesítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A fogyatékkal élők egyenlő esélyű hozzáféréseinek hiánya az információkhoz
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövidtávú: információ áramlás biztosítása újságon keresztül Középtávú: honlap akadálymentesítése, folyamatos frissítése Hosszútávú: az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a fogyatékkal élők személyek részére.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- igényfelmérés, - szakember keresés, - újság szerkesztés, - honlap akadálymentesítése
Résztvevők és felelős	Polgármester
Partnerek	Családsegítő Szolgálat,
Határidő(k) pontokba szedve	- igényfelmérés – folyamatos - szakember keresés – folyamatos - újságszerkesztés – folyamatos - honlap akadálymentesítés egy éven belül - további információhordozók biztosítása két éven belül
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- község havi lapjának hasznossága, - folyamatos frissítés, az akadálymentesített honlap naprakészsége, - a lakosság szélesebb köre számára biztosít információkat
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- Önkormányzati forráshiány- - Szakemberhiány - Támogatások felkutatása
Szükséges erőforrások	- önkormányzati forrás hiánya, - támogatás technikai háttér

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Fogyatékkal élőkkel kapcsolatos adatgyűjtés
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Kevés adat a fogyatékkal élőkről
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövidtávú: adatgyűjtés megkezdése, partnerek bevonásával Középtávú: az adatok adatbázisba gyűjtése, fogyatékkal élők körének és számának meghatározása. Hosszú távú: További támogatás nyújtása az adatok függvényében a rászorulóknak, a fogyatékkal élők bevonása a község életébe, kulturális rendezvényekbe.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Adatgyűjtés - Adatbázis készítése - További támogatások biztosítása,
Résztvevők és felelős	Polgármester, Családsegítő Szolgálat
Partnerek	Háziorvos,
Határidő(k) pontokba szedve	Adatgyűjtés: folyamatos, Adatbázis készítése: egy éven belül Szociális Támogatások biztosítása – 2 éven belül
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- Pontos adat a fogyatékkal élőkről, - További adatok megléte a fogyatékosok iskolázottságáról, életkörülményeiről, - Önkormányzati adatok, Háziorvos - Naprakész adatok a fogyatékosokról, a célcsoport bevonása a község közösségi életébe, kulturális programokba
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- Adatszolgáltatás hiánya, - Önkormányzati forrás hiánya, - tájékoztatás az adatgyűjtés fontosságáról
Szükséges erőforrások	– Pályázati pénz – Támogatás – Önkormányzati forrás Technikai háttér

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Közmunka-program szervezése, tovább folytatása	Az országos átlagot meghaladó munkanélküliség csökkentése érdekében kívánatos a közmunka-program szervezése továbbra is, a pályázati lehetőségek felkutatása, s a folyamatos munka-programok biztosítása	A településen a munkanélküliség csökkentése, az alacsony képzettségűek elhelyezkedési esélyeinek növelése, ezáltal jobb életminőség elérése.		A munkanélküliek csökkentése: 2%-os csökkenés Közép távú: 5 év múlva még nagyobb csökkenés Hosszú távú: 10 év múlva még nagyobb csökkenés Munkahely-teremtés, meglévő munkahelyek megtartása	Polgármester	2018.06.30	Önkormányzati adatok, KSH, TEIR	Pályázati pénz, Támogatás, Technikai háttér, Szakember állomány	Pályázati forrás függvényében folyamatosan fenntartható.
2	A célcsoport egészségügyi állapotának javítása, szinten tartása	A célcsoport egészségi állapota nem megfelelő, szükséges az egészségi állapotuk	Kevesebb betegség, magasabb átlagéletkor Rövid távú: egészségi állapotuk szinten tartása		Tájékoztatás, tanácsadás, szűrőprogramok szervezése, egészségnap szervezése	Polgármester	2017.12.31	Önkormányzati adatok, KSH, TEIR, Háziorvostól statisztikai adatok	Pályázati pénz, támogatás, technikai háttér, szakember állomány	Pályázati forrás függvényében folyamatosan fenntartható.

		javítása, hogy kevesebb betegség forduljon elő, a magasabb átlagéletkor biztosítható legyen.	Közép távú: egészségi állapotuk javítása Hosszú távú: kevesebb betegség, magasabb átlagéletkor elérésével jobb életkörülmények							
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Tanórán/iskolán kívüli foglalkozások, szakkörök szervezése	A szabadidő hasznos, tartalmas és a tanulók, testi, szellemi fejlődését elősegítő programok szervezése szükséges. Kevés a településen az ilyen program. A gyermekbűnözés, a rossz példa követésének megakadályozása céljából szükséges az életkori sajátosságoknak és igényeknek megfelelő szakkörök, szünidei programok	Rövid távú: igényfelmérés, pályázati lehetőségek felkutatása Közép távú: foglalkozások, szakkörök szervezése, megléte Hosszú távú: többfelé tanórán/iskolán kívüli programok biztosítása a testi-, szellemi fejlődés elősegítése, szabadidő kulturált és hasznos eltöltése.		Többféle tanórán/iskolán kívüli gyermekek érdeklődési köréhez igazított népszerű program léte szervezése	Polgármester, iskolavezető, óvodavezető	2016.12.31.	Önkormányzati adatok Oktatási intézmények adatai	Pályázati pénzeszközök Civil szervezetek támogatása Önkormányzati forrás Intézményi forrás Szakember állomány Technikai háttér biztosítása	A gyermekek testi-, szellemi fejlődésének köszönhetően a szemléltetés, jobb eredmények produkálása gyermekbűnözés visszaszorítása folyamatosan fenntartható a programok biztosításával.

		szervezése								
2	Az oktatás-nevelési feladatok ellátásához köznevelési intézmények felújítása, korszerűsítése	A köznevelési intézmények állaga nem megfelelő nyílászárók, gépészeti elemek elhasználód-tak, az oktatási-nevelési feltételek biztosításához szükséges a korszerűsítés, felújítás.	Az oktatási-nevelési feltételek javítása, korszerű, az igényeket biztosító oktatási épületek. Rövid távú: pályázatok kiírásának folyamatos figyelése, előkészület a pályázat benyújtásához, engedélyek beszerzése Közép távú: pályázati forrás függvényében az oktatási-nevelési intézmények felújításának, korszerűsítésének elvégzése fizikai akadálymentesítéssel. Hosszú távú: megfelelő feltételek biztosítása, energiamegtakarítás		A pályázat benyújtásához a pályázati kiírások folyamatos figyelemmel kísérése, pályázat benyújtása, kivitelezési munkák megvalósítása	Polgármester	2018.12.31.	Önkormányzati adatok Oktatási intézmények-től Szolgáltatási adatok	Pályázati pénz Önkormány-zati forrás Együttműködés Technikai háttér	Sikeres pályázat függvényében az elért eredmények folyamatosan fenntarthatók
III. A nők esélyegyenlősége										
1	Képzések szervezése,	A településen jellemző az	Rövid távú: adatgyűjtés,		Igényfelmérés, adatgyűjtés	Polgármester	2018.12.31.	Önkormány-zati adatok,	Pályázati forrás Technikai háttér	Pályázati források

	munkaerő-piaci esélyek növelése	alulképzett-ség a női lakosság tekintetében, melyből eredően az elhelyezkedés nehézséges, sok esetben lehetetlen. Szükséges különböző képzések szervezése a munkaerő-piaci esélyek növelése végzett. A munkaerő-piaci elhelyezkedése jelentősen javulhatna-nak sok család életkörülmé- nyei.	pályázati lehetőségek felmérése. Közép távú: beiskolázás, képzések indítása, képzettségek megszervezé-se Hosszú távú: egyre több nő szerez szakképzett- séget, így növekszik az elhelyezkedés esélye, javulnak a családi anyagi- és életkörülménye k.		folyamatosan Pályázati lehetőségek felmérése folyamatosan. Képzések indítása: 2 éven belül Még több képzés indítása: 5 éven belül			Munkaügyi Központ adatai	Szakember állomány	kiaknázásával a folyamatos képzések biztosíthatók, mellyel egyre több szereznek képzettséget és a munkaerő- piacon el tudnak helyezkedni
2	Baba-mama programok szervezése, tanácsadás	A településen gyermeküket gondozó anyukáknak nincsenek szabadidős programok.	Rövid távú: tájékoztató a lehetőségekről, tanácsadás Közép távú: baba-mama klub megszervezé-se, kismamák szabadidejé-nek eltöltéséhez kulturális programok biztosítása. Szabadidős programok,		Igényfelmérés, adatgyűjtés baba-mama klub szervezése pályázati lehetőségek felmérése különböző kulturális programok szervezése, kismamák és babák részére.	Polgármester Résztevők: védőnő, Családsegítő Szolgálat	2018.12.31.	Önkormányzati adatok Védőnői adatgyűjtés	Pályázati források, Szakember állomány	Pályázati lehetőségek kihasználásával a baba-mama programok megtartása biztosítható, ezzel a közösségi életbe való bepo csolódás, visszatérés is megoldott.

			baba-mama programok szervezése a gyermeküket gondozó anyukák részére. Ezzel a közösségi életbe való bekapcsolódásuk is biztosított, a szabadidő hasznos és kellemes eltöltése mellett.							
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Az időskorúak védelmét szolgáló intézkedések	Az idősek leggyakrabban a bűncselekmények, szabálysértések elszennedői, áldozatai, kihasználva jóhiszeműségüket és hiszékenységeiket. Védelmüket szolgáló intézkedések megtételére van szükség. Fontos, hogy biztonságérzetüket erősítsük, s az áldozattá	Rövid távú: tájékoztatás, egészséges életmódra nevelés Közép távú: egészségi állapotuk javítása szűrőprogramok biztosításával Hosszú távú: kevesebb betegség, növekvő átlagéletkor, jobb életminőség		Adatgyűjtés, tájékoztatás folyamatosan. Biztonságérzet megerősítése : egy éven belül Biztonságos életkörülmények, nagyobb biztonság: 2 éven belül	Polgármester	2016.06.30.	Önkormányzati adatok Rendőrségi adatok Polgárőrség adatgyűjtés	Szakember állomány Támogatás Technikai háttér	Az idősek biztonságérzete a folyamatos intézkedések kapcsán nő, bűncselekmények száma visszaszorítható.

		válástól mentsük az időseket.								
2	Az időskorú lakosság egészségügyi állapotának javítása, szinten tartása, szűrővizsgálatok népszerűsítése	Az idősebb korosztály nem fordít kellő figyelmet a megelőzésre, az egészséges életmód megteremtésére. Így az életminőség, az egészségi állapot folyamatosan romlik, gyakori a késői stádiumban megállapított diagnózis, rövidebb az átlagéletkor. Ezért szükséges az időskorú lakosság egészségügyi állapotának javítását célzó intézkedések bevezetése, mivel az egészségi állapot nem megfelelő	Rövid távú: tájékoztatás, tanácsadás, egészséges életmódra nevelés Közép távú: egészségi állapotuk javítása szűrőprogramok biztosításával Hosszú távú: kevesebb betegség, növekvő átlagéletkor, jobb életminőség		Az egészségi állapot javítása, jobb életminőség biztosításához: szükséges első helyen a tudatosítás, felvilágosítás, tájékoztató előadások, egészséges életmódra való nevelés. Az intézkedéshez pályázati lehetőségek felkutatása, majd szűrőprogramok biztosítása. Az intézkedésbe résztvevőként bevonásra kerül a háziorvos.	Polgármester	2018.06.30.	Önkormányzati adatok KSH TEIR	Önkormányzati forrás Pályázati forrás Szakember állomány	A kellő információ áramlás biztosításával, tájékoztatással, felvilágosítással meggyőzhető az idősek az egészségi állapotuk felméréséhez a szűrőprogramokon való folyamatos részvételre. Nő az átlagéletkor, jobb az életminőség.
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										

1	Honlap akadálymentesítése	A fogyatékkal élők egyenlő esélyű hozzáférése-nek biztosítása az információk-hoz való hozzáférés tekintetében.	Rövid távú: információ áramlás biztosítása újságon keresztül Közép távú: honlap akadálymentesítése, folyamatos frissítése Hosszú távú: az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a fogyatékkal élő személyek részére		Igényfelmérés Szakember keresés Újság szerkesztés Honlap akadálymentesítése	Polgármester	2018.06.30.	Önkormányzati adatok	Önkormányzati források szakember állomány	A honlap akadálymentesítésével folyamatos karbantartásával az információk folyamatosan jutnak el a fogyatékos személyekhez is.
2	Fogyatékkal élőkkel kapcsolatos adatgyűjtés	Kevés az adat a településen fogyatékkal élőkről, így az esetlegesen igényelhető támogatásokról, szolgáltatásokról nem kapnak értesítést, nincs információ.	A fogyatékkal élők részére minél több lehetőség biztosítása a támogatások igénybevételehez. Rövid távú: adatgyűjtés megkezdése Közép távú: adatok adatbázisba gyűjtése, fogyatékkal élők körének és számának meghatározása Hosszú távú: további		Adatgyűjtés Adatbázis készítése További támogatások biztosítása	Polgármester	2018.06.30	Önkormányzati adatok KSH TEIR	Pályázati pénz Önkormányzati forrás Technikai háttér	Az adatbázis folyamatos karbantartásával, frissítésével naprakész pontos adatok nyerhetők, valamennyi fogyatékkal élő személy az igénylehető és az adható támogatásokról értesül, s igénybe tudja venni a támogatási formák által nyújtott kedvezmé-

			támogatások biztosítása az adatok függvényé-ben.							nyeket és szolgáltató- sokat.
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	-------------------------------------

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

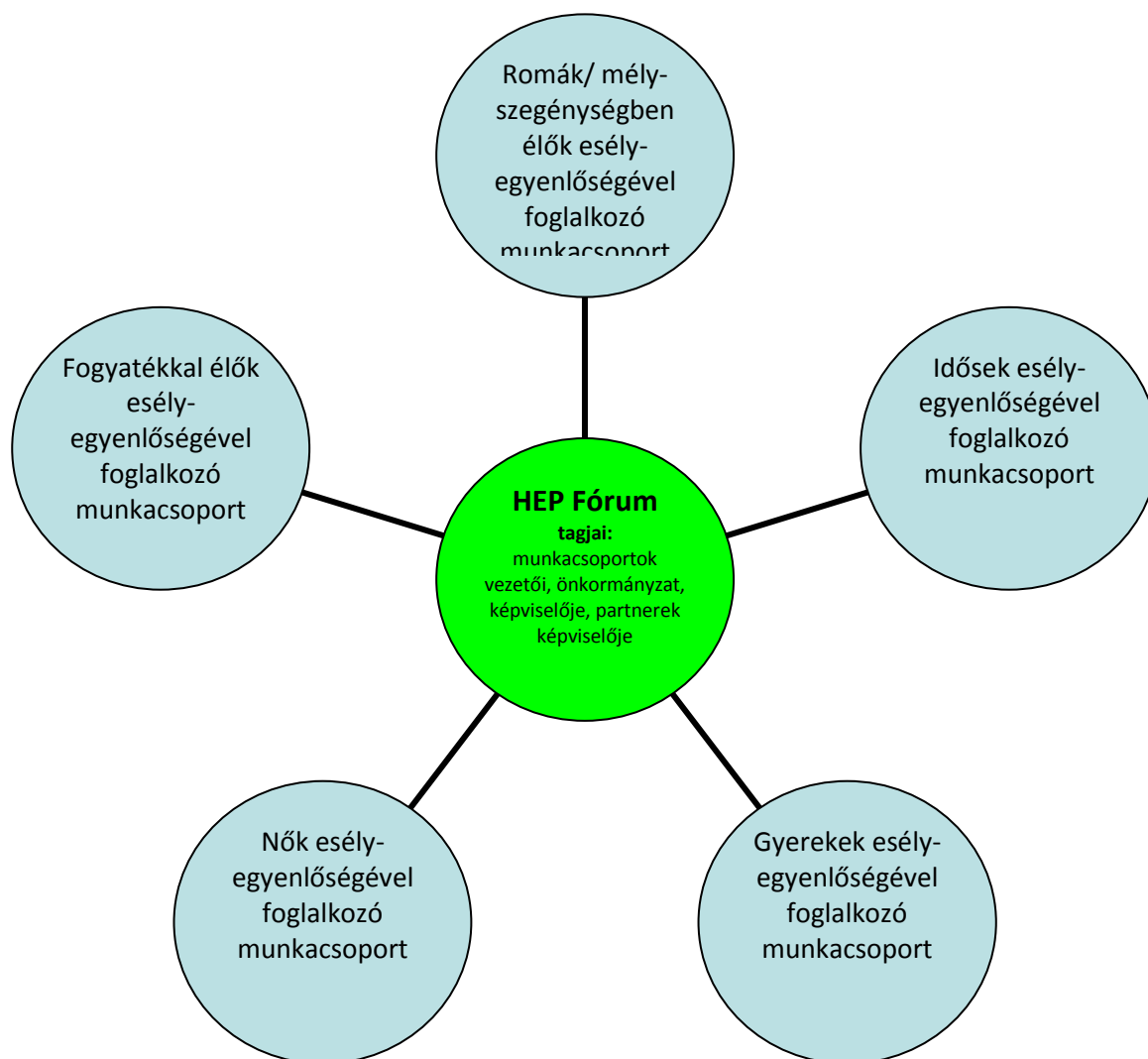
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is,

a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül. A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására. A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.
-

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A SÁLY község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Sály község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 47/2013.(VII.16.) számú határozatával elfogadta.

Mellékletek: Képviselő-testület elfogadó határozata.

Sály, 2013. július 16.

Dr. Molnár Sándor jegyző megbízásából:

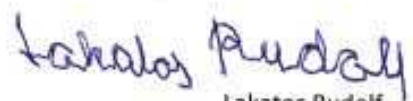

Dr. Fegyveres Balázs
aljegyző

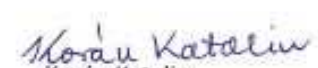

Fekete Jánosné
polgármester

Sály Község Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

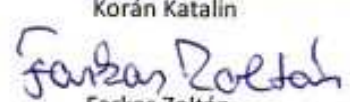
Sály, 2013. július 16.

Lakatos Rudolf

Sály, 2013. július 16.

Korán Katalin

Sály, 2013. július 16.

Farkas Zoltán

Sály, 2013. július 16.

Feketené Nagy Mónika

Sály, 2013. július 16.

Kurucz Ágnes

HEP elkészítési jegyzék²

NÉV ³	HEP részei ⁴										Aláírás ⁵
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
PAPP AFRIKAI SZÜKESSÉG	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Papp Attila
ASSI MÁRIA	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Assi Mária
KUTYAI AGNES	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Kutai Agnes
FÁRKAS ROZSA	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Farkas Rózsa
SÁNDOR MILÓTON	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Sándor Mihály
LÁTKÖR RUDOLF	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Látkör Rudolf

² Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

³ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

⁴ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

⁵ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.

HEP elkészítési jegyzék²

NÉV ³	HEP részei ⁴										Aláírás ⁵
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
FARKASNE/ KATONA AGNES	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Farkasné Katona Agnes
FRIGEDINE/ NAGY MÓNIKA	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Frigedine Nagy Mónika
SÁNDOR/ NÁLA-SILVIA/ IVÁN KOLJA	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Sándor Holbani János Ilona
KELESDINE/ DÓSA OCSA	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Keledine Dósa Ocsa
NÁCS KATALIN	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Nács Katalin
BAJKA LOTTALINÉ	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Bajka Lottalinné

² Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértéssel és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

³ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

⁴ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

⁵ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.

HEP elkészítési jegyzék²

NÉV ³	HEP részei ⁴										Aláírás ⁵
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
BILKATY GUSTAVOVIC	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Bilgaty Gustav
KORAN KATUN	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Koran Katun
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

² Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértéssel és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

³ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

⁴ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

⁵ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.